

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Karolína Doležalová

Právní aspekty péče o lokality Natura 2000 v ČR na příkladu Zlínského kraje

Diplomová práce

Olomouc 2016

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Právní aspekty péče o lokality Natura 2000 v ČR na příkladu Zlínského kraje* vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne

.....

Bc. Karolína Doležalová, DiS.

Děkuji JUDr. Veronice Tomoszkové, Ph.D. za pomoc a trpělivost při vedení mé diplomové práce, cenné rady a připomínky. Poděkování patří též mým kolegům z Krajského úřadu Zlínského kraje za vstřícnost a spolupráci při získávání údajů pro výzkumnou část práce.

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	6
1 OCHRANA PŘÍRODY EVROPSKÉ UNIE A ČESKÉ REPUBLIKY	11
1.1 Evropská dimenze ochrany přírody	11
1.2 Význam a definice ochrany přírody a krajiny v České republice.....	13
1.3 Přehled právní úpravy České republiky.....	13
2 ÚZEMNÍ OCHRANA V ČESKÉ REPUBLICCE	16
2.1 Orgány ochrany přírody v ČR.....	16
2.1.1 Obecní úřady	16
2.1.2 Krajské úřady.....	16
2.2 Zvláště chráněná území.....	17
2.3 Soustava NATURA 2000.....	19
2.3.1 Natura 2000 z pohledu práva Evropské unie	19
2.3.2 Směrnice o ptácích.....	20
2.3.3 Směrnice o stanovištích.....	22
2.4 Natura 2000 v České republice.....	23
2.4.1 Ptačí oblasti.....	24
2.4.2 Evropsky významné lokality.....	25
2.5 Zlínský kraj.....	27
3 NÁSTROJE OCHRANY PŘÍRODY.....	29
3.1 Definice nástrojů ochrany přírody a krajiny	29
3.2 Členění nástrojů ochrany přírody a krajiny.....	30
3.2.1 Administrativní nástroje.....	30
3.2.2 Dobrovolné nástroje.....	31
3.2.3 Nástroje právní odpovědnosti.....	31
3.2.4 Ekonomické nástroje.....	33

3.2.5	Koncepční nástroje	34
4	PLÁNY PÉČE O ZÁKONEM CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ	35
4.1	Pojem a definice plánů péče	35
4.2	Právní forma plánů péče	36
4.3	Životní cyklus plánů péče	37
4.3.1	Příprava a schvalování plánů péče	37
4.3.2	Realizace plánů péče	38
4.3.3	Financování plánů péče	41
4.4	Souhrn doporučených opatření	43
5	REALIZACE PÉČE O LOKALITY NATURA 2000 VE ZLÍNSKÉM KRAJI A JEJÍ LIMITY	45
5.1	Projekty soustavy Natura 2000 ve Zlínském kraji	46
5.1.1	Natura 2000 ve Zlínském kraji	48
5.1.2	Natura ve Zlínském kraji II	49
5.2	Plány péče pro lokality ve Zlínském kraji	50
5.2.1	Zásahy a opatření v plánech péče	51
5.3	Péče o lokality Natura 2000 a jejich limity ve Zlínském kraji	52
5.3.1	Financování a finanční náročnost plánů péče ve Zlínském kraji	52
5.3.2	Podpora dotčených obcí a veřejnosti	58
5.3.3	Vlastnictví nemovitostí a plány péče ve Zlínském kraji	60
	ZÁVĚR	66
	ABSTRAKT	69
	SUMMARY	70
	ZDROJE	72
	SEZNAM OBJEKTŮ	85
	SEZNAM PŘÍLOH	86

SEZNAM ZKRATEK

AOPK ČR	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
EVL	Evropsky významná lokalita
JEA	Jednotný evropský akt
KÚZK	Krajský úřad Zlínského kraje
LZPS	Listina základních práv a svobod
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
OPŽP	Operační program Životní prostředí
OSN	Organizace spojených národů
PO	Ptačí oblasti
SCI	Sites of Community Importance
SDO	Seznam doporučených opatření
SEHS	Smlouva o Evropském hospodářském společenství
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SPA	Special Protection Areas
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ZCHÚ	Zvláště chráněná území
ZOPK	Zákon o ochraně přírody a krajiny
ŽP	Životní prostředí

ÚVOD

Český právní řád vykládá ochranu přírody a krajiny jako ochranu územního systému ekologické stability krajiny, ochranu druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a zvláštní ochranu těch druhů, které jsou ohrožené nebo vzácné.¹ Aby této ochrany bylo dosaženo, je zapotřebí využití řady nástrojů a prostředků, mezi něž řadíme rovněž nástroje koncepční povahy.² Z latinského *concupio – concipere*, tedy sebrati, shrnouti či pojmouti lze vyvodit, jak jsou tyto plány, koncepce, strategie, projekty či programy potřebné, ať už z hlediska kompaktnosti nebo i vzájemné závislosti procesů, rozhodování a usměrňování dalšího vývoje. Platí to, jak v rovině ekonomické a sociální, tak v současné době i environmentální, tedy i v oblasti ochrany životního prostředí.³

Pod pojmem koncepce se rozumí určitý plán, nebo vize vycházející z obdobných případů z minulosti, s ohledem na zhodnocení současné situace a s výhledem do budoucna. Je zřejmé, že *in principio* takový odhad nemůže být naprosto dokonalý ani přesný, avšak je nutné, aby obsahoval určité charakteristické veličiny a kritéria, která jsou závazná a vynutitelná a mají vypovídající schopnost při následné komparaci např. v čase⁴, nebo aby sloužil jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů.⁵ Plány péče představují jeden z mnoha koncepčních nástrojů ochrany životního prostředí. A právě otázky právní závaznosti a vynutitelnosti této koncepce se v souvislosti s realizací soustavy Natura 2000 jako problém v platném českém právním řádu.

Domnívám se, že z důvodu vysoké administrativní náročnosti, ale také majetkoprávních vztahů a dalších okolností, proces vytváření soustavy Natura 2000 stále není dokončen a otázky spojené s tímto tématem jsou tak v České republice, potažmo ve Zlínském kraji stále velmi aktuální. Problematika Natury 2000 představuje velmi komplikovanou materii a zejména část týkající se jak samotné implementace, tak i udržitelnost již dokončeného procesu a poté následný monitoring a vyhodnocování s sebou nese řadu komplikací. Těchto skutečností jsem si jako pracovník orgánu veřejné správy velice vědoma. Protože se touto problematikou zabývám profesně a současně proto, že bych chtěla přispět k zodpovězení otázek a řešení problémů s ní spojených, vybrala jsem si péče o maloplošná zákonem chráněná území (dále jen ZCHÚ), které vyhláší Krajský úřad Zlínského kraje (dále jen KÚZK) a jejich právní aspekty v soustavě Natura 2000 jako téma této práce.

¹ Viz ust. § 2 zákona č. 114/1992 Sb. v platném znění.

² STEJSKAL, Vojtěch. Koncepční nástroje ochrany přírody a krajiny. str. 129.

³ DAMOHORSKÝ, Milan. Koncepční nástroje ochrany životního prostředí v českém právu. str. 66.

⁴ Tamtéž, str. 69.

⁵ Viz ust. § 38 zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění.

Východiskem této diplomové práce je zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (dále jen ZOPK), zejména pak předmětný § 38 Plány péče o zvláště chráněná území, který byl novelizován z důvodu vstupu do Evropské unie (dále jen EU⁶) v roce 2004. Česká republika (dále jen ČR) tak implementovala do vnitrostátního právního řádu směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/147/CE ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků a směrnici Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Při zpracování práce budu následně vycházet především z odborných právních publikací věnovaných této problematice, které však pro komplexnost i aktuálnost informací bude nutné doplnit o četné fundované časopisecké články a v případě české právní úpravy i o další dostupné prameny např. důvodové zprávy či usnesení. Dalším cenným zdrojem informací bude samotný Operační program Životní prostředí (dále jen OPŽP) a zásady projektového managementu, který tvoří základ pro implementaci soustavy Natura 2000 v České republice, poté mé osobní praktické poznatky a také zkušenosti kolegů z KÚZK.

Tato práce bude rovněž směřovat k ověření stanovených hypotéz. Půjde jednak o potvrzení předpokladu, že realizace plánů péče o maloplošná ZCHÚ ve Zlínském kraji je limitována vlastníky dotčených nemovitostí⁷, pro které dle § 38 a § 68 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny nejsou plány péče právně závazné ani vynutitelné. Dále bude provedeno posouzení skutečnosti, jak dostatečná je péče o lokality ve Zlínském kraji, a to především z důvodu chybějících finančních prostředků z vlastních zdrojů KÚZK na realizaci ochranných opatření. Třetím limitem ovlivňující naplnění cílů směrnic je postoj veřejnosti, včetně postoje obcí a veřejné podpory implementace soustavy Natura 2000.

Základní otázka, kterou se tato práce snaží zodpovědět, zní: *Vede realizace péče o lokality Natura 2000 v ČR (ve Zlínském kraji) ke skutečnému naplnění cílů směrnic 2009/147/ES a 92/43/EHS a jaké jsou její limity?*

Hlavním cílem této práce je zhodnocení realizace péče v maloplošných ZCHÚ vyhlášených Zlínským krajem, z pohledu unijního i českého práva a jejich limity týkající se vlastníků dotčených nemovitostí (fyzické a právnické osoby), finančního zabezpečení a také podpory veřejnosti a obcí.

⁶ Názvosloví Evropská unie budu v této práci používat i pro označení vývojových předstupňů, které předcházely vzniku Evropské unie jako supranacionální organizace s právní subjektivitou, tj. Evropské hospodářské společenství a Evropská společenství, pokud je neoznačím přímo.

⁷ Ztotožňuji se s výrokem Knotka (2005), který Výslovně uvádí a zdůrazňuje: *vlastníka nemovitosti, protože formulace uvedená v § 39 ZOPK „vlastník pozemku“ je nedostatečná a nezabírá práve ty případy, kdy je využití smluvní ochrany nejtýpější a nejvíce vhodné. Jedná se o uzavření smluvní ochrany v případě budov, kdy je bezpochyby namístě uzavření smluvní ochrany mající za následek vznik věcného břemene především s vlastníkem budovy a nikoliv pozemku. Proto je nutné při řešení tohoto nedostatku v právní normě postupovat pragmaticky a tam, kde je vlastníkem pozemku a budovy odlišná osoba, uzavírat smlouvy o zřízení smluvní ochrany s vědomím, že se jedná o extenzivní výklad, s vlastníky budov.*

Možný přínos mé práce spatřuji v komplexně provedené analýze problematiky související s plány péče v soustavě Natura 2000 ve výše popsané šíři i ve zpracování a to především z pohledu praktických poznatků týkajících se aktuálního vývoje v této oblasti v ČR. Východisko práce tvoří normativní základ v podobě právních předpisů unijního a vnitrostátního práva, kterého by mělo být dosaženo. Analytická část reflektuje skutečný stav a v případě odchýlení se věnuje příčinám a důsledkům tohoto jevu.

V diplomové práci převládá metoda analytická společně s metodou komparatistickou. Zpočátku jsem se zabývala rozbořem právních předpisů, které tvoří základ nástrojů ochrany přírody a krajiny, potažmo pro soustavu Natura 2000 a péči o lokality. Komparovala jsem právní regulaci a pohledy různých autorů na tuto problematiku, dále jsem prováděla také analýzu projektového managementu na Krajském úřadě Zlínského kraje, který souvisí se životním prostředím a implementací soustavy Natura 2000 a dedukcí jsem došla k závěrům, jaké limity omezují reálnou péči o maloplošná zákonem chráněná území ve Zlínském kraji

Diplomová práce je zpracována ke dni 06. 04. 2016. Strukturu tvoří pět na sebe navazujících celků. *Ochrana přírody v EU a ČR* tvoří první kapitola, jejíž obsahem je evropská dimenze vývoje environmentální politiky, dále je nastíněn samotný význam politiky ochrany ŽP v České republice a také právní základ, který je z velké podstaty tvořen zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Další část práce je tvořena územní ochranou a informacemi týkající se soustavy Natura 2000. Třetí kapitola se věnuje nástrojům ochrany přírody zahrnující členění na nástroje administrativní, dobrovolné, nástroje právní odpovědnosti včetně pojmu trestní odpovědnost týkající se ochrany přírody, ekonomické nástroje a v neposlední řadě v této části práce lze nalézt rovněž detailnější informace týkající se koncepčních nástrojů, na jejichž teorii je práce založena.

Následující kapitola se přímo zaměřuje na jeden konkrétní nástroj ochrany přírody a to plány péče a obsahuje samotný pojem a definici, dále právní normy, ze kterých plány péče vycházejí, jejich životní cyklus a v neposlední řadě také komparaci se souhrny doporučených opatření, které také patří mezi koncepční nástroje ochrany přírody.

Tato teoretická východiska poté tvoří základ pro praktickou část této práce, která je zaměřena na analýzu plánů péče v soustavě Natura 2000 na konkrétním příkladu Zlínského kraje. Hlavním zdrojem informací pro tento rozbor slouží projekty KÚZK, financované z Operačního programu Životní prostředí a Státního fondu Životního prostředí. Kapitola *Realizace péče o lokality Natura 2000 ve Zlínském kraji a její limity* vychází z projektového managementu, díky kterému se tvoří a financují plány péče v lokalitách Natura 2000. Zdrojem dat sloužící pro účely

analýzy jsou vypracované a již schválené plány péče pro jednotlivá maloplošná území. Tato kapitola se dále věnuje limitům, které omezují nebo mají vliv na skutečnou péči o lokality ve Zlínském kraji.

Možnost dalšího výzkumu spatřuji v komparaci schválených plánů péče s jejich skutečnou realizací a naplňováním tak cílů habitatové směrnice v delším časovém horizontu jejich platnosti. Dále je možné provést analýzu financování koncepčních dokumentů a také vývoj samotné politiky ochrany přírody a krajiny ve Zlínském kraji.

1 OCHRANA PŘÍRODY EVROPSKÉ UNIE A ČESKÉ REPUBLIKY

Tato kapitola se věnuje komplexnímu pohledu na ochranu životního prostředí (dále jen ŽP). Obsahem první části je evropská dimenze vývoje environmentální politiky. Poté je nastíněn samotný význam politiky ochrany ŽP v České republice a také právní základ, který je z velké podstaty tvořen zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

1.1 Evropská dimenze ochrany přírody

Politika ŽP patří k nejmladším aktivitám EU, i přesto je však v současné době řazena mezi velice důležité témata zasahující a ovlivňující také legislativu v mnoha dalších oblastech, např. vnitřní trh, energetika, průmysl, doprava, ochrana spotřebitele, veřejné zdraví aj. V právu EU jsou východiskem ochrany přírody právní předpisy v oblasti společné environmentální politiky.⁸ Tato oblast zahrnuje poměrně přísný komplex norem a regulačních opatření, jejichž cílem je sladit technologický rozvoj s ochranou přírody v zájmu vzájemné udržitelnosti.⁹

Explicitní zmínky o environmentální politice v primárním právu s sebou přinesl až Jednotný evropský akt (dále jen JEA), který vstoupil v platnost roku 1987. Tento dokument revidoval Smlouvu o Evropském hospodářském společenství (dále jen SEHS) vložím čl. 100a, ve kterém bylo stanoveno, že veškeré návrhy týkající se mimo jiné ochrany ŽP budou předpokládat vysokou úroveň ochrany a následně také doplnění Hlavy VII o tři články (článek 130r, 130s a 130t Smlouvy o EHS), které umožňují Společenství „*udržovat, chránit a zlepšovat kvalitu životního prostředí, přispívat k ochraně lidského zdraví a zajišťovat šetrné a racionální využívání přírodních zdrojů.*“¹⁰

Aktivita ochrany ŽP byla také podpořena prostřednictvím akčních programů.¹¹ V současné době je platný v pořadí již sedmý akční program na období 2014 – 2020. Sedmý akční plán pro životní prostředí požaduje zastavit úbytek biologické rozmanitosti v EU do roku 2020.¹²

Smlouva o EU, která vstoupila v platnost roku 1993, přinesla po JEA další změny, resp. čl. 130 explicitně hovořil o „politice životního prostředí“. EU se měla nově stát přímým

⁸ KRUŽÍKOVÁ, Eva, ADAMOVÁ, Eva ADAMOVÁ, KOMÁREK Jan. *Právo životního prostředí Evropských společenství*. Praha: Linde, 2003, s 29.

⁹ Euroskop. *Životní prostředí*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8926/sekce/zivotni-prostredi/>>.

¹⁰ Čl. 25 Jednotného evropského aktu. Úřední věstník L 169 ze dne 29. 06. 1987.

¹¹ Euroskop. *Životní prostředí*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8926/sekce/zivotni-prostredi/>>.

¹² Evropská komise. *Ode dneška do roku 2020: nový akční program EU pro životní prostředí*. [online]. 2014. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/environment/news/efe/articles/2014/04/article_20140429_02_cs.htm>.

podporovatelem mezinárodních opatření, které přispívají k řešení regionálních a globálních problémů.¹³

Lisabonská smlouva zařadila politiku ŽP do sdílených pravomocí dle čl. 4 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen SFEU), tzn., že se členské státy podílí na činnostech a tvorbě politiky v závislosti na poptávce Unie¹⁴, tzn., že kde se Unie rozhodla nejednat nebo jednat přestala, tam konají členské státy.¹⁵ Zároveň dochází také dle čl. 5 Smlouvy o EU (dále jen SEU) k aplikaci principů subsidiarity a proporcionality, ze kterých vyplývá, že velká míra pravomocí leží stále na členských státech.¹⁶ Naopak jsou členské státy stále iniciovány ke vzájemné pomoci při plnění úkolů vyplývajících ze Smluv. Článek 4 odst. 3 SEU dále také zavazuje k přijetí veškerých vhodných opatření k plnění závazků, které vyplývají ze Smluv a aktů orgánů EU.¹⁷

Základem právní úpravy se rozumí Smlouva o fungování Evropské unie především tedy články 11, 13, 36, 191-193 SFEU. Požadavky na ochranu životního prostředí, zejména jejich vtažení do politik a činností Unie (tzv. princip integrace) nalezneme v článku 11 SFEU. Zajištění dobrých životních podmínek zvířat jako vnímajících bytostí je zakotveno v článku 13 SFEU. V kapitole druhé nalezneme článek 36 SFEU, který se týká zákazů nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu, který musí být v souladu s veřejnou mravností, veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností, ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ochranou rostlin nebo ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví aj.

V hlavě XX tvořené články 191-193 SFEU je zakotvena politika Unie v oblasti životního prostředí čítající jednotlivé základní principy, mezi něž patří princip předběžné opatrnosti, princip prevence, princip odpovědnosti původce či princip odvrácení ohrožení životního prostředí především u zdroje.¹⁸

Vývoj politiky ochrany ŽP byl ovlivněn také prostřednictvím světových i regionálních konferencí zaměřených na životní prostředí. Jednalo se např. o Bernskou úmluvu o ochraně evropské fauny a flóry z roku 1979, Rámcovou úmluvu OSN o změně klimatu¹⁹

¹³ Euroskop. *Životní prostředí*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8926/sekce/zivotni-prostredi/>>.

¹⁴ ZBÍRAL, Robert. Rozdělení kompetencí mezi Evropskou unií a členskými státy. IN: KLÍMA, Karel (ed). *Evropské právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 225-241.

¹⁵ Čl. 2 odst. 2 SFEU.

¹⁶ Čl. 5 SEU.

¹⁷ SYLLOVÁ, Jindřiška, PÍTROVÁ, Lenka, PALDUSOVÁ, Helena. *Lisabonská smlouva. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 21-23.

¹⁸ STEJSKAL, Vojtěch, ZICHA Jiří. *Judikatura Soudního dvora Evropské unie v oblasti ochrany přírody*. Vyd. 1. str. 5.

¹⁹ V termínu 30. 11. - 12. 12. 2015 se konala 21. klimatická konference v Paříži, jejích výsledkem je schválení klimatické dohody 196 zástupci OSN. Základem této dohody je nově závazek týkající se teploty Země, tzn., že se státy zavázaly udržet oteplování výrazně pod dvěma stupni Celsia a co nejvíce se přiblížit hodnotě 1,5 stupně. Více na <http://www.euractiv.cz/energetika/link-dossier/klimaticka-konference-v-parizi-2015-cop21-000137>.

sjednanou na konferenci v Rio de Janeiru v roce 1992 a především její tzv. Kjótský protokol z roku 1997 a dále také např. Aarhuská úmluva z roku 1998 atd.²⁰

Je tedy zřejmé, že regulace v této problematice prošla postupným obsahovým vývojem, přes ochranu rostlin a živočichů až po průmyslové a agrární znečišťování a nakládání s odpady a podporu ekologických výrobků s rozvojem trvale udržitelného rozvoje Unie.²¹

1.2 Význam a definice ochrany přírody a krajiny v České republice

Význam ochrany přírody spočívá v *udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitosti forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České republice soustavu Natura 2000, a to za účasti příslušných krajů, obcí vlastníků a správců pozemků. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.*²²

Ochranou přírody a krajiny se podle tohoto zákona rozumí *vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny.*²³

1.3 Přehled právní úpravy České republiky

Základní princip ochrany přírody a krajiny lze najít v Ústavě čl. 7 Ústavy ČR²⁴, ve kterém je uvedeno, že role státu zahrnuje šetrné využívání přírodních zdrojů a ochranu přírodního bohatství. Právo na příznivé ŽP, které stanovuje zákaz ohrožování a poškozování životní prostředí, přírodních zdrojů a druhového bohatství přírody při výkonu svých práv nad míru stanovenou zákonem je uvedeno v čl. 35 Listiny základních práv a svobod vyhlášené usnesením předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb. a změněné ústavním zákonem č. 162/1998 Sb.

První zákon na ochranu přírody byl schválen v roce 1956 a účinný dnem 24. srpna téhož roku. Jednalo se o zákon č. 40/1965 Sb., o Státní ochraně přírody, který byl zveřejněn částkou 21 ve Sbírce zákonů 1956. Měl spíše deklarativní charakter a obsahově byl velice stručný. V zájmu tehdejšího režimu nebylo omezování průmyslu ani extenzivního zemědělství, proto se zaměřoval

²⁰ Euroskop. *Životní prostředí*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8926/sekce/zivotni-prostredi/>>.

²¹ Tamtéž.

²² § 1 ZOPK.

²³ § 2 ZOPK.

²⁴ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

spíše na druhovou ochranu a zákaz rušení, lovu, sběru a narušování prostředí chráněných druhů rostlin a živočichů.²⁵ V roce 1992 ho nahradil zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Zákon č. 114/1992 Sb. tvoří základ české právní úpravy a jednu část tzv. „složkových zákonů“²⁶, které se dohromady věnují ochraně přírody, krajiny a podpoře biodiverzity. Jedná se o komplexní normu ochrany přírody a krajiny, přičemž platí, že obecná část se týká ochrany všech druhů rostlin včetně hub a živočichů před vyhubením a část zvláštní je rozdělena na ochranu územní a druhovou a obsahuje také ustanovení týkající se soustavy Natura 2000.²⁷ Oblast úpravy se týká nejen péče o přírodu a krajinu, ale také např. ekologické škody a újmy, myslivosti a rybařství, ale také správních přestupků, deliktů a samotného řízení.²⁸

Zákon byl mnohokrát novelizován a měněn. První podstatnou změnou před vstupem ČR do EU byla povinnost transponovat směrnici Rady 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“) a směrnicí 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících ptáků a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“), jelikož tato právní úprava byla jedním z předpokladů vstupu ČR do EU, neboť tato problematika (zejména vytváření soustavy Natura 2000) je jedním ze základních pilířů environmentální legislativy ES.²⁹

K transpozici obou směrnic nakonec došlo až novelou zákona č. 114/1992 Sb., provedenou zákonem č. 218/2004 Sb.³⁰ Hlavním cílem této novely bylo stanovení právních nástrojů pro vytvoření české součásti evropské soustavy chráněných území Natura 2000 a harmonizace ochrany ohrožených druhů rostlin a živočichů v evropském měřítku včetně zajištění naplňování cílů a požadavků těchto směrnic.³¹

Zákon č. 218/2004 Sb. přinesl také podstatnou změnu § 38 týkající se plánů péče. Odst. 1 obsahoval ustanovení (s účinností do 27. 04. 2004), které se týkalo pouze vývoje

²⁵ Zákon č. 40/4956 Sb., o Státní ochraně přírody.

²⁶ Mezi další složkové zákony řadíme např. právní normy týkající se ochrany vod, ovzduší, odpadového hospodářství či ochranu lesa.

²⁷ STEJSKAL, Vojtěch. *Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody*. Praha, 2012, s. 158.

²⁸ Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

²⁹ Aplikace o/dok. *Důvodová zpráva k zákonu č. 218/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a o stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.* [online]. 2016. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z WWW:

<https://apps.odok.cz/search?p_auth=K85ijj7X&p_id=gsearch_WAR_odokgsearch&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_pos=1&p_p_col_count=3&_gsearch_WAR_odokgsearch_action=search>.

³⁰ Zákon 218/2004 byl vyhlášen ve Sbírce zákonů dne 28. 4. 2004 a téhož dne rovnou nabyl účinnosti. Dne 1. 5. 2004 se ČR stala členem EU.

³¹ Aplikace o/dok. *Důvodová zpráva k zákonu č. 218/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a o stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.* [online]. 2016. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z WWW:

<https://apps.odok.cz/search?p_auth=K85ijj7X&p_id=gsearch_WAR_odokgsearch&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_pos=1&p_p_col_count=3&_gsearch_WAR_odokgsearch_action=search>.

přírodních poměrů a jejich usměrnění prostřednictvím plánu péče, který měl obsahovat pokyny pro regulaci přirozeného vývoje i lidské činnosti v příslušných ZCHÚ. Novela přinesla změnu nejen v obsahu celého § 38, ale také novou tezi v odst. 1, kde je nově zakotveno, že plán péče pro fyzické a právnické osoby *není právně závazný*. Výslovně tak zbavuje fyzické a právnické osoby povinnosti vyplývající z plánů péče.³²

Mezi další zákony upravující oblast ochrany přírody a krajiny se řadí dále zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, dále také zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, jehož obsahem je náhrada škod způsobená např. vlkem, medvědem, rysem či bobrem a také zákon č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad.³³

Souvisejícím právním předpisem je bezesporu také zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, který obsahuje většinu pojmosloví, se kterým pracuje ZOPK. Jedná se např. o ekosystém, ekologickou stabilitu nebo ekologickou újmu.³⁴

³² § 38 ZOPK s účinností do 27. 4. 2004 v komparaci s platným znění.

³³ BOROVIČKOVÁ Hana, HAVELKOVÁ, Svatava. Nástroje ochrany přírody a krajiny. In: *Planeta*. Ročník XII, číslo 8/2005. str. 6.

³⁴ Tamtéž.

2 ÚZEMNÍ OCHRANA V ČESKÉ REPUBLICE

Tato kapitola se člení na tři na sebe navazující celky. Nejprve se jedná o úvodní část, kterou tvoří orgány ochrany přírody v České republice. V souvislosti s orgány ochrany přírody je dále popsána územní ochrana, především tedy zvláště chráněná území. Třetí část se poté věnuje evropské soustavě Natura 2000 z evropského, českého i regionálního kontextu Zlínského kraje.

2.1 Orgány ochrany přírody v ČR

Ochranu přírody a krajiny dle ustanovení v § 75 ZOPK vykonávají orgány územní samosprávy (obecní a krajské úřady) a to v přenesené působnosti³⁵, speciální správní úřady, mezi něž se řadí správy, újezdní úřady a inspekce a poté ústřední správní úřady (Ministerstvo ŽP, Ministerstvo obrany), přičemž lze říci, že kompetence jsou rozděleny dle územního principu.³⁶ Dále je také podstatné, zda se jedná o ZCHÚ nebo jeho ochranné pásmo, PO, které se rozkládá na území národního parku, chráněná krajinná oblast či přírodní památka nebo rezervace národního významu, kde je souhlas podmíněn dle § 45e odst. 2 ZOPK příslušnou správou CHKO i mimo území CHKO.³⁷

Orgány územní samosprávy mají pro tuto práci ekvivalentní vypovídací hodnotu, proto je jejich činnost blíže specifikována.

2.1.1 Obecní úřady

Činnost obecních úřadů dle § 76 odst. 1 ZOPK zahrnuje především povolení kácení dřevin, ukládají povinnost nové výsadby a vedou přehled o veřejně přístupných účelových komunikacích. Pověřené obecní úřady dle § 76 odst. 2 provádějí registraci významných krajinných prvků, mají v kompetence nakládání s památnými stromy, spoluvytváří ústřední seznam ochrany přírody aj. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností dle § 77 přebraly kompetence okresních úřadů na úrovni obecné ochrany a starají se např. o obecnou ochranu rostlin a živočichů, významné krajinné prvky ze zákona, rozhodují o zákazu nebo, omezení činnosti, ukládají sankce, rozhodují o uvedení do původního stavu a ukládají náhradní opatření.

2.1.2 Krajské úřady

Působnost krajů a krajských úřadů je vyložena v § 77a ZOPK. Po zrušení okresních úřadů byly převedeny kompetence na úseku zvláštní ochrany na krajské úřady. Z tohoto titulu jsou

³⁵ AOPK ČR. *Územní ochrana*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/>>.

³⁶ S výjimkou České inspekce ŽP a Ministerstva ŽP.

³⁷ BOROVIČKOVÁ Hana, HAVELKOVÁ, Svatava. *Nástroje ochrany přírody a krajiny*. 2005, str. 7.

oprávněny dávat souhlas v přírodních památkách a rezervacích a v jejich ochranných pásmech, dále schvalují plány péče a starají se také o záchranné programy podle § 52, udělují výjimky podle § 56 a dle § 54 vydávají osvědčení.

Ve vztahu k soustavě Natura 2000 vydávají souhlas stanoviska v PO a EVL, stanovují kompenzační opatření. Z povahy obecné ochrany přírody vydávají stanoviska k lesním hospodářským plánům a osnovám, náleží jim také veškerá rozhodovací činnost týkající se jeskyní a podobně jako obecní úřady mají pravomoc omezovat nebo zakazovat činnost.³⁸

2.2 Zvláště chráněná území

Právní základ územní ochrany v ČR je zakotven v ZOPK a jeho prováděcích vyhláškách č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a 64/2011 Sb., o plánech péče, podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území. Na území ČR se nachází dvouúrovňová struktura zvláště chráněných území. Jedná se velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ.³⁹

Ustanovení v § 14 ZOPK vymezuje kategoricky ZCHÚ na národní parky (NP), chráněné krajinné oblasti (CHKO), národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR), národní přírodní památky (NPP) a přírodní památky (PP).

Aby byla ochrana uvedených ZCHÚ řádně zabezpečena, je nutné stanovit základní ochranné podmínky, které lze najít §16, §26, §29, §34 a §36. Obecně lze říci, že se jedná o vyloučení činností nebo jejich provádění v omezené míře a s předchozím souhlasem od orgánu na ochranu přírody.⁴⁰

Mezi konkrétní opatření týkající se ZCHÚ lze dle ZOPK zařadit např. zákaz táboření a rozdělávání ohně mimo vyznačená místa, zákaz pořádání a organizování hromadných sportovních, turistických a jiných veřejných akcí mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody, zákaz umísťování nových staveb, zákaz měnit současnou skladbu a plochu kultur, pokud tak není uvedeno v plánu péče.⁴¹

Výjimky ze zákazů v ZCHÚ, které uděluje příslušný orgán přírody lze dle § 43 ZOPK povolit pouze v případě převažujícího veřejného zájmu nad zájmem ochrany přírody, v zájmu ochrany přírody nebo pokud činnost významně neovlivní zachování stavu předmětu ochrany.

³⁸ BOROVIČKOVÁ Hana, HAVELKOVÁ, Svatava. *Nástroje ochrany přírody a krajiny*. 2005, str. 7.

³⁹ AOPK ČR. *Územní ochrana*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/>>.

⁴⁰ § 90 ZOPK.

⁴¹ BOROVIČKOVÁ Hana, HAVELKOVÁ, Svatava. *Nástroje ochrany přírody a krajiny*. 2005, str. 7.

Výjimky místního a regionálního charakteru udělují správy národních parků a chráněných krajinných oblastí, krajské úřady a Ministerstvo ŽP.⁴²

Hrozba rušivých elementů z okolí je eliminována tzv. ochranným pásmem, které může vymezit činnosti a zásahy, které jsou podmíněny souhlasem orgánu ochrany přírody. V případě maloplošných ZCHÚ přitom platí, že pokud není ochranné pásmo výslovně stanoveno, je jím tvořen standardně prostor 50 m od hranice ZCHÚ směrem dovnitř, kde jsou určité zásahy a činnosti podmíněny souhlasem orgánu ochrany přírody.⁴³

V terénu se využívá označení ZCHÚ, které může mít formu pruhového nebo tabulového značení hranic území a je upraveno vyhláškou č. 64/2011 Sb., která stanovuje, že tabule s malým státním znakem České republiky a tabule s označením příslušné kategorie ochrany a případně i názvem se používají u přírodních památek a rezervací. Pruhové značení hranic lze vidět na sloupcích či hraničních stromech jak u národních přírodních památek a rezervací národního významu, tak i u přírodních památek a rezervací typických pro příslušnou geografickou oblast (jedná se o dva červené pruhy 5 cm široké a oddělené 5 cm širokou mezerou).⁴⁴

Základní podmínku efektivní péče o ZCHÚ tvoří podrobné informace o prostředí, které určují předmět ochrany. K tomu je nezbytný inventarizační průzkum, mající ohled především na nejhodnotnější entity, pro něž byla územní ochrana vyhlášena.⁴⁵

Vegetace a flora tvoří nejspíše formulovatelné typy biotopů, proto se nejčastěji jedná o průzkumy botanické. Inventarizační průzkumy přináší informace o současném stavu a charakteru území a případně také jejich vývoji v budoucnu. Inventarizační průzkumy tvoří odborný základ pro vytvoření a poté i aktualizování plánu péče. Mezi další zdroje, které jsou využívány pro tento účel, se řadí odborné expertízy, zprávy z kontrol a veškeré dokumenty a poznatky získané vědeckými výzkumy, dále také návrhy na technické zabezpečení aj.⁴⁶

Dokumentace a evidence zásahů dle plánu péče musí být odborně zpracovaná a dohledatelná v ústředním seznamu, jehož správcem je Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (dále jen AOPK ČR), ve kterém lze nalézt informace např. o soupisu, popisu a polohovém určení ZCHÚ, ochranných pásem, EVL a také ptačích oblastí.⁴⁷

Další kategorií chráněných území tvoří soustava Natura 2000, která se dělí na dvě skupiny, tj. Evropsky významná lokalita (EVL) a ptačí oblast (PO).

⁴² AOPK ČR. *Územní ochrana*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/>>.

⁴³ STEJSKAL, Vojtěch. Kapitola VII. Ochrana složek životního prostředí: Oddíl 4. Ochrana přírody a krajiny.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ AOPK ČR. *Plánování péče*. [online]. 2015. [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/planovani-pece/>>.

⁴⁶ STEJSKAL, Vojtěch. Koncepční nástroje v ochraně životního prostředí. Str. 134-135.

⁴⁷ §42 ZOPK a § 5 odst. 1 a 4 vyhlášky č. 64/2011 o plánech péče, podkladech k vyhlášení, evidenci a označování zvláště chráněných území ze dne 28. 2. 2011.

2.3 Soustava NATURA 2000

Obsah této kapitoly je tvořen soustavou Natura 2000 a to jak z pohledu práva EU, tak i z kontextu České republiky. Nejprve jsou zde informace týkající se sekundárního práva EU, které tvoří základ pro aplikaci ustanovení do vnitrostátního práva ČR pro vytvoření spojitě evropské soustavy Natura 2000. Poslední podkapitolu tvoří obsah, jenž je zaměřen na regionální souvislosti, konkrétně Zlínský kraj.

2.3.1 Natura 2000 z pohledu práva Evropské unie

Na rozdíl od lidí, příroda, rostliny ani živočichové neuznávají státní hranice. Mnohé druhy živočichů urazí každý rok velké vzdálenosti napříč Evropou i mimo ni, stěhují se na základě změny ročního období, aby si vybrali nejvhodnější místo pro přečkání zimy či pro hnízdění a krmení mláďat. Je tedy zřejmé, že pokud každá země přistupuje k ochraně takových druhů odlišně, např. jedna země na jejich ochranu dbá a druhá nutný opatření k jejich ochraně neprovádí, může se stát, že daný druh nakonec stejně nepřežije. Je tedy nutné přistupovat k ochraně komplexně.⁴⁸

Natura 2000 představuje *spojitou evropskou ekologickou síť zvláštních oblastí ochrany, která umožní zachovat příslušné typy přírodních stanovišť a stanoviště druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska jejich ochrany nebo popřípadě umožní tento stav obnovit.*⁴⁹

Jedná se tedy o soustavu chráněných území, které vytvářejí na svém území členské země EU. Cílem tohoto velkého projektu je zabezpečit ochranu nejcennějších druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou na celoevropské rovině nejvýznamnější, nejvíce ohrožené nebo endemické (vyskytující se jen v určitých oblastech).⁵⁰

Vytvoření soustavy Natura 2000 ukládají členským státům EU dva důležité prameny unijního práva na ochranu přírody, a to směrnice 2009/147/ES (novela směrnice 79/409/EHS) o ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“) a směrnice 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“). Přílohy poté jasně definují, jaké druhy rostlin, živočichů a typy přírodních stanovišť mají být v lokalitách soustavy Natura 2000 vymezeny.

Projekt Natura 2000 tvoří část evropské soustavy území zvláštního zájmu pro ochranu s názvem Smaragd. Její realizace byla zahájena Radou Evropy v rámci Bernské úmluvy o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních

⁴⁸ SUNDSETH Kerstin, CREED, Peter. *Natura 2000: ochrana biodiverzity Evropy*. Lucemburk: EUR-OP, 2009. str 15.

⁴⁹ ZOPK, § 3, odst. 1 písm. r.

⁵⁰ AOPK ČR. *Co je Natura 2000*. [online]. 2006. [cit. 2015-09-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102&akce=&ssHledat=>>>.

stanovišť v roce 1989. Soustava Smaragd spočívá taktéž v ochraně přírodních stanovišť s cílem zachování nebo zlepšení stavu volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v celé Evropě. Soustava Smaragd měla být zřízena ve všech smluvních stranách Úmluvy, což zahrnuje EU, evropské státy, které nejsou členy EU a řadu afrických států. Z důvodu pádu komunistického bloku se pozornost této iniciativě začala věnovat až v polovině 90. let 20. století, v době, kdy už byla přijata Směrnice Rady 92/43/EHS (více viz kapitola 2.3.3. níže). Soustava Natura 2000 je tak považována za součást soustavy Smaragd.⁵¹

2.3.2 Směrnice o ptácích

Období 80. let 20. století bylo zlomové a přineslo řadu změn v legislativní oblasti ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. Již v roce 1971 byl položen písemný dotaz Evropské Komisi ohledně skandální situace stěhovavých ptáků, která se týkala i členů ES. Komise byla požádána zejména o informace, zda má v úmyslu reagovat na tuto situaci, která je v rozporu s ustanoveními mezinárodních Úmluv a jaká konkrétní opatření hodlá navrhnout, aby došlo k omezení destrukce stěhovavých ptáků.⁵² Komise reagovala prvním akčním programem pro životní prostředí, který byl přijatý roku 1973.⁵³ Program navrhoval studii s cílem možné harmonizace právních předpisů na ochranu stěhovavých ptáků.⁵⁴ Velký vliv na vývoj a posun celé situace měly lobby a neziskové organizace⁵⁵, které podaly petici s názvem „Save the Migratory Birds“.⁵⁶ Evropský Parlament (dále jen EP) pak dne 21. února 1975 přijal Rezoluci, kde ukládá obecný zákaz odchyty volně žijících ptáků a doporučuje zachování určitých druhů a vytváření vhodných hnízdišť. Stále se však nejednalo o právně závazný a vynutitelný akt. Až nátlak neziskových organizací a veřejnosti přinutil Komisi jednat. Roku 1976 vznikl návrh směrnice.⁵⁷ Jednalo se o právní akt, který neobsahoval pouze obecný zákaz, nýbrž ochranu, udržitelnost a

⁵¹ Council of Europe. *Emerald Network of Areas Special Conservation Interest*. [online]. 2015. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network>>.

⁵² Úřední Věstník. *Question écrite N° 285/71 de M. Glessner à la Commission des Communautés européennes*. . [online]. 1971. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=OJ:C:1971:119:FULL&from=FR>>. C119, ze dne 26. 11. 1971.

⁵³ Evropský Parlament. *Politika životního prostředí*. [online]. 2015. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.4.1.html>.

⁵⁴ FARMER, A. M. *Manual of European Environmental Policy*. Routledge, London. [online]. 2012. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <http://www.ieep.eu/assets/1575/9.2_Birds_and_their_habitats_-_final.pdf>.

⁵⁵ Např. Stichting Mondiaal Alternatief (NL), Komitee gegen den Vogelmord (DE), Lega nazionale contro la distruzione degli uccelli (IT).

⁵⁶ KAIJSER, Arne, van der VLEUTEN, Erik a HOGSELIUS, Per. *Europe's infrastructure transition: economy, war, nature*. New York, NY: Palgrave Macmillan, 2015. Page 345.

⁵⁷ Jak definuje článek 288 SFEU: „Směrnice je závazná pro každý stát, kterému je určena, pokud jde o výsledek, jebož má být dosaženo, přičemž volba formy a prostředků se ponechává vnitrostátním orgánům.“

obnovu tohoto ekosystému.⁵⁸ Trvalo však dalších 18 měsíců, než bylo dosaženo jednomyslné shody a směrnice byla přijata.⁵⁹

Mezitím došlo k přijetí Úmluvy o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů, tzv. Bonnská úmluva⁶⁰. Cílem této Úmluvy je ochrana ohrožených druhů ptáků a ostatních migrujících živočichů. Ve stejném roce byla pak podepsána i Úmluva o ochraně evropské fauny a flóry a přírodních stanovišť, tzv. Bernská úmluva⁶¹. Hlavním cílem této Úmluvy je přísná ochrana rostlin a volně žijících živočichů. Reakcí na tyto Úmluvy byla dne 2. dubna 1979 v ES přijata směrnice Rady 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků. Jednalo se o vůbec první komunitární opatření přijaté v oblasti ochrany přírody na základě aplikace článku 308 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (bývalý článek 235), který říká, že: „*Ukáže-li se, že k dosažení některého z cílů Společenství v rámci společného trhu je nezbytná určitá činnost Společenství, a tato smlouva mu k tomu neposkytuje nezbytné pravomoci, přijme Rada na návrh Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem jednomyslně vhodná opatření.*“

Evropská unie přijala směrnici o ptácích jakožto opatření k záchraně přirozeně se vyskytujících se volně žijících ptáků, jejichž množství na území členských států výrazně klesá. Členské státy jsou tak zavázány přijmout opatření, která mají za cíl chránit a regulovat populaci využívání ptáků ve volné přírodě na uspokojivou úroveň⁶², a to prostřednictvím chráněných oblastí, péčí o stanoviště v souladu s ekologickými potřebami a obnovováním zničených biotopů a vytvářením nových.⁶³ Dále je zakázáno úmyslně usmrcovat nebo odchyťovat volně žijící ptáky, ničit a poškozovat jim hnízda, úmyslně je vyrušovat, ohrožovat⁶⁴ nebo obchodovat s nimi.⁶⁵ Další povinnost spočívá ve vytváření ZCHÚ pro ohrožené druhy ptáků a pro stěhovavé ptáky, které jsou pro ně přirozené. Jedná se o zimoviště, hnízdiště nebo místa, kde ptáci přirozeně zastavují na tahových cestách.⁶⁶ Ve směrnici čl. 10 je také uvedeno, že je nutná podpora výzkumu za účelem péče, ochrany a přiměřeného využívání volně žijících ptáků.

Výsledná směrnice ukládala členským státům, aby své národní a regionální právní předpisy harmonizovaly do května roku 1981 a byl kladen důraz především na řádné uplatňování v praxi, tzn., zajištění vhodné ochrany lokalit a uplatňování ochranných opatření.⁶⁷

⁵⁸ KAIJSER, Arne, van der VLEUTEN, Erik a HOGSELIUS, Per. *Europe's infrastructure transition: economy, war, nature*. New York, NY: Palgrave Macmillan, 2015. Page 345.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ V ČR platná od roku 1994, ve Sbírce zákonů publikována pod sdělením č. 127/1994 Sb.

⁶¹ V ČR platná od roku 1998, vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv pod č. 107/2001 Sb.

⁶² Čl. 2 Směrnice 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků.

⁶³ Tamtéž, čl. 3 odst. 2.

⁶⁴ Tamtéž, čl. 5.

⁶⁵ Tamtéž, čl. 6.

⁶⁶ Tamtéž, čl. 4, odst. 2.

⁶⁷ DG Environment. *25 Years of the Birds Directive Challenges for 25 Countries*. Implementation Report. [online]. 2004. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <http://www.ieep.eu/assets/277/Article_12_report.pdf>.

Původní znění směrnice zahrnovalo celkem 74 druhů a poddruhů ptáků. V současné době v revidované směrnici 2009/147/ES o ochraně volně žijících ptáků je počet navýšen na 193.⁶⁸

2.3.3 Směrnice o stanovištích

Začátkem 90. let. 20. století se objevily snahy o vytvoření celoevropské ekologické soustavy. Tyto tendence vznikaly především z důvodu zásadních politických, hospodářských a sociálních změn, ke kterým došlo ve středovýchodní Evropě, postkomunistických zemích.⁶⁹

Směrnice Rady 92/43/EHS z roku 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin je druhou směrnicí, která navazuje na směrnici o ptácích a ukládá vytvoření soustavy Natura 2000. Její návrh byl ovlivněn vývojem politiky ŽP a akčním programem přijatým na období 1987 – 1992, jehož obsahem bylo stanovit opatření na ochranu přírody a přírodních zdrojů s cílem podpořit biologickou rozmanitost.⁷⁰

Mezi hlavní důvody přijetí této směrnice patří zejména skutečnost, že na evropském území členských států neustále zhoršuje stav přírody a stále více druhů je ve volné přírodě vážně ohroženo. Navíc ohrožená stanoviště a druhy představují část přírodního dědictví ES a jejich ohrožení má často charakter překračující hranice a je proto nezbytné přijmout opatření na jejich ochranu, které se vyznačuje supranacionálním prvkem. S tím souvisí také požadavek udržování nebo přímé podpory lidských činností a nutná ochranná opatření.⁷¹

Cílem této směrnice je podpořit ochranu biodiverzity, tedy přírodních stanovišť (biotopů) a druhů živočichů a rostlin prostřednictvím jednotné evropské ekologické sítě lokalit na území všech členských států EU.⁷² Druhy v zájmu Společenství jsou definovány v čl. 2 směrnice, patří sem kategorie „ohrožený“, „zranitelný“, „vzácný“ a „endemický“.

Směrnice dále rozlišuje dva typy území, a to *lokalita významná pro Společenství* (SCI; Site of Community Importance) a *zvláštní oblast ochrany* (SAC; Special area of conservation). ČR však používá pro obě území jednotný termín a to evropsky významná lokalita (dále jen EVL). Pro rozlišení termínů bylo stanoveno, že EVL, které ČR zařadí na národní seznam, jsou až do okamžiku zařazení na evropský seznam označovány jako potenciální lokality významné

⁶⁸ FARMER, A. M. *Manual of European Environmental Policy*. Routledge, London. [online]. 2012. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <http://www.ieep.eu/assets/1575/9.2_Birds_and_their_habitats_-_final.pdf>.

⁶⁹ PLESNÍK, Jan. *Celoevropská ekologická síť a zelená infrastruktura*. In: Fórum ochrany přírody. 2012. Zvláštní číslo. str. 9.

⁷⁰ AOPK ČR. *Směrnice o stanovištích*. [online]. 2008. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranaprirody.cz/mezinarodni-spoluprace/evropske-smernice/smernice-o-stanovistich/>>.

⁷¹ Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

⁷² AOPK ČR. *Směrnice o stanovištích*. [online]. 2008. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=6177>>.

pro Společenství (pSCI), po zařazení na evropský seznam a jejich publikaci v Úředním věstníku EU jsou poté označovány jako SCI. Označení typu SAC je podmíněno třemi požadavky, tj. vyhlášení na národní úrovni⁷³, zajištění ochrany⁷⁴ a stanovení ochranných opatření.^{75 76}

Článek 3 směrnice 92/43/EHS je transponovaný do zákona č. 114/1992 Sb., § 3 odst. 1 písm. r) pod názvem Natura 2000. Péče o lokality Natura 2000 je zakotvena v článku 6 odst. 1, který říká, že členské státy v případě potřeby stanoví nezbytná ochranná opatření, která zahrnují plány péče nebo jiné plány rozvoje a to formou právní, správní nebo smluvní povahy. Dále je zde uvedeno, že je nutné vyloučit poškozování významného charakteru přírodních stanovišť a stanovišť k vyrušování druhů, pro něž jsou tato území určena.

Přičemž platí, že existuje-li koncepce, která se neváže na určitou lokalitu, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, je nutné posoudit její důsledky s ohledem na zajištění ochrany přírody. Naskytne-li se však důvod, pro převažující veřejný zájem (sociálního i ekonomického charakteru) a nelze-li v tomto případě zvolit variantní řešení, zajistí členský stát veškerá opatření kompenzačního charakteru nezbytná pro zajištění ochrany soustavy Natura 2000. Nicméně pokud se jedná o prioritní typy přírodních stanovišť nebo prioritní druhy, pak jsou předmětné pouze důvody související s ochranou lidského zdraví a veřejné bezpečnosti nebo jiné naléhavé důvody převažujícího veřejného zájmu.⁷⁷

2.4 Natura 2000 v České republice

Směrnice 2009/147/ES o ptácích a směrnice 92/43/EHS o stanovištích byly transponovány do českého práva novelou zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, provedenou na základě zákona č. 218/2004 Sb.

Podle směrnice o ptácích jsou vyhlášovány ptačí oblasti (dále jen PO), kterých je v současné době 41 a podle směrnice o stanovištích evropsky významné lokality, které nalezneme na tzv. národním seznamu v aktuálním počtu⁷⁸ celkem 1075 lokalit⁷⁹. Avšak ani tento údaj není konečný, protože se Česká republika zavázala k dopracování a doplnění národního seznamu (viz níže kapitola 2.3.2).⁸⁰ Společně tvoří tyto dva druhy lokalit soustavu Natura 2000.

⁷³ § 45c, odst. 1 ZOPK.

⁷⁴ § 39 a § 45c, odst. 2 ZOPK.

⁷⁵ Čl. 6 směrnice 92/43/EHS.

⁷⁶ AOPK ČR. *Rozdíl mezi SCI a SAC*. [online]. 2012. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=6779>>.

⁷⁷ Čl. 6 směrnice 92/43/EHS.

⁷⁸ Ke dni 29. 02. 2016.

⁷⁹ § 1 odst. 1 zákona č. 318/2013 Sb. o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit.

⁸⁰ KARLÍK, Vlastimil. *Nekonečný příběh národního seznamu EVL*. In: Fórum ochrany přírody. 2. ročník. 03/2015. str. 12-13.

Národní seznam je fakticky rozdělen do dvou částí podle tzv. biogeografických oblastí, do nichž v ČR zasahuje: panonská (pokrývající 4,3 %⁸¹ - část Jihomoravského a část Zlínského kraje) a kontinentální (95,7 %⁸² území ČR).⁸³

Mezi další platné předpisy českého práva týkající se soustavy Natura 2000 patří také zákon č. 115/2000 Sb. o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy ze dne 5. dubna 2000 a zákon č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí ze dne 20. února 2001.⁸⁴

Institucionální zázemí tvoří Ministerstvo životního prostředí, které delegovalo svou pravomoc pro zpracování odborných podkladů Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR. Způsob ochrany EVL je dán zákonem a dále Nařízením vlády o vyhlášení národního seznamu č. 318/2013 Sb., které určuje kategorii ochrany každé EVL. Novela č. 349/2009 Sb. umožnila bazální ochranu EVL, tzn., že povinnost implementace Natury 2000 pro zachování přírodních hodnot je splněna už vyhlášením ZCHÚ v nezbytně nutné výměře. Pro zbývající plochu EVL je umožněna pouze základní ochrana.⁸⁵ Jedná se o kvantitativně nový typ územní ochrany, který je podmíněn odst. 1 § 45 ZOPK.⁸⁶

2.4.1 Ptačí oblasti

V České republice bylo na základě odborných kritérií ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR (dále jen AOPK ČR) jakožto zprostředkujícího orgánu Ministerstva životního prostředí ve spolupráci s Českou společností ornitologickou připraven návrh ptačích oblastí v roce 2000. Do roku 2003 se za pomoci nevládních organizací⁸⁷ inventarizovaly údaje o početnosti druhů volně žijících ptáků a stěhovavých ptáků, které vyústily v návrh 41 území pro 41 druhů⁸⁸ ptáků z přílohy I směrnice a 6 stěhovavých druhů⁸⁹ (z toho 3 PO ve Zlínském kraji), který byl v říjnu 2002 předán Ministerstvu životního prostředí. Směrnice o ptácích, na rozdíl od směrnice o stanovištích, neuvádí žádná kritéria

⁸¹ Aplikace o/dok. *Důvodová zpráva k usnesení Vlády ČR č. 73 o nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit ze dne 03. 02.2016.* [online]. 2016. [cit. 2016-09-08]. Dostupné z WWW: <<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/VPRAA6YB768K>>.

⁸² Tamtéž.

⁸³ EU, Evropská komise. *Natura 2000 v panonské oblasti.* Lucemburk: EUR-OP, 2010. str. 4.

⁸⁴ Ministerstvo životního prostředí. *Státní politika životního prostředí ČR 2012-2020.* [online]. 2015. [cit. 2015-09-08]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/natura_2000>.

⁸⁵ § 45c odst. 2 ZOPK.

⁸⁶ MIKO, Ladislav. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář.* 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem. Str. 133.

⁸⁷ Správy národních parků, Správy chráněných krajinných oblastí, okresních úřadů, muzeí apod.

⁸⁸ Ministerstvo ŽP. *Ptačí oblasti.* [online]. © 2008–2015 Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2016-03-01]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/ptaci_oblasti>.

⁸⁹ Tamtéž.

pro výběr lokalit. Jediným požadavkem je, aby nejvhodnější místa byla vybrána na základě platných ornitologických kritérií⁹⁰.

Ptačí oblasti se zřizují prostřednictvím nařízení vlády. Ochranné podmínky lze najít v tzv. souhrnech doporučených opatření. Jedná se o dokumenty, které obsahují opatření, jež jsou předmětem ochrany PO, např. zajištění lidu v období hnízdění nebo zimování (více viz kapitola č. 4.4).⁹¹

2.4.2 Evropsky významné lokality

V rámci evropsky významných lokalit jsou chráněné dvě skupiny, tj. evropsky významná stanoviště a evropsky významné druhy. Jejich seznam lze nalézt v aktuální vyhlášce Ministerstva životního prostředí č. 318/2013 Sb., která nahradila vyhlášku č. 132/2005 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit. Po schválení Evropskou Komisí je zapsána do tzv. evropského seznamu. Jako EVL jsou také chráněny sporné lokality⁹².

Postupuje se ve třech etapách. Každý členský stát si sestaví seznam lokalit (s přírodními stanovišti, volně žijícími druhy živočichů a planě rostoucími druhy rostlin). Poté s Komisí EU probíhá zařazení do geografické oblasti EU. Do 6 let po výběru území jako EVL pro EU by měl daný stát tuto lokalitu vyhlásit jako zvláštní oblast ochrany⁹³. Jak uvádí § 45 a ZOPK, lokality, které již byly zařazeny na evropský seznam, se vyhlásí ve lhůtě 90 dnů od účinnosti příslušného rozhodnutí Komise vládním nařízením. Způsob označení vyhlášených evropsky významných lokalit v terénu a mapových podkladech stanoví Ministerstvo životního prostředí vyhláškou.

Ochranu lokalit je možné po zařazení do evropského seznamu dle nařízením vlády⁹⁴ zajistit třemi způsoby⁹⁵:

- smluvní ochrana (smlouva mezi orgánem ochrany přírody a vlastníkem pozemků dle § 39 a § 45c odst. 4 a 5 ZOPK)⁹⁶
- zvláštní územní ochrana (vyhlášení EVL v kategorii zvláště chráněného území, která je pro EVL navržena v národním seznamu dle § 45c odst. 4 a 5 ZOPK)
- institut tzv. základní ochrany dle §45c odst. 2 ZOPK.

⁹⁰ AOPK ČR. *Ptačí oblasti*. [online]. 2005. [cit. 2015-09-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=1804>>.

⁹¹ Ministerstvo ŽP. *Ptačí oblasti*. [online]. © 2008–2015 Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2016-03-01]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/ptaci_oblasti>.

⁹² navržené na základě odborných podkladů, avšak nezařazené do národního seznamu.

⁹³ Směrnice 92/43/EHS o stanovištích.

⁹⁴ Dle § 45c odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb.

⁹⁵ MŽP. *Smluvní ochrana*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/smluvni_ochrana>.

⁹⁶ Věstník MŽP. *Metodický pokyn odboru mezinárodní ochrany biodiverzity a odboru legislativního Ministerstva životního prostředí pro uzavírání smluv o chráněném území nebo památném stromu podle § 39 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění zákona č. 218/2004 Sb.* Praha: ALQ Plus, s.r.o. 2008/04. Ročník XVIII. ISSN: 0862-9013.

Je možné, že Komise považuje určité území za lokalitu s místem výskytu prioritního typu přírodního stanoviště nebo prioritního druhu, avšak členský stát ji nezařadil na národní seznam. Pokud se tak stane, zahájí se mezi členským státem a Komisí konzultace. Pokud se nedospěje k uspokojivému výsledku, je zde možnost, aby Komise navrhla Radě vybrat tuto lokalitu jako lokalitu významnou pro Unii⁹⁷.

V souvislosti s doplněním seznamu EVL uložila Komise roku 2011 ČR povinnost, aby doplnila soustavu Natura 2000 v souladu s čl. 4 odst. 1 směrnice o stanovištích. Vzhledem k tomu, že ČR neučinila od roku 2011 žádné kroky k doplnění národního seznamu, zahájila Komise s Českou republikou dne v září 2013 jednání v rámci pilotního řízení EU a vyzvala ČR k podání informací o pokroku doplňování, resp. k předložení harmonogramu, do kdy budou nové lokality vyhlášeny. Na základě odpovědi na zahájení pilotního řízení a následného jednání s Komisí se ČR zavázala doplnit lokality do konce roku 2015.⁹⁸

Odborný návrh AOPK ČR z března 2015 zahrnoval 47 nových EVL (původní návrh činil 54) a doplnění 57 stávajících EVL (původně 58), dále 11 nových EVL a 12 s doplněním ochrany jako náhrada za problémové lokality. AOPK ČR také návrh předjednávala s krajskými úřady prostřednictvím regionálních pracovišť. K 19 konkrétním lokalitám byly navrhované připomínky na doplnění. Čtyři krajské úřady (Královehradecký, Pardubický, Zlínský a Středočeský) také vznesly nesouhlas s doplňováním EVL z důvodu nedostatečných finančních prostředků na péči o lokality⁹⁹.

Dne 3. února 2016 bylo na schůzi vlády¹⁰⁰ přijato usnesení, které se týkalo nového návrhu nařízení, kterým se mění nařízení č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit. Cílem tohoto usnesení bylo doplnění národního seznamu EVL v souladu s požadavky Komise a dokončit českou část soustavy Natura 2000.¹⁰¹

Nový seznam zahrnuje všechny EVL v celkové výměře 795 247,5 ha, což představuje 10,08 % území z rozlohy České republiky. Po doplnění bude národní seznam čítat celkem 1 114 lokalit, což je o 39 více. Přípravě nového seznamu předcházelo jednání s dotčenými subjekty

⁹⁷ Směrnice 92/43/EHS o stanovištích.

⁹⁸ Aplikace o/dok. *Důvodová zpráva ke usnesení Vlády ČR č. 73 o nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit ze dne 03. 02.2016.* [online]. 2016. [cit. 2016-09-08]. Dostupné z WWW: <<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/VPRAA6YB768K>>.

⁹⁹ Úřad vlády ČR. *Zápis z 4. jednání Výboru pro krajinu, vodu a biodiverzitu RVUR.* [online]. 2015. [cit. 2015-09-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/vybory-rvur/Zapis-4--Vybor-pro-KRAJINU--VODU-a-BIODIVERZITU-19-3-2015.pdf>>.

¹⁰⁰ Vláda ČR. *Jednání vlády ze dne 3.2.2016.* [online]. 2016. [cit. 2016-02-25]. Dostupné z WWW: <<https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2016-02-03>>.

¹⁰¹ Aplikace o/dok. *Důvodová zpráva ke usnesení Vlády ČR č. 73 o nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit ze dne 03. 02.2016.* [online]. 2016. [cit. 2016-09-08]. Dostupné z WWW: <<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/VPRAA6YB768K>>.

(kraje, obce, vlastníci, podnikatelé, státní organizace aj.), které započalo už v říjnu 2014 a bylo ukončeno v březnu 2015.¹⁰²

Dne 18. 03. 2016 vyšlo ve Sbírce zákonů nařízení vlády k rozšíření chráněných území soustavy Natura 2000, které bylo novelizováno pod číslem 73/2016 Sb., o změně národního seznamu EVL, čímž došlo k doplnění PO a EVL soustavy Natura 2000.¹⁰³ Tímto krokem bude dokončena implementace čl. 4 směrnice o stanovištích a nedojde k zahájení procesu o porušení smlouvy EU, což představuje úsporu finančních prostředků ve výši 10 000 € denně, (tj. cca 8 355 475 Kč měsíčně) a 2 miliony € jednorázově (tj. cca 54,79 milionů Kč).¹⁰⁴

2.5 Zlínský kraj

Diplomová práce pojednává o plánech péče na příkladu Zlínského kraje. Pro komplexnost výkladu jsou zde nejprve uvedeny obecné statistické informace, které doplňují údaje týkající se ochrany přírody.

Zlínský kraj vznikl sloučením okresů Zlín, Kroměříž a Uherské Hradiště, které spadaly do Jihomoravského kraje a okresu Vsetín, který náležel do kraje Severomoravského. Společně s Olomouckým krajem tvoří dohromady region soudržnosti (NUTS II) Střední Morava.¹⁰⁵

Svou rozlohou 3 963 km² je čtvrtým nejmenším krajem v republice a čítá celkem 307 obcí (z toho 30 měst) ve kterých ke konci roku 2014 žilo 585 261 obyvatel¹⁰⁶. Zalidněnost 148 obyvatel/km² výrazně převyšuje republikový průměr. Nejvyšší hustota zalidnění je v okrese Zlín (186 obyvatel/km²) a nejnižší pak v okrese Vsetín (126 obyvatel/km²).¹⁰⁷ Věková struktura je z ekonomického hlediska příznivá. Průměrný věk obyvatel Zlínského kraje v roce 2014 byl 42,2 let.¹⁰⁸

Územní reliéf je členitý a tvořený převážně kopci, pahorkatinami a pohořími. Na severu lze nalézt Moravskoslezské Beskydy, na východě se rozkládají Javorníky a na jihu Bílé Karpaty. Do Zlínského kraje náleží velká rozloha chráněného krajinného území. Velkoplošná území zahrnují dvě chráněné krajinné oblasti, Beskydy a Bílé Karpaty, které představují zhruba

¹⁰² Aplikace o/dok. *Důvodová zpráva ke usnesení Vlády ČR č. 73 o nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit ze dne 03. 02.2016.* [online]. 2016. [cit. 2016-09-08]. Dostupné z WWW: <<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/VPRAA6YB768K>>.

¹⁰³ AOPK ČR. Aktuality. *Nařízení vlády ke rozšíření chráněných území soustavy Natura 2000 bylo novelizováno pod číslem 73/2016 Sb.* [online]. 2016. [cit. 2016-04-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=6981>>.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Český statistický úřad. *Charakteristika kraje.* [online]. 2016. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/xz/charakteristika_kraje>.

¹⁰⁶ Tamtéž.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Český statistický úřad. *Charakteristika kraje.* [online]. 2016. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/xz/charakteristika_kraje>.

30 % území. CHKO Bílé Karpaty patří mezi šest biosférických rezervací UNESCO v republice. Na území kraje se dále nachází 48 přírodních rezervací, z toho šest národních (Strabišov - Oulehla, Javorina, Porážky, Kněhyně - Čertův mlýn, Pulčín – Hradisko a Razula) a 139 přírodních památek, z toho dvě národní (Chropýňský rybník, Křéby). Celková rozloha ZCHÚ činí 2115,0039 ha.¹⁰⁹

Jak jsem zmínila již výše, EVL jsou v ČR stanoveny nařízením vlády č. 132/2005 Sb. ve znění novelizace ze dne 21. srpna 2013. V CHKO Bílé Karpaty je takto vymezeno 15 EVL, na KÚZK připadá 48 EVL, dále zde nalezneme také CHKO Beskydy (viz Příloha č. 1). Z toho vyplývá, že implementaci soustavy Natura 2000 provádí ve Zlínském kraji tři orgány ochrany přírody, tj. Regionální pracoviště Správa CHKO Bílé Karpaty, KÚZK a Regionální pracoviště Správa CHKO Beskydy. V rámci soustavy Natura 2000 byly ve Zlínském kraji vyhlášeny tři ptačí oblasti, a to Horní Vsacko, Hostýnské vrchy a Beskydy, které zasahují na území kraje jen částečně. 110 Celková plocha je 34 723 ha, což činí 8,8 % z celkové rozlohy kraje.

V roce 2014 probíhala realizace programu na záchranu ohrožené užovky stromové, která se na území kraje vyskytuje. Dále byly realizovány záchranné programy – programy péče o bobra evropského a vydru říční a KÚZK realizoval tři projekty na rozvoj soustavy Natura 2000 a s tím související ochranu přírody a krajiny.¹¹¹

¹⁰⁹ Nature. *Přehled ZCHÚ ve Zlínském kraji. Natura 2000.* [online]. 2015. [cit. 2015-10-21]. Dostupné z WWW: <http://nature.hyperlink.cz/index_zk_okr.htm>.

¹¹⁰ AOPK ČR. Regionální pracoviště Správa CHKO Bílé Karpaty: *Natura 2000.* [online]. 2016. [cit. 2015-10-21]. Dostupné z WWW: <<http://bilekarpaty.ochranaprirody.cz/cinnost-pracoviste/natura-2000/>>.

¹¹¹ CENIA. *Zpráva o životním prostředí ve Zlínském kraji.* Praha: Ministerstvo Životního prostředí. 2014. str. 11-12.

3 NÁSTROJE OCHRANY PŘÍRODY

Tato kapitola se věnuje nástrojům ochrany přírody, které dotváří teoretická východiska diplomové práce a obsahuje členění na nástroje administrativní, dobrovolné, nástroje právní odpovědnosti včetně pojmu trestní odpovědnost týkající se ochrany přírody, ekonomické nástroje a v neposlední se v této části práce lze nalézt detailnější informace týkající se koncepčních nástrojů, na jejichž teorii je práce založena.

3.1 Definice nástrojů ochrany přírody a krajiny

Sobotka formuluje nástroje ochrany životního prostředí ve dvou kategoriích. Nástroje, které přímo působí na stav životního prostředí a odpovídají metodám právní regulace společenských vztahů lze zařadit do kategorie první. Do této skupiny lze zařadit administrativně-právní nástroje (ukládání povinností, povolení, stanoviska, souhlasy, výkon rozhodnutí, apod.), koncepční nástroje (koncepce, plány a programy), administrativní smlouvy a jiné dobrovolně převzaté závazky. Mimoprávní nástroje s nepřímým účinkem, avšak s charakteristickou formou závazného a vynutitelného pravidla chování tvoří druhou kategorii. Jedná se zejména o ekonomické nástroje. Důvod jejich zavedení vychází zejména z nedokonalého systému administrativních nástrojů a také vyšší aplikační efektivity při nižších celospolečenských nákladech.¹¹²

Aktuální *Státní politika životního prostředí ČR na období let 2012–2020* vymezuje nástroje ochrany životního prostředí velmi široce. Hlavním cílem je zajištění kvalitního životního prostředí pro obyvatele České republiky, dále efektivní využívání veškerých zdrojů a minimalizace negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí, což má za následek zlepšování kvality života jak v Evropě, tak i celosvětově.¹¹³

V dokumentu je zařazena široká škála instrumentů, mezi něž patří např. normativní nástroje (povolení, souhlasy, stanoviska), ekonomické a tržní nástroje (poplatky, sankce, daně), informační nástroje pro podporu výkonu státní správy, dobrovolné nástroje (aktivity podnikatelských a jiných subjektů vedoucí ke zlepšení životního prostředí), nástroje strategického plánování (národní programy), výzkum a vývoj, monitoring a přípravu hodnotících zpráv aj. V poslední zmíněné kategorii je třeba vyzdvihnout i konkrétní opatření, tj. zajistit funkční a efektivní systém soustavného (průběžného) monitoringu stavu předmětů ochrany ZCHÚ, EVL s ohledem na naplňování cílů ochrany jednotlivých území a efektivitu jejich ochrany a provádění

¹¹² SOBOTKA, Michal. Kapitola II. Právo životního prostředí: Oddíl 4. Nástroje ochrany.

¹¹³ Ministerstvo životního prostředí. *Státní politika životního prostředí ČR 2012-2020*. [online]. 2012 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi>.

péče o ně, stavu populací vzácných a ohrožených druhů a jejich biotopů s ohledem na efektivitu jejich ochrany a provádění péče o ně.¹¹⁴

3.2 Členění nástrojů ochrany přírody a krajiny

Dienstbier člení nástroje na administrativně právní, které též nazývá jako normativní, dále nástroje ekonomické, nástroje koncepční, vzdělávání, výchova a osvěta, dobrovolné nástroje aj.¹¹⁵ Dle Stejskala zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny využívá k zajištění ochrany nástroje administrativní povahy, dobrovolné závazky, ekonomické prostředky, sankční nástroje, nástroje nápravného charakteru a v neposlední řadě také nástroje koncepční.¹¹⁶ Toto členění je pro účely mé diplomové práce nejvhodnější.

3.2.1 Administrativní nástroje

Nástroje administrativního typu zahrnují veškeré zákazy, příkazy a omezení a ukládají povinnost něčeho se zdržet, něco strpět, anebo konat určitým způsobem (v zájmu ochrany přírody a krajiny). Praktickým příkladem jsou základní ochranné podmínky definované v § 16, § 26, § 29, § 34 a § 36 ZOP. Konkrétním typem administrativního nástroje jsou povolení vydávané orgány státní správy formou rozhodnutí, např. vydání rozhodnutí o omezení činnosti tak, aby nedošlo k nedovolené změně ZCHÚ.¹¹⁷

Patří zde také povinné vyhodnocování vlivů záměrů či koncepcí na chráněnou část životního prostředí. Jak uvádí Stejskal, jedná se o posouzení, jaký vliv mají plány a projekty na lokality soustavy Natura 2000, přičemž orgán rozhodující v navazujícím správním řízení je vázán § 45i odst. 8 zákona č. 114/1992 Sb.¹¹⁸

Mezi další nástroje patří standardy, dle kterých se vyhodnocuje stav a současná situace např. přírodního stanoviště (ještě únosný, příznivý,...) a poté také institut kategorizace předmětu ochrany. Tento instrument slouží k vyjádření významu a stupně ohrožení daného objektu ochrany, jímž může být výše uvedené ZCHÚ, ale také kupříkladu zvláště chráněná rostlina či živočich.¹¹⁹ Ustanovení v § 48, odst. 2 ZOPK udává tři stupně ohrožení rostlin a živočichů podle jejich vzácnosti či významnosti, tj. *kriticky ohrožený, silně ohrožený a ohrožený*.

¹¹⁴ Ministerstvo životního prostředí. *Státní politika životního prostředí ČR 2012-2020*. [online]. 2012 [cit. 2015-08-31]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/statni_politika_zivotního_prostředí>.

¹¹⁵ DIENSTBIER, Filip. *Ekonomické nástroje životního prostředí – otázky právní*. Str. 11.

¹¹⁶ STEJSKAL, Vojtěch. *Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody*. Str. 168-169.

¹¹⁷ Tamtéž.

¹¹⁸ Tamtéž, str. 169-171.

¹¹⁹ Tamtéž, str. 170-172.

3.2.2 Dobrovolné nástroje

Řadíme sem především veřejnoprávní subordinační smlouvy s cílem zajištění šetrnějšího vztahu k životnímu prostředí a to vše založené na dobrovolné bázi.¹²⁰ *Hoc sensu* lze zmínit smluvní ochranu dle § 39 ZOPK, která umožňuje uzavřít smlouvu mezi vlastníkem dotčené nemovitosti a příslušným orgánem ochrany přírody (např. krajský úřad) namísto vyhlášení národní přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní rezervace, přírodní památky nebo památného stromu. Smlouva se váže k pozemku prostřednictvím věcného břemene.¹²¹

Je však zapotřebí brát na zřetel, že smluvně chráněná území je po přijetí novely zákona o ochraně přírody a krajiny provedené zákonem č. 218/2004 Sb. oproti předchozí koncepci zcela novou entitou ZOPK samostatně oddělenou od ZCHÚ, tzn., že se nejedná o alternativní volbu ke zřizovacímu aktu, jako tomu bylo před přijetím poslední novely tohoto zákona.¹²²

Dohody se dále mohly uzavírat také podle § 68 a 69, přičemž je nutné mít na paměti, že dohody nesmí mít méně přísné podmínky, než je uvedeno v zákoně a je nutné respektovat veřejný zájem na ochraně přírody a krajiny. Na druhou stranu je nutné říci, že dohoda umožňuje stanovit přesah povinností vyplývajících přímo ze zákona a uzavřena může být pouze tehdy, je-li to účelné, např. dohoda o způsobu hospodaření se uzavře se všemi spoluvlastníky pozemků, ne jen s některými.¹²³

Je však také nutné zmínit, že o využitelnosti smluvní ochrany se jedná především u pozemků s minimálním počtem vlastníků, nejlépe pouze jedním, jelikož větší kvantum přímo úměrně zhoršuje vyjednávání a v mnoha případech samotnou realizaci smluvní ochrany vylučuje. Smluvní ochrana je namísto zřízení zvláště chráněného území spíše využívána k ochraně menších území (např. tůní, mezí, drobných lesíků apod.).¹²⁴ Smluvní ochrana je použitelná také v budovách. Nejčastěji se jedná o pudy hradů, zámků a kostelů, ve kterých hnízdí např. netopýři.¹²⁵

3.2.3 Nástroje právní odpovědnosti

Nástroje právní odpovědnosti jsou upraveny v ZOPK části osmé. Jedná se o represivní odpovědnost, tj. odpovědnost za protiprávní jednání a skutkovou podstatu přestupků a správních

¹²⁰ STEJSKAL, Vojtěch. Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody. Str. 170-172.

¹²¹ Více *Stejskal, V.*: Prosazování právní odpovědnosti v ochraně biodiverzity. Beroun: IFEC, 2006, 242 s.

¹²² KNOTEK, Jaroslav. K využití smluvní ochrany u některých zvláště chráněných částí přírody. In: *Právní rozhledy*. 24/2005, s. 906-9011.

¹²³ HAVELKOVÁ, Svatava. Veřejnoprávní smlouvy v zákoně o ochraně přírody a krajiny. In: *Ochrana přírody*. Environs: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Číslo 04/2010. str. 12-14.

¹²⁴ KNOTEK, Jaroslav. Využitelnost veřejnoprávních smluv v ochraně přírody a krajiny. In: *Dny práva 2008. Sborník z konference*. Brno: Masarykova Univerzita, Právnická fakulta. 2008.

¹²⁵ KNOTEK, Jaroslav. Smluvní nástroje v zákoně o ochraně přírody a krajiny. In: *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta. 02/2015. str. 37-49.

deliktů¹²⁶ a poté reparační funkci odpovědnosti.¹²⁷ Do první kategorie lze zařadit odpovědnost za přestupky a odpovědnost za tzv. jiné správní delikty. Dle § 87 a 88 může orgán ochrany přírody uložit pokutu fyzické osobě nebo právnické osobě¹²⁸, pokud vykonává zakázanou činnost v ochranném pásmu, zničí-li část přírody v ZCHÚ nebo rostliny zařazené do kategorie ohrožených, usmrcuje ptáky aj.

ZOPK dále upravuje i postup vymáhání pokut v kategorii represivní odpovědnosti. Pokuty, které ukládají obecní a krajské úřady jsou příjmem¹²⁹ těchto úřadů, které si je také samy vybírají a vymáhají. Zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu ŽP upravuje oblast pokut uložených správami, inspekcemi a újezdními úřady, které jsou však vymáhány finančními úřady. Ustanovení v § 2 odst. 3 říká, že pokuty uložené orgány správce Fondu a Českou inspekci životního prostředí za porušení předpisů a opatření k ochraně životního prostředí, připadá 50 % do rozpočtu obce, v jejímž katastru došlo k porušení předpisů a 50 % je příjmem Státního fondu ŽP. I v tomto případě jsou finanční prostředky v obci vázány účelovým využitím ve prospěch ochrany přírody.¹³⁰

Odčinění škodlivých následků protiprávního jednání zahrnuje druhá kategorie týkající se reparační odpovědnosti. Ustanovení § 27, odst. 1 zákona o životním prostředí související s odpovědností za porušení povinností při ochraně životního prostředí říká, že *každý, kdo poškozením životního prostředí nebo jiným protiprávním jednáním způsobil ekologickou újmu, je povinen obnovit přirozené funkce narušeného ekosystému nebo jeho části. Není-li to možné nebo z vážných důvodů účelné, je povinen ekologickou újmu nahradit jiným způsobem (náhradní plnění); není-li to možné, je povinen nahradit tuto újmu v penězích.*¹³¹ Ekologická újma je dále definována v § 10 jako ztráta nebo oslabení funkcí ekosystémů vznikající v důsledku procesů zapříčiněné lidskou činností.

Prostřednictvím zákona č. 167/2008 Sb., ze dne 22. dubna 2008 o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů se do českého právního řádu transponovala směrnice o odpovědnosti za ŽP.¹³² Před přijetím tohoto zákona byl postup v případech

¹²⁶ § 87 a 88 ZOPK.

¹²⁷ § 86 a 89 ZOPK.

¹²⁸ Podle ust. § 88 ZOPK se ukládají pokuty za protiprávní jednání právnických osob a dále za protiprávní jednání fyzických osob, které se protiprávního jednání dopustily při výkonu podnikatelské činnosti.

¹²⁹ Tyto finanční prostředky lze opět použít pouze na ochranu přírody a krajiny a ke zlepšení ŽP.

¹³⁰ BOROVIČKOVÁ Hana, HAVELKOVÁ, Svatava. Nástroje ochrany přírody a krajiny. In: *Planeta*. Ročník XII, číslo 8/2005. str. 35-36.

¹³¹ Zákon č. 17/1991 Sb., o životním prostředí ze dne 5. prosince 1991.

¹³² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES ze dne 21. dubna 2004 o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí.

poškození, zničení nebo nedovolené změny části přírody a krajiny (tedy i druhů a stanovišť) řešen pouze podle § 86 ZOPK a jako preventivní nástroj se uplatňoval § 66 tohoto zákona.¹³³

Ekologickou újmou se dle zákona č. 167/2008 Sb. rozumí nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí. Jedná se o změnu chráněných druhů volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo přírodních stanovištích, podzemních nebo povrchových vod a znečištěním půdy.¹³⁴ Je tedy zřejmé, že k efektivnímu uplatnění je možné dojít pouze při splnění výše uvedených zákonných podmínek.¹³⁵

K dalším zdrojům lze zařadit i zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který obsahuje samostatnou kapitolu věnující se trestním činům na poli životního prostředí a to včetně ochrany zvířat v lidské péči.¹³⁶ Od 1. 12. 2011 je v platnosti novelizovaný § 301, který se týká přímo poškozování chráněných částí přírody a říká, že poškození nebo zničení památného stromu, ZCHÚ nebo EVL aj. části přírody může být potrestáno odnětím svobody až na tři léta.¹³⁷

3.2.4 Ekonomické nástroje

Dle Stejskala tvoří ekonomické nástroje spíše doplňkovou část nástrojů ochrany přírody. Jejich cílem je motivace k ochraně přírody, šetrnějšímu chování vlastníků nemovitostí a v případě výběru, té z možností, která je ekologicky příznivější. Veškeré nástroje ekonomického typu shledává na dobrovolné bázi, což hodnotí jako jednu z největších slabín v české právní úpravě. Na úseku ochrany přírody a krajiny ekonomické nástroje téměř absentují, kdežto v jiných zemích jsou právně upraveny a zavedeny.¹³⁸ Příkladem může být stále chybějící zákon, který by dle § 9 odst. 3 ZOPK upravit odvody za kácení dřevin rostoucích mimo les.

Dienstbier rozděluje ekonomické nástroje na dvě skupiny, a to *sensu stricto* a *sensu lato*. Vymezení v užším slova smyslu ztotožňuje s nástroji nepřímého působení, které podněcují a motivují chování adresáta v souladu s environmentálními zásadami.¹³⁹ Druhá kategorie *sensu lato* řadí k ekonomickým nástrojům např. finanční záruky, pojištění a fondy, jejichž cílem je ochrana přírody. Jejich realizace probíhá buď samostatně, nebo v kombinaci např. s nástroji

¹³³ Aplikace o/dok. *Důvodová zpráva k návrhu vyhlášky, kterou se provádí ustanovení § 2 písm. b) bod 3 zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újme a o její nápravě a o změně některých zákonů*. [online]. 2007. [cit. 2015-08-31]. Dostupné z WWW: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RACK7LYCVTZ>>.

¹³⁴ Ustanovení v § 2 písm. a zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újme a její nápravě.

¹³⁵ Aplikace o/dok. *Důvodová zpráva k návrhu vyhlášky, kterou se provádí ustanovení § 2 písm. b) bod 3 zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újme a o její nápravě a o změně některých zákonů*. [online]. 2007. [cit. 2015-08-31]. Dostupné z WWW: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RACK7LYCVTZ>>.

¹³⁶ Podrobněji např. Stejskal, V.: Trestní odpovědnost jako nástroj prosazování ochrany životního prostředí v evropském kontextu. In: Kolektiv autorů: Lidská práva, právní odpovědnost a ochrana životního prostředí. Acta Universitatis Carolinae Iuridica 3/2011. Karolinum Praha, 2012.

¹³⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. Str. 3005.

¹³⁸ STEJSKAL, Vojtěch. Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody. Str. 176.

¹³⁹ DIENSTBIER, Filip. Ekonomické nástroje ochrany životního prostředí. – otázky právní. Disertační práce. 2006. Právnická fakulta Masarykovy univerzity Brno. Katedra práva životního prostředí a pozemkového práva. Str. 17.

administrativní povahy. Dienstbier dále uvádí, že se tato skupina nástrojů váže k právem dovolenému způsobu jednání.¹⁴⁰

3.2.5 Koncepční nástroje

Písemnosti odborného charakteru založené na odhadech, plánování a koncepcích v delším časovém úseku za pomoci vědeckých přístupů tvoří nástroje koncepční povahy.¹⁴¹ Dle Dienstbiera je *sensu largo* pojem koncepce chápán jako „*způsob pojetí či chápání určitého jevu, základní hledisko, vedoucí idea, myšlenková osnova či vůdčí záměr*“.¹⁴² Dienstbier dále stanovuje cíle koncepčních nástrojů, mezi které řadí zejména vytýčení a stanovení priorit a také rámcové řešení problému. Největší úskalí, o kterém se zmiňuje Stejskal, je, že koncepční nástroje mají pouze omezenou závaznost, která je zřejmá u orgánů státní správy a odborných resortních institucí ministerstva životního prostředí, avšak *expressis verbis* pro fyzické a právnické osoby (které jsou zpravidla vlastníky předmětných nemovitostí) tyto dokumenty nemají právní závaznost.¹⁴³

Mezi konkrétní příklady řadíme plány územních systému ekologické stability (dále jen ÚSES), plány péče o ZCHÚ, souhrn doporučených opatření¹⁴⁴ (dále jen SDO) k zachování příznivého stavu populací ptačích druhů a také k ochraně přírody v EVL.¹⁴⁵ Franková dále uvádí také plány odpadového hospodářství, lesní hospodářské plány a osnovy.¹⁴⁶

Jak jsem již zmínila výše, aktuální *Státní politika životního prostředí ČR na období let 2012–2020* zařadila do svých opatření také zajištění průběžného monitoringu stavu předmětů ochrany s ohledem na naplňování cílů ochrany jednotlivých lokalit a také se chce zasadit o větší provázanost veškerých dokumentů, ať už plánů péče (blíže v samostatné kapitole č. 4), či územního plánování atd.¹⁴⁷

Z hlediska právní formy rozlišuje Franková dvě hlavní skupiny koncepčních nástrojů a to adresované dokumenty s určitostí (např. plán odpadového hospodářství nebo lesní hospodářské plány) a poté dokumenty, které se vyznačují neurčitým, obecně vymezeným okruhem adresátů (jedná se zejména o opatření obecné povahy nebo akty se znaky abstraktního normativního správního aktu). V případě plánů péče, které tvoří podklad k výkonu veřejné správy a ovlivňují tak práva a povinnosti třetích osob, je nejednoznačnost formy přímo do očí bijící.¹⁴⁸

¹⁴⁰ DIENSTBIER, Filip. Ekonomické nástroje ochrany životního prostředí. – otázky právní. Disertační práce. 2006. Právnická fakulta Masarykovy univerzity Brno. Katedra práva životního prostředí a pozemkového práva. Str. 18.

¹⁴¹ STEJSKAL, Vojtěch. Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody. Str. 176.

¹⁴² DIENSTBIER, Filip. Procesněprávní aspekty vytváření a užití koncepčních nástrojů ochrany životního prostředí.

¹⁴³ STEJSKAL, Vojtěch. Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody. Str. 173.

¹⁴⁴ Nástroje SDO se řídí dle směrnice Rady č. 2009/147/ES o ptácích a č.92/43/ES o stanovištích.

¹⁴⁵ STEJSKAL, Vojtěch. Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody. Str. 173.

¹⁴⁶ FRANKOVÁ, Martina. Koncepční nástroje v ochraně životního prostředí. Str. 23-24.

¹⁴⁷ STEJSKAL, Vojtěch. Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody. Str. 173.

¹⁴⁸ FRANKOVÁ, Martina. Koncepční nástroje v ochraně životního prostředí. Str. 25-26.

4 PLÁNY PÉČE O ZÁKONEM CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

4.1 Pojem a definice plánů péče

Plány péče představují koncepční nástroje ochrany přírody. Jedná se o specifické dokumenty, akty *sui generis*, které slouží pro efektivní management vývoje ZCHÚ¹⁴⁹ a je nutné je vykládat široce.¹⁵⁰ Do roku 1992 byly zpracovávány pro maloplošná ZCHÚ pouze tzv. ochranné plány.¹⁵¹ Tyto plány byly vytvořeny na dobrovolné bázi tehdejší Státním ústavem památkové péče a ochrany přírody (SÚPPOP)¹⁵² a neměly právní závaznost. V současné době se vypracovávají odborné koncepční dokumenty dle ZOPK, mezi něž patří:¹⁵³

- plány péče o národní parky včetně jejich ochranných pásem (§ 18),
- plány péče o chráněné krajinné oblasti (§ 27),
- plány péče o maloplošná zvláště chráněná území včetně jejich ochranných pásem (§ 38).

Plány péče jsou důležité zejména z důvodu usměrňování lidské činnosti při zajišťování péče o přírodu a také z důvodu stanovení ekologických limitů v oblasti dopravy, turistiky¹⁵⁴ a hospodaření. Plány péče o maloplošná ZCHÚ (přírodních památek a rezervací), které jsou pro tuto práci předmětné, navrhuje obecní úřady s obcí s rozšířenou působností na 10 let, přičemž je lze prodloužit o dalších 5 let, schvalovány jsou poté příslušnými krajskými úřady.¹⁵⁵

Podle § 1 vyhlášky 64/2011 o plánech péče, podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území ze dne 28. února 2011¹⁵⁶, plány péče obsahují jak základní údaje, tzn. charakteristiku území, zhodnocení dosavadní péče, výčet činitelů ohrožujících ZCHÚ, zaměření a označení ZCHÚ aj., tak i hodnoty krajinného rázu, vyhodnocení dosavadní péče

¹⁴⁹ STEJSKAL, Vojtěch. Koncepční nástroje v ochraně životního prostředí. Str. 133.

¹⁵⁰ JONES, Gregory. *The Habitats Directive: a developer's obstacle course?* Portland, Oregon: Hart Publishing., 2012, xli, p. 96 – 101.

¹⁵¹ Ustanovení v § 19, odst. 3 zákona č. 40/1965 Sb., o Státní ochraně přírody.

¹⁵² Zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách definoval např. povinnosti týkající se péče o kulturní památky, zásady ochrany a evidenci kulturních památek a mimo jiné také zavedl památkové zóny. Vrcholným orgánem památkové péče bylo Ministerstvo školství a kultury, které zřizovalo *Státní ústav památkové péče a ochrany přírody*. Rok 1991 znamenal zlom v oblasti ochrany přírody, jelikož z památkové péče byla tato oblast vyjmuta a zařadila se pod MŽP a došlo ke změně názvu na *Státní ústav památkové péče*. Krajská střediska zahrnovala Památkový ústav, později Státní památkový ústav. V roce 2003 byly obě instituce sloučeny a vznikl *Národní památkový ústav*.

¹⁵³ STEJSKAL, Vojtěch. Koncepční nástroje v ochraně životního prostředí. Str. 133.

¹⁵⁴ OUHRABKA, Vratislav. Spolupráce Správy jeskyní ČR na přípravě plánů péče o ZCHÚ. In: *Ochrana přírody*. Environs: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Číslo 01/2015. str. 10-13.

¹⁵⁵ STEJSKAL, Vojtěch. Koncepční nástroje v ochraně životního prostředí. Str. 133.

¹⁵⁶ K §38 odst. 7 zákona č. 114/1992 Sb.

o krajinu, mapové přílohy a v neposlední řadě také návrh opatření na zachování/zlepšení stavu krajiny či návrhy vzdělávacího, výchovného, osvětového či vědecko-výzkumného rázu.

Mezi hlavní důvody realizace plánů péče o ZCHÚ patří především minimalizování nepříznivých vlivů a omezení či zastavení takové činnosti, která by nevedla k zachování druhové rozmanitosti, tzn. odstranění skládek, usměrnění hospodářské činnosti či zajištění praktické ochrany území aj.¹⁵⁷

4.2 Právní forma plánů péče

Ustanovení v § 38, odst. 1, ZOPK říká, že: *plán péče o zvláště chráněná území a jeho ochranné pásmo je odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany ve zvláště chráněném území a na zabezpečení zvláště chráněného území před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. Plán péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Pro fyzické ani právnické osoby není závazný.* Odstavec 7 § 38 dále říká, že MŽP stanoví prováděcím právním předpisem obsah plánů péče o jednotlivé kategorie zvláště chráněných území a postup jejich zpracování.

Příčemž toto vždy neplatilo. Před přijetím novely ZOPK do dne 27. 4. 2004 § 38 ZOPK obsahoval ustanovení, říkající, že *plány péče obsahují pokyny pro regulaci přirozeného vývoje a lidských činností, zejména pro provádění praktických zásahů v příslušných zvláště chráněných částech přírody. Jsou využívány jako závazný podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů, zejména pro lesní hospodářské plány a územně plánovací dokumentace a MŽP může náležitosti plánů péče stanovit obecně závazným předpisem.*

Hendrych považuje za důležité, zda určitý úkon veřejné správy může definovat právní důsledky a na základě této skutečnosti rozlišuje formy správní činnosti dle právní závaznosti, míry jejich právní významnosti, účelnosti apod.¹⁵⁸ Podstatné také je vymezení, zda jsou formy činnosti veřejné správy obecné či konkrétní povahy. V současné době se objevuje pojem obecně konkrétní akt neboli opatření obecné povahy v zahraničí známé pod označením všeobecné opatření.¹⁵⁹ Činnost správních orgánů je dle ustanovení v § 171 Správního řádu vykonávána podle zvláštního zákona, který umožňuje vydat závazné opatření obecné povahy, které není právním předpisem ani rozhodnutím. Správní orgán má pak ale povinnost zveřejnit návrh opatření obecné povahy, brát na zřetel připomínky a námitky, vypořádat je, odůvodnit a dát možnost, aby se každý s opatřením mohl seznámit, tzn. vyhlásit jej.¹⁶⁰

¹⁵⁷ STEJSKAL, Vojtěch. Koncepční nástroje v ochraně životního prostředí. Str. 134.

¹⁵⁸ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd., str. 173.

¹⁵⁹ Tamtéž, str. 179.

¹⁶⁰ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd., str. 184.

V současné době je dle Stejskala hmatatelným problémem právní forma plánů péče – nejedná se totiž ani o obecně závazný právní předpis, tzn., že prostřednictvím plánů péče lze ukládat povinnosti, měnit či rušit práva dotčených subjektů, avšak bez zajištění vymahatelnosti.¹⁶¹ Jak může být takové východisko efektivní? Možné řešení Stejskal sám spatřuje v novelizaci zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, jež by stanovila, že forma plánů péče bude mít podobu obecně závazné vyhlášky. Franková uvádí, že už z podstaty věci absence adresáta se nemůže jednat o individuální správní akt (správní rozhodnutí). Právní účinky však z plánů péče vyplývají, jelikož jsou podkladem pro tvorbu jiných koncepčních nástrojů a dokumentů.¹⁶²

4.3 Životní cyklus plánů péče

Tato podkapitola obsahuje životní cyklus plánů péče, zahrnující jejich přípravu a schvalování, dále fázi realizaci a také zdroje financování.

4.3.1 Příprava a schvalování plánů péče

Činnost příslušného orgánu ochrany přírody zahrnuje vypracování a následně i schvalování plánů péče, přičemž platí, že CHKO a národní parky spadají do kompetence MŽP, národní přírodní rezervace a přírodní památky mimo CHKO má na starost MŽP prostřednictvím územně příslušné správy CHKO, přírodní památky a rezervace národního významu na území CHKO spravuje MŽP prostřednictvím Správy CHKO, o přírodní rezervace a památky na území CHKO se starají Správy CHKO a přírodní památky a rezervace mimo území CHKO náleží do kompetence krajských úřadů.¹⁶³

Skladba plánů pro maloplošná ZCHÚ se řídí dokumentem nazvaným *Osnova plánů péče o národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky, přírodní památky a jejich ochranná pásma*, jejíž aktuální znění lze naléznout na webových stránkách MŽP¹⁶⁴ a zahrnuje základní popis vztahující se k danému území, rozbor stavu včetně předmětu ochrany, dlouhodobé cíle péče a plán zásahů a opatření.¹⁶⁵ Ustanovení v § 38 ZOPK, § 10 vyhlášky č. 395/1992 Sb. a vyhláška 60/2008 Sb. stanovují závazný postup, kterého se zpracovatelé musí držet.

Plány péče jako odborné koncepční dokumenty (dle vyhlášky 64/2011 Sb.) tvoří nezbytný základ pro vyhlášení ZCHÚ. Tyto dokumenty jsou také nezbytným podkladem pro jednání

¹⁶¹ Dle § 38 zákona č. 114/1992 Sb. pro fyzické a právnické osoby není právně závazný.

¹⁶² FRANKOVÁ, Martina. Koncepční nástroje ochrany přírody a krajiny. str. 26-27.

¹⁶³ Ústav inženýrských staveb, tvorby a ochrany krajiny. *Plány péče*. [online]. 2015. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.utok.cz/node/232>>.

¹⁶⁴ MŽP. *Osnova plánů péče*. [online]. 2015. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/osnova_planu_pece>.

¹⁶⁵ Tamtéž.

s vlastníky pozemků, které se nachází v navržených ZCHÚ. Po oznámení dotčeným vlastníkům pozemků o záměru vyhlášení ZCHÚ včetně možnosti připomínkovat návrh plánu péče, po absolvování připomínkového řízení a vydání rozhodnutí o vypořádání námitek je připraven návrh na vyhlášení ZCHÚ, který se rozesílá na vyjádření příslušným orgánům státní správy. Pokud se objeví připomínky zásadního charakteru ze strany dotčených orgánů státní správy, musí se s nimi orgán ochrany přírody vypořádat a oznámit vypořádání vlastníkům pozemků navrhovaných ZCHÚ. V této věci tvoří základní pramen Aarhuská úmluva, mezinárodní smlouva v oblasti ochrany ŽP¹⁶⁶, jejíž cílem je právo veřejnosti mít přístup k informacím. Dle úmluvy by měla dotčená veřejnost¹⁶⁷, která je nebo může být ovlivněna environmentálním jednáním nebo která má na tomto rozhodování určitý zájem, mít příležitost podílet se na tvorbě a přístupu k právní ochraně v oblasti ochrany životního prostředí.¹⁶⁸ V článku 6 Úmluvy se v obecných požadavcích hovoří o přítomnosti veřejnosti, připomínkování, zvážení dohlížení na zohlednění připomínek a také poskytování informací veřejnosti o končeném výsledku včetně odůvodnění. Článek 7 se týká přímo účasti veřejnosti při tvorbě plánů, programů a politika říká, že: „*Strany přijmou prováděcí nebo jiná opatření pro účast veřejnosti při přípravě plánů a programů, které se týkají životního prostředí, a to v transparentním a spravedlivém rámci, přičemž již poskytly nezbytné informace veřejnosti.*“ „...*Strany budou usilovat o to, aby veřejnosti byla poskytnuta v přiměřeném rozsahu příležitost pro její účast při tvorbě politik týkajících se životního prostředí.*“

4.3.2 Realizace plánů péče

Realizace představuje v životním cyklu druhou etapu, která by měla následovat ihned po schválení a přijetí plánů péče. Činnosti, které jsou definovány v plánech péče, zajišťují orgány ochrany přírody, které je schválily, anebo zprostředkovaně (např. vlastníky nebo uživateli pozemků).¹⁶⁹

Jelikož plány péče dle § 38 nejsou závazné pro fyzické a právnické osoby, je zde možnost využít opatření definované § 68 odst. 3 a 4 ZOPK pro jejich uplatnění, které říkají, že¹⁷⁰: „*Orgány ochrany přírody jsou oprávněny provádět samy či prostřednictvím jiného zástupce ke zlepšení přírodního a krajinného prostředí, neučiní-li tak k výzvě orgánu ochrany přírody vlastník či nájemce pozemku sám...*

¹⁶⁶ Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí byla přijata na 4. ministerské konferenci „Životní prostředí pro Evropu“ v Aarhusu, Dánsku, dne 25. června 1998. Vstoupila v platnost dne 30. října 2001. V dubnu 2013 k ní přistoupilo 46 stran regionu Evropské hospodářské komise OSN, mezi které patří 45 zemí a Evropská unie (EU).

¹⁶⁷ Pojem „dotčená veřejnost“ sama o sobě částečně vychází z konceptu „being affected“ (být ovlivněný) a používá ho Úmluva z Espoo již od roku 1991. Definice doplňuje tento koncept pojmem „zájem, čímž kombinuje dva hlavní přístupy používané k definování administrativních postupů v různých právních systémech.

¹⁶⁸ Čl. 1 Aarhuské úmluvy.

¹⁶⁹ MŽP. *Osnova plánů péče*. [online]. 2015. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/osnova_planu_pecce>.

¹⁷⁰ STESJKAL, Vojtěch. *Koncepční nástroje ochrany přírody a krajiny*. str. 134 – 135.

Vlastníci a nájemci dotčených pozemků jsou povinni strpět provádění zásabů a umožnit osobám, které je zajišťují, vstup na pozemky. Orgán ochrany přírody je povinen předem vyrozumět vlastníky či nájemce o rozsahu a době zásabu. Za případné škody vzniklé vlastníkům či nájemcům pozemků v souvislosti s těmito zásabami odpovídá orgán ochrany přírody, který zásabou nařídil. Tím není dotčena odpovědnost osob provádějících tyto zásabou.“

Dle ustanovení v § 68, odst. 2 ZOPK, je zde také možnost uzavírat dohody o péči o pozemky s cílem ochrany přírody a § 69 říká, že existuje možnost finančního příspěvku za provedení zásahů vedoucí k ochraně přírody. V ZOPK však není výslovně stanoveno, jakým režimem se tyto dohody řídí. Posun v této problematice přinesl až Ústavní soud ČR v nálezu Pl. ÚS 8/08 ze dne 08. 07. 2010, který konstatoval, že: „*Smyslem výzvy dle § 68 ZOPK je působit na vlastníky (a nájemce) pozemků, aby sami vykonávali činnost za účelem zachování druhového bohatství přírody a udržení systému ekologické stability a aby tuto činnost nemusely orgány ochrany přírody provádět samy (či prostřednictvím třetí osoby)... Je zde tedy zakotvena subsidiarita státní ingerence, která nastupuje až v případě nezbytné nutnosti (kdy nelze dosáhnout sledovaného cíle jinak).*“

Jelikož ve výzvě musí být specifikovaná a konkretizovaná opatření, aby vlastníci (nájemci) pozemků věděli, jaké činnosti mají provádět, jedná se o individuální správní akt a lze aplikovat správní řád včetně procesní ochrany hmotných práv.¹⁷¹

Ústavní soud dále judikoval, že: „*K provádění opatření ve smyslu § 68 odst. 2 ZOPK je možné uzavřít dohodu (smlouvu) mezi orgánem ochrany přírody a vlastníkem (nájemcem) dotčených pozemků za účelem provedení činností a zásabů nebo naopak zdržení se určité aktivity s cílem přispět k ochraně přírody. Za to pak nájemcům (vlastníkům) náleží finanční příspěvek dle § 69, který je považován za náhradu omezení vlastnického práva.*“¹⁷²

Dušek však uvádí, že tohoto opatření není v praxi téměř vůbec využíváno. Jedním z mnoha důvodů může být to, že plány péče jsou zpracovávány pouze jako splnění zákonné povinnosti bez aktivního zájmu odpovědného úřadu o zajištění potřebné péče či nedostatek finančních prostředků¹⁷³, na čemž se shodli i účastníci pracovní skupiny čtvrtého setkání Fóra ochrany přírody, které se konalo v říjnu 2013 v Českých Budějovicích na půdě Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity. Mezi tématy probíranými na semináři zazněla jak problematika plánování péče o maloplošná ZCHÚ, ochrana toků a jejich povodí, tak i komunikace v ochraně přírody. Dle Duška tato situace plyne na některých krajských úřadech z nedostatku vzdělání a profesně odpovědných úředníků.¹⁷⁴

Mezi další problémy s nerealizací plánů péče se řadí také vysoká administrativní náročnost, složitost zpracování a redundance některých částí (např. soupis parcel, lesnická část,...). Chybí

¹⁷¹ Nález Ústavního soudu ČR Pl. ÚS 8/08 ze dne 8. 7. 2010.

¹⁷² Tamtéž.

¹⁷³ DUŠEK, Jan. Odložit železnou košili. In: *Fórum ochrany přírody*. 2. ročník. 03/2015. str. 5-7. ISSN 2336-5056.

¹⁷⁴ Tamtéž..

také odborná oponentura.¹⁷⁵ Plány péče přijímají orgány ochrany přírody (zpravidla krajské úřady) na základě nejasných a nepřesných konzultací se zástupci AOPK ČR,¹⁷⁶ přitom trendy v jiných evropských zemích udávají, že diskuze s vlastníky, hospodáři a jinými participujícími osobami se jeví jako efektivní a účelné.¹⁷⁷ Zálžitosti, které ztěžují realizaci plánů péče lze zařadit také rozpor mezi vnímáním ochranářů, kteří jsou s ohledem na ochranu přírody vnímáni mnohdy negativně a výzkumy veřejného mínění, kdy většina dotazujících označuje samotnou ochranu přírody za žádoucí a užitečnou. Ochrana přírody je totiž chápána jako prospěšná pouze do té doby, než ovlivní soukromé zájmy občanů. Situaci by zlepšil stimul k většímu zájmu o přírodu a informovanost na místo zákazů a příkazů.¹⁷⁸

Plány péče mají povahu odborných koncepčních dokumentů, které mají svůj podstatný vliv pro management ZCHÚ, protože jakákoliv činnost orgánu ochrany přírody je jím podmíněna.¹⁷⁹ Plány péče tvoří základ pro zlepšování přírodního prostředí a také pro čerpání finančních prostředků určených k těmto účelům.¹⁸⁰

Krajský soud v Ostravě v květnu roku 2015 stanovil, že: *Pro správní orgány závazné ve smyslu jejich nepřekročitelnosti.*“ Na druhou stranu také uvedl, že plán péče je klíčovým podkladem pro rozhodování, odborným dokumentem, který stanoví koncepci péče a rozvoje daného území na základě konkrétních údajů o stavu území. Odchylnka správního orgánu tedy vyžaduje důkladné vyhodnocení veškerých důsledků.¹⁸¹

Nejvyšší správní soud se zabýval plánem péče v rozsudku ze dne 17. 02. 2012, v němž uvedl: „Plán péče o zvláště chráněná území a jeho ochranné pásmo není podle § 38 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, pro fyzické a právnické osoby závazný; není závazný ani pro orgán ochrany přírody v tom smyslu, že by se od něho nemohl v žádném případě odchýlit, nicméně jde o odborný a koncepční dokument, který má sloužit jako klíčový podklad pro rozhodování orgánu ochrany přírody ve věcech týkajících se daného zvláště chráněného území. Pokud se hodlá orgán ochrany přírody od plánu péče o zvláště chráněné území, který obsahuje jako navržené opatření na zabezpečení zvláště chráněného území před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu vyloučení jakékoli další stavební činnosti v tomto ochranném pásmu, odchýlit tím, že soublas podle § 37 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, se stavební činností v ochranném

¹⁷⁵ DUŠEK, Jan. Odložit železnou košili. In: *Fórum ochrany přírody*. 2. ročník. 03/2015. str. 5-7.

¹⁷⁶ Tamtéž.

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ Tamtéž.

¹⁷⁹ § 38 ZOPK.

¹⁸⁰ Ministerstvo životního prostředí. *Osnova plánu péče*. [online]. 2014. [cit. 2015-011-05]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/osnova_planu_pece>.

¹⁸¹ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. 22 A 36/2013 – 50 ze dne 28. 5. 2015.

*pásmu tohoto zvláště chráněného území udělí, nemůže tak učinit jinak než po důkladném zjištění a zhodnocení možných dopadů zamýšlené stavební činnosti na předmět ochrany.*¹⁸²

Samotná realizace plánů péče je pro orgán ochrany přírody závazná a dle § 68 je oprávněn sám či prostřednictvím jiného plánované opatření a zásahy realizovat. Městský soud v Praze zamítl žalobu Ing. I. B. (FO) proti návrhu na vyhlášení zvláště chráněného území a ochranného pásma přírodní památky Dvorecké stráně a uvedl, že *na ustanovení § 68 odst. 1 zákona o ochraně přírody je nablíženo tak, že při výkonu své pracovní činnosti je správní orgán oprávněný vstupovat na pozemky a je-li to třeba, prokáže se průkazem, přičemž z tohoto ustanovení nevyplývá povinnost sbánět majitele a předkládat mu své průkazy předem.* Z ustanovení dále nevyplývá, že by správní orgán musel svůj záměr předem oznamovat, pokud je pozemek volně přístupný. V praxi by to vyvolávalo značné komplikace. Závěrem pak soud uvedl, že v obecné rovině chápe postoj žalobkyně, které se nelíbí, že zrovna ji by měla nějaká ochrana přírody omezovat, ale poukázal na to, že takto obecně vznesený argument není relevantním argumentem zpochybňujícím nutnost chránit poslední zbytky přírody, tím spíše, že se nacházejí v centru hlavního města Prahy.¹⁸³

Je nutno podotknout, že plán péče může obsahovat také činnosti a zásahy, které nejsou v souladu se základními podmínkami ZCHÚ, ale jejich realizace je nutná pro zachování předmětu ochrany. Dle ustanovení v § 43 ZOPK, které říká, že *výjimky ze zákazů v ZCHÚ lze povolit v případech, kdy veřejný zájem výrazně převažuje nad zájmem ochrany přírody*, je nutné před realizací takové činnosti vyžádat povolení z příslušného ustanovení zákona. Opatření vyžadující souhlas nebo aktivity omezené či zakázané jinými právními normami se tímto ustanovením také řídí. Obecně však platí, že veškeré zásahy a opatření musí být řádně a zodpovědně odůvodnitelná a finanční prostředky na jejich realizaci budou vynaloženy efektivně a hospodárně.¹⁸⁴

4.3.3 Financování plánů péče

Vedle dobrovolné ochrany přírody a vedle zákazů a kontroly jejich dodržování nabývají na významu od 90. let minulého století i finanční nástroje. Do kategorie s pozitivními instrumenty lze zařadit především podporu šetrných postupů hospodaření (*Program péče o krajinu - PPK*), obnovu a zlepšení zdevastovaných přírodních úkazů (*program Podpora revitalizace říčních systémů- PRŘS*) a také infrastrukturu (*Program rozvoje venkova – PRV* a *Operační program Životní prostředí - OPŽP*).

¹⁸² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.2.2012 č.j. 5 As 12/2011-167.

¹⁸³ Rozsudek Městského soudu v Praze č. 11 A 367/2011 – 31 ze dne 11. 1. 2015.

¹⁸⁴ Ministerstvo životního prostředí. *Osnova plánu péče*. [online]. 2014. [cit. 2015-11-05]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/osnova_planu_pece>.

Ministerstvo ŽP prostřednictvím *Programu péče o krajinu* financuje opatření až do výše 100 % vynaložených nákladů. Tento dotační titul zabezpečuje zejména drobný management rozdělený do tří skupin:¹⁸⁵

- Podprogram pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit (PPK chráněná území);
- Podprogram pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí (PPK volná krajina);
- Podprogram pro zabezpečení péče o ohrožené a handicapované živočichy (PPK handicapy).

„Podprogram pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit“ (PPK chráněná území), v rámci Programu péče o krajinu (PPK) se zaměřuje na zajištění méně rozsáhlých zásahů v ZCHÚ, EVL a PO. Jedná se např. o vyhotovení plánů, údržbu a budování technických zařízení, opatření sloužící k odstranění negativních zásahů nebo zajišťující existenci zvláště chráněného druhu aj.¹⁸⁶

Finanční prostředky z tohoto dotačního titulu však lze poskytnout pouze na zásahy týkající se území přírodních rezervací nebo památek národního významu a jejich ochranných pásem, národních parků, CHKO, PO nebo EVL, které se nacházejí na pozemcích důležitých pro obranu státu, nikoliv tedy na přírodní památky nebo rezervace v péči krajských úřadů.¹⁸⁷

Krajské úřady využívají buď své vlastní finanční prostředky, anebo dotační tituly zejména z OPŽP (konkrétněji v další samostatné kapitole).¹⁸⁸

Mezi negativní nástroje patří zejména pokuty za poškozování chráněných území. Třetí kategorií tvoří od roku 2004¹⁸⁹ dvě vyhlášky, které upravují finanční náhradu újmy vzniklé

¹⁸⁵ AOPK ČR. *Program péče o krajinu*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.dotace.nature.cz/ppk-programy.html>>.

¹⁸⁶ AOPK ČR. *Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.dotace.nature.cz/ppk-chranena-uzemi-programy.html>>.

¹⁸⁷ Čl. 1, odst. 2, bod A. Směrnice Ministerstva ŽP č. 1/2015 pro poskytování finančních prostředků v rámci Programu péče o krajinu v letech 2015 – 2017.

¹⁸⁸ více viz rozpočet Zlínského kraje na, Olomouckého kraje, Moravskoslezského kraje... aj.

¹⁸⁹ Zákon č. 218/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

omezením zemědělského hospodaření¹⁹⁰ (účinná k 1. 11. 2005) a lesního hospodaření¹⁹¹ (účinná k 30. 6. 2006) institut „újm“.

V případě tohoto institutu je podstatné jeho vymezení, jehož výklad není vždy jednotný a jednoznačný není ani výklad judikatury. Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, lze dovodit, že újma se svým charakterem blíží institutu náhrady škody ve formě ušlého zisku.¹⁹² V tomto případě by však muselo dojít k vyčíslení a prokázání ušlého zisku, pokud by se účastník řízení nespokojil s paušální náhradou dle vyhlášky. V rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2013, je však výslovně tvrzeno, že *vznik újmy způsobené ztížením lesního hospodaření není podmíněn tím, zda jej žalobce (pozn. myšleno oprávněný subjekt) mohl předvídat, nýbrž újma ve smyslu § 58 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. vzniká v důsledku objektivní situace.*¹⁹³ Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2013, naopak vyplývá, že *„újmu je možno chápat i jako ušlý zisk, který je v podstatě ušlým majetkovým prospěchem a spočívá v nenastalém zvětšení majetku poškozeného, které bylo možno (kdyby nebylo omezení) důvodně očekávat s ohledem na pravidelný běh věcí.“*¹⁹⁴

Mezi další nástroje, které podporují ochranu přírody lze řadit i osvobození daně z nemovitosti týkající se území zvláště chráněných podle předpisů o ochraně přírody a krajiny a v NP a CHKO v I. zóně.¹⁹⁵ Příspěvky na hospodaření v lesích, program LIFE+, operační program Rybářství nebo národní programy Ministerstva zemědělství tvoří další kategorie finančních zdrojů ochrany přírody a krajiny.¹⁹⁶

4.4 Souhrn doporučených opatření

Pro úplnost výkladu jsou zde uvedeny také informace týkající se souhrnu doporučených opatření. SDO má podobu několikastránkového dokumentu, obecnějšího charakteru než plány péče a jak název vypovídá, jedná se o „doporučení“, tzn., že ani tento dokument není právně závazný pro fyzické a právnické osoby.¹⁹⁷

Právní základ vyplývá z článku 6 odst. 1 směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (dále směrnice o stanovištích) a z § 45c odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁰ Vyhláška č. 432/2005 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením zemědělského hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku.

¹⁹¹ Vyhláška č. 335/2006 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku.

¹⁹² Rozsudek Nejvyššího soudu Sp.zn. 25 Cdo 119/2003 ze dne 30. 6. 2004.

¹⁹³ Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 2558/2012 ze dne 27. 8. 2013.

¹⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 3837/2011 ze dne 28. 8. 2013.

¹⁹⁵ Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, § 4, odst. 1, písm. j.

¹⁹⁶ AOPK ČR. *Příručka dotacemi v péči o přírodu a krajinu*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.dotace.nature.cz/>>.

¹⁹⁷ KNIŽÁTKOVÁ, Eva, LACINA, David. Souhrn doporučených opatření pro ptačí oblasti. In: *Ochrana přírody*. Environs: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Číslo 05/2010. str. 12-14.

Hošek uvádí, že nutnost vytváření SDO vyplynula až ze zajištění EVL základní ochranou.¹⁹⁸ Dokud byly EVL zajištěny formou ZCHÚ, nebyla potřeba specifikovat bližší požadavky pro zajištění ochrany lokalit, jelikož každé ZCHÚ mělo zpracovaný plán péče se specifikovanými požadavky pro EVL. Tato skutečnost se však zavedením institutu základní ochrany změnila a proto ZOPK stanovuje povinnost vypracovat pro každou lokalitu zvlášť SDO.¹⁹⁹ Struktura SDO vychází z platné osnovy plánů péče. Zajištěním SDO je pověřeno Ministerstvo ŽP, které tuto kompetenci svěřilo AOPK ČR.²⁰⁰

SDO vypracovává od roku 2011 AOPK ČR pro 1082 EVL prostřednictvím čtyřletého projektu *Příprava souhrnů doporučených opatření pro evropsky významné lokality v České republice*, který je hrazen z prostředků Operačního programu Životní prostředí. Projekt je řazen do Prioritní osy 6 – Zlepšování stavu přírody a krajiny, Oblast podpory 6.1 – Implementace a péče o území soustavy Natura 2000. Celkový rozpočet činí téměř 40 mil., 95 % tvoří evropská dotace. SDO pro EVL budou po odsouhlasení Ministerstvem životního prostředí předávány do Ústředního seznamu ochrany přírody (drusop.nature.cz) a zveřejněny na Portálu veřejné správy.²⁰¹

SDO může sloužit jako podklad pro další rozhodování orgánů ochrany přírody při vydávání souhlasů k činnostem týkající se dotačních titulů nebo plánování péče.²⁰² Pokud však chce orgán ochrany přírody čerpat finanční prostředky na provádění speciálního managementu, který má za cíl zlepšit stav druhů, je SDO nutným podkladem. Může se jednat např. o výše zmíněný Program péče o krajinu (PPK), Podprogram pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o ZCHÚ a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany PO a EVL.²⁰³

Jak vyplývá z Ústředního seznamu AOPK ČR přijala doposud²⁰⁴ celkem 29 SDO pro EVL ve Zlínském kraji. Pro srovnání s plány péče, které v rámci projektů nechal vytvořit KÚZK je celkem 48 (stejně jako 48 EVL).²⁰⁵

¹⁹⁸ HOŠEK, Michael. Natura 2000 – aktuální stav a změny do budoucna. In: *Lesnická práce*. Číslo 9/2011.

¹⁹⁹ Tamtéž.

²⁰⁰ AOPK ČR. *Plánování péče*. online]. 2016. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/planovani-pece/>>.

²⁰¹ AOPK ČR. *Souhrn doporučených opatření*. [online]. 2012. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=6782>>.

²⁰² KNIŽÁTKOVÁ, Eva, LACINA, David. Souhrn doporučených opatření pro ptačí oblasti. In: *Ochrana přírody*. Environs: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Číslo 05/2010. str. 12-14.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ Ke dni 30. 03. 2016.

²⁰⁵ *Zadávací dokumentace veřejných zakázek*. 2010. Zlín: KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

5 REALIZACE PÉČE O LOKALITY NATURA 2000 VE ZLÍNSKÉM KRAJI A JEJÍ LIMITY

Česká republika, jako členský stát EU, má povinnosti vyplývající ze směrnice o stanovištích (92/43/EHS) – vybudovat soustavu území Natura 2000 a tato území dostatečně chránit. Za tuto povinnost odpovídá Ministerstvo životního prostředí.

Z výše uvedeného důvodu byl vytvořen národní seznam navržených EVL nařízením vlády č. 132/2005 Sb. Národní seznam byl v únoru 2005 předán k dalšímu řízení Evropské komisi, která tento seznam po doplnění 13. 11. 2007 schválila. Tato skutečnost byla 5. 3. 2008 publikována ve Sbírce zákonů jako Sdělení Ministerstva životního prostředí pod č. 81/2008 Sb., o evropsky významných lokalitách, které byly zařazeny do evropského seznamu. K tomuto datu byla vytvořena síť EVL v ČR s právními důsledky podle § 45c ZOPK v platném znění a začala běžet poslední fáze procesu - vyhlášení ochrany EVL.

KÚZK, Odbor životního prostředí a zemědělství ve spolupráci s Odborem řízení dotačních programů, zajišťuje mimo administrativních činností pro ZCHÚ (vydávání vyjádření, závazných stanovisek, výjimek) též zpracování návrhů na vyhlášení ZCHÚ a projednání plánů péče a v rámci finančních možností i zčásti kontrolu a péči o lokality v terénu. Další činnosti, zahrnující např. zpracování odborných podkladů, inventarizačních průzkumů, plánů péče, značení hranic a provádění praktické péče o chráněná území (kosení travních porostů, vyřezávání křovin apod.) jsou zajišťovány dodavatelsky na základě projektů a veřejných zakázek.²⁰⁶

Od 5. 3. 2008 začala běžet krajským úřadům lhůta, během níž musí vlastníků dotčených pozemků nabídnout možnost využití smluvní ochrany evropsky významných lokalit (§77a odst. 4. písm. f, ZOPK). Poté co vlastníci neprojeví v zákonné lhůtě o uzavření smluvní ochrany zájem nebo uplynula dvouletá lhůta pro uzavření smluvní ochrany, je krajský úřad zákonem zavázán tyto EVL vyhlásit za zvláště chráněná území vydáním normativního právního aktu (nařízení rady kraje). Lhůta pro vyhlášení lokality za ZCHÚ v případě, že k ní nebude zřízena smluvní ochrana, je šest let od zařazení lokality do evropského seznamu. Z této lhůty nelze uplatnit žádnou výjimku. Nevyhlášení ZCHÚ tvořících součást národního a evropského seznamu ve stanovené lhůtě by znamenalo porušení ZOPK i evropských právních norem.²⁰⁷

²⁰⁶ *Interní činnosti odborů.* 2016: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

²⁰⁷ *Důvodová zpráva – Implementace území Natura 2000 ve Zlínském kraji.* 2012: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Příslušnost krajského úřadu k vyhlášení konkrétní kategorie ZCHÚ vyplývá jednak z nařízení vlády 132/2005 Sb. (aktualizace nařízením vlády č. 371/2009 Sb.), kde se stanoví, do které kategorie ZCHÚ příslušná EVL spadá, a jednak z kompetenčních ZOPK - §77a, kde se uvádí, který orgán ochrany přírody, kterou kategorii ZCHÚ vyhláší.²⁰⁸

Vzhledem k tomu, že nařízení vlády č. 371/2009 Sb. zároveň stanovilo kategorii ochrany a ve všech případech na území Zlínského kraje se jedná o vyhlášení ZCHÚ v kategorii přírodní památka a přírodní rezervace, je příslušný orgán ochrany přírody (krajský úřad) povinen ZCHÚ vyhlásit. Zároveň je umožněno čerpat finanční prostředky ze státního rozpočtu a z evropských fondů na činnosti spojené s vyhlášením ZCHÚ. Zajištění ochrany EVL a ZCHÚ soustavy Natura 2000 je zajištěno prostřednictvím dvou projektů inicializovaných KÚZK. Projekty jsou zaměřeny na činnosti nezbytné pro zabezpečení výkonu státní správy v přenesené působnosti.²⁰⁹

Nerealizováním vyhlášení ochrany území soustavy Natura by KÚZK porušil zákon ZOPK, v platném znění § 45c. Vzhledem k tomu, že by takto byl Krajský úřad Zlínského kraje nečinný v případě porušení zákona i evropské směrnice a závazku státu, je nanejvýš pravděpodobné, že nadřízený orgán – Ministerstvo životního prostředí, by podle § 80 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v rámci opatření v nečinnosti přikázalo, aby KÚZK v jím stanovené lhůtě učinil opatření ke zjednaní nápravy (pokud by totiž MŽP tento správní akt – opatření v nečinnosti neučinilo, samo by bylo odpovědné za nesplnění evropské směrnice a závazku státu). V případě, že by KÚZK nevyužil evropských fondů, musel by neuzavřený proces vyhlášení (zaměření, značení) financovat z rozpočtu kraje.²¹⁰

5.1 Projekty soustavy Natura 2000 ve Zlínském kraji

Níže specifikované projekty vychází z programovacího období 2007 – 2013 z Operačního programu Životní prostředí, Prioritní osa 6, Oblast podpory 6.1: Implementace a péče o území soustavy Natura 2000. Celkově bylo na OPŽP vyčleněno 600 mil. EUR. Cílem podpory bylo zastavení poklesu biodiverzity a zvýšení ekologické stability krajin.²¹¹

V tomto programovacím období 2007 – 2013 byly projekty OPŽP zaměřeny na zákonnou povinnost vyhlášení EVL a ZCHÚ, ale už ne na jejich následnou péči. Mezi aktivity projektů se řadilo např. vypracování podkladů pro plány péče, tzn. realizace inventarizačních průzkumů předmětů ochrany jednotlivých navržených maloplošných ZCHÚ. Na základě

²⁰⁸ *Důvodová zpráva – Implementace území Natura 2000 ve Zlínském kraji*. 2012: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

²⁰⁹ Tamtéž.

²¹⁰ Tamtéž.

²¹¹ OPŽP. *Prioritní osa 6*. [online]. 2013. [cit. 2015-10-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp2007-2013.cz/sekce/372/prioritni-osa-6/>>.

inventarizačního průzkumu lze dále získat podklady pro přípravu plánů péče o tato ZCHÚ s vhodnými biotopy pro druhy předmětu ochrany EVL.²¹²

Tabulka č. 1: Chronologie přípravy území soustavy Natura 2000 v ČR (dtto ve Zlínském kraji)

1999 – 2002	Plošné mapování biotopů ČR a evropsky významných druhů rostlin a živočichů (organizace - MŽP, SCHKO, AOPK, bez účasti obcí, krajů)
2003	Výběr lokalit vhodných pro zřízení EVL a PO (organizace - MŽP, SCHKO, AOPK, bez účasti obcí, krajů)
2003	Předjednání vybraných lokalit s kraji, obcemi a velkými vlastníky (MŽP, AOPK ČR, CHKO)
2004	Novela zákona (tzv. Naturová) č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (vložená část čtvrtá- Natura 2000, §45a – 45i)
2005	Přijetí nařízení vlády č.132/2005 Sb. – národní seznam území natura 2000 – EVL
2006	MŽP poskytlo prostředky na mzdy a vytvoření 4 nových pracovních míst na odboru ŽPZE pro zajištění agendy NATURA 2000
2007	Rozhodnutím Evropské komise schválen tzv. evropský seznam EVL, sdělení MŽP č. 81/2008 ve Sbírce zákonů dne 5. března 2008 (počíná běžet 6 letá lhůta pro legislativní ochranu dle zákona o OPK - § 45c odst. 5 /do 5.3.2014/)
2008	Oznámení vlastníkům pozemků v EVL – 6 měsíční lhůta pro možnost přihlášení ke smluvní ochraně (organizace – příslušný orgán ochrany přírody – krajský úřad)
2009 -2016	Zpracování a podávání projektů z OPŽP – Implementace území Natura 2000 v ČR projekt Natura 2000 ve Zlínském kraji a Natura 2000 ve Zlínském kraji II

Zdroj: *Projektová příprava*, 2009: Zlín, KÚZK

Z důvodů přesné identifikace hranic území a s tím souvisejících vlastnických vztahů se následně provádělo geometrické zaměření. Povinné provedení záznamu chráněného území

²¹² *Projektová příprava*. 2009: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

do katastru nemovitostí vyplývá z ustanovení § 42 odst. 3 zákona a § 3 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí ČR (katastrální zákon), v platném znění, výsledky geodetického zaměření zpravidla sloužily jako nezbytný podklad pro zpracování příloh právního předpisu, kterým se území vyhláší a které určují přesnou polohu ZCHÚ nebo jeho vyhlášeného ochranného pásma v prostoru.²¹³

Označení lokalit v terénu probíhalo dle přílohy č. 6 k vyhlášce č. 64/2011 Sb., o plánech péče. Na přístupových místech nebo významných lomových bodech se označila jednotlivá ZCHÚ pruhovým značením a tabulkami a celé EVL pouze tabulkami. Kromě povinného značení se na strategických bodech umístily také informační tabule, které poskytnou základní informace o hodnotách a významu chráněného území za účelem podpoření pozitivního vnímání ochrany přírody veřejností.²¹⁴

Přírodní rezervace a přírodní památky jsou poté vyhlášovány radou kraje, která je podle § 7 zákona č. 129/2000 Sb. oprávněna vydávat nařízení kraje. Nařízení kraje dle § 77a odst. 2 ZOPK tvoří zřizovací předpis pro ZCHÚ.²¹⁵

5.1.1 Natura 2000 ve Zlínském kraji

Projekt *Natura 2000 ve Zlínském kraji*²¹⁶ započal implementací soustavy Natura 2000 v lednu roku 2009. Realizace projektu měla původně probíhat v letech 2009 – 2013. Avšak z důvodu zdlouhavého vyjednávání s vlastníky dotčených pozemků a také z důvodu novelizace nařízení vlády č. 208/2012 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených na evropský seznam, je projekt prodloužen do konce srpna roku 2016.

Cíl projektu byl stanoven jako počet EVL které jsou připraveny k vyhlášení jako ZCHÚ či ke smluvní nebo základní ochraně. V současné době došlo k vyhlášení ZCHÚ nebo k zabezpečení lokalit základní ochranou v 45 EVL z 46 plánovaných²¹⁷. Problematická lokalita EVL Morava – Chropyňský luh s přírodní památkou Zářičské louky je po opakovaných snahách o vyhlášení předmětem odvolacího řízení na Ministerstvu životního prostředí (více viz podkapitola 5.3).

²¹³ *Projektová příprava*. 2009: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

²¹⁴ Tamtéž.

²¹⁵ KNOTEK, Jaroslav: *K využití smluvní ochrany u některých zvláště chráněných částí přírody*, Právní rozhledy, 24/2005, s. 906-9011.

²¹⁶ Zlínský kraj. *Natura 2000 ve Zlínském kraji*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-zlinsky.cz/natura-2000-ve-zlinskem-kraji-cl-805.html>>.

²¹⁷ Monitorovací indikátor projektu však byl splněn, jelikož počet EVL, které jsou připraveny k vyhlášení jako ZCHÚ či ke smluvní nebo základní ochraně je skutečně 46.

5.1.1.1 Financování projektu

Původní rozpočet projektu, který činil 55 mil Kč a vycházel z cen obvyklých opatření²¹⁸ stanovených MŽP, byl sestaven na principu financování aktivit s rozpadem financování do jednotlivých let. Záslouhou veřejných zakázek však byla jeho celková částka snížena až na 9,381 mil. Kč.²¹⁹ Z finančního hlediska se jednalo o projekt převážně neinvestičního charakteru. Investice – nákup automobilu byly tvořeny pouze ze 7 % z celkového rozpočtu.²²⁰

Financování projektu bylo nastaveno způsobem *ex post*^{221, 222}. Celkově se v letech 2010 - 2015 podávalo šest žádostí o platbu. Nevyčerpané prostředky, které byly „rezervovány“ poskytovatelem dotace, tak byly průběžně ročně přerozdělovány jiným žadatelům na další projekty a KÚZK je nemohl nijak jinak využít.²²³

Finanční prostředky byly zabezpečovány z 85 % z Operačního programu Životní prostředí, tedy z Fondu pro regionální rozvoj. Zbýlých 15 % bylo financováno ze státního rozpočtu prostřednictvím Státního fondu životního prostředí.²²⁴

5.1.2 Natura ve Zlínském kraji II

Projekt *Natura 2000 ve Zlínském kraji II*²²⁵ se začal realizovat paralelně s výše zmíněným projektem od dubna roku 2013. Jeho cílem bylo vyhlášení 8 maloplošných ZCHÚ na území EVL Nad Kašavou a EVL Hostýnské vrchy. Ukončení realizace projektu, které bylo původně stanoveno na polovinu roku 2015, muselo být z důvodu administrace a řádného vysoutěžení všech veřejných zakázek posunuto na konec roku 2015.

5.1.2.1 Financování projektu

Rozpočet projektu, který byl taktéž sestaven na financování aktivit s rozpadem financování do jednotlivých let, byl stanoven ve výši 1,6 mil. Kč. Ani v tomto projektu nedošlo k vyčerpání všech finančních prostředků, jelikož byl rozpočet snížen z důvodu úspor z veřejných zakázek

²¹⁸OPŽP 2007 - 2013. *Náklady obvyklých opatření*. [online]. 2008. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp2007-2013.cz/ke-stazeni/634/3381/detail/naklady-obvyklych-opatreni-opzp-pro-6-vyzvu/>>.

²¹⁹Zlínský kraj. *Natura 2000 ve Zlínském kraji*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-zlinsky.cz/natura-2000-ve-zlinskem-kraji-cl-805.html>>.

²²⁰*Rozpočet projektu*. 2009: Zlín: KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

²²¹*Ex post* financování znamená, že KÚZK nejprve veškeré výdaje hradí ze svého vlastního rozpočtu a jednou ročně podává žádost o platbu s vyúčtováním, které je poté po kontrole způsobilých výdajů refundováno zpět na účet KÚZK.

²²²*Rozhodnutí o poskytnutí dotace*. 2009. Zlín: KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

²²³Tamtéž.

²²⁴OPŽP 2007 - 2013. *VI. výzva Ministerstva životního prostředí*. [online]. 2008. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <http://www.opzp2007-2013.cz/soubor-ke-stazeni/11/3363-OPZP_vi_vyzva.pdf>.

²²⁵Zlínský kraj. *Natura 2000 ve Zlínském kraji II*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-zlinsky.cz/natura-2000-ve-zlinskem-kraji-ii-cl-2634.html>>.

na 626 tis. Kč. Financování projektu bylo taktéž nastaveno způsobem *ex post*.²²⁶ Celkově se v letech realizace 2013 - 2015 podávaly dvě žádosti o platbu. Nevyčerpané prostředky z tohoto projektu byly opět průběžně přerozdělovány jiným žadatelům na další projekty.²²⁷

Finanční prostředky byly zabezpečovány z 95 % z Operačního programu Životní prostředí, tedy z Fondu pro regionální rozvoj. Zbylých 5 % bylo financováno ze státního rozpočtu prostřednictvím Státního fondu životního prostředí.²²⁸

5.2 Plány péče pro lokality ve Zlínském kraji

Plány péče KÚZK soustavy Natura 2000 jsou vypracovány formou dokumentu odborné povahy obsahující především doporučení a možné zásahy (které jsou však svou povahou spíše nutností vyplývající z předmětu ochrany) v rámci projektového managementu. V roce 2010 proběhlo v projektu *Natura 2000 ve Zlínském kraji* otevřené výběrové řízení dle § 27 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

Předmětem díla bylo vypracování plánů péče pro 33 ZCHÚ na dobu 10 let na území Zlínského kraje mimo CHKO v souladu se ZOPK a vyhláškou č. 60/2008 Sb., vyhláška o plánech péče, označování a evidenci chráněných území. Jednotlivé EVL jsou pro potřeby této veřejné zakázky sloučeny do logických celků – 8 nedělitelných částí zakázky (předmět ochrany viz Příloha č. 3):

- 1) Chiropterologické lokality,
- 2) Batrachologické lokality,
- 3) Lepidopterologické lokality,
- 4) Chříby,
- 5) Pomoraví,
- 6) Vsetínsko,
- 7) Hostýnské vrchy a Zlínsko,
- 8) Uherskohradištsko.

V roce 2013 proběhla veřejná zakázka malého rozsahu na plány péče v projektu *Natura 2000 ve Zlínském kraji II*. Předmětem této zakázky bylo vypracování plánů péče na dobu 10 let,

²²⁶ Rozhodnutí o poskytnutí dotace. 2009. Zlín: KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

²²⁷ Rozpočet projektu. 2012: Zlín: KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

²²⁸ OPŽP 2007 - 2013. XLII. výzva Ministerstva životního prostředí. [online]. 2012. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: < <http://www.opzp2007-2013.cz/sekce/679/xlii-vyzva-uzavrena-23-11-2012/> >.

tzn. na období 2014 – 2023 pro zvláště chráněná území navržená k vyhlášení za účelem ochrany EVL Hostýnské vrchy a Nad Kašavou včetně 8 ZCHÚ, v ZOPK a vyhláškou č. 64/2011 Sb., o plánech péče, podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území. Předmět ochrany včetně výměr je specifikován blíže v Příloze č. 4.

Po vypracování plánů péče poté orgán ochrany přírody – KÚZK vydal oznámení o možnosti seznámit se s navrženými dokumenty před tím, než budou schváleny. Toto oznámení bylo zveřejněno na portálu veřejné správy a rozesláno dotčeným obcím, které jej vyvěsily na úřední desky. Návrh plánů péče byl poté také projednáván s vlastníky a dotčenými obcemi. Přípomínky mohly být zasílány na adresu KÚZK, kde poté došlo k sepsání protokolu, čímž se také plán péče následně schválil. Schválený plán byl poté uložen v ústředním seznamu ochrany přírody (§ 42 ZOPK).

K veřejnému projednání návrhu plánu péče se vyjadřoval roku 2015 i Nejvyšší správní soud, který zamítl kasační stížnost skupiny obcí s tím, že jejich postup byl v rozporu se zákonem o ochraně přírody a krajiny a dále judikoval, že: *„Procesní postavení obcí ve fázi „veřejného projednání návrhu plánu péče“ je slabší, neboť orgán ochrany přírody je povinen návrh plánu péče s nimi pouze projednat, nicméně není povinen respektovat připomínky a dohodnout s nimi znění, které by bylo akceptovatelné i pro tyto obce.“*²²⁹

5.2.1 Zásahy a opatření v plánech péče

V této podkapitole uvádím stručný přehled nejčastějších zásahů a opatření, které se vyskytují v plánech péče schválených KÚZK. V Příloze č. 5 týkající se projektu *Natura 2000 ve Zlínském kraji* lze vidět, že mezi časté opakované zásahy patří především kácení dřevin, kosení a ořez porostů, odstraňování náletu, prořezávka křovin, ručení sečení a odstranění biomasy a další. Mezi specifické výkony patří zejména monitoringy různého druhu a také narušování půdního povrchu.

K nejčastějším jednorázovým opatřením se řadí instalace informačních tabulí, osvětová kampaň, svoz odpadu, odklizení skládek a vyznačování a obnova hranic v terénu. Mezi specifické úkony patří vypracování různorodých koncepcí, např. lesnické studie, zoologické průzkumy či inventarizační průzkumy (fytologický, botanický,...), dále také likvidace a eliminace náletů, (zejména křídlatky), vytvoření broukoviště, nebo redukce rybí obsádky. Důležité je také zmínit, že v plánech péče se vyskytuje také položka kalkulující náklady na náhrady za ztrátu na produkci za ponechanou dřevní hmotu v porostech (stromy na dožití, kmeny k rozpadu).

²²⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 7 As 286/2014 – 38 ze dne 6. 2. 2015.

V projektu *Natura 2000 ve Zlínském kraji II* jsou úkony víceméně podobné – k nejčastějším opakovaným zásahům se řadí ruční sečení a odstraňování biomasy, dosadby, kácení dřevin, odstraňování náletu apod. Z nejčastějších jednorázových opatření lze zmínit inventarizační průzkumy, instalaci informačních tabulí a vyznačování a obnovu hranic v terénu. Specifické úkony zahrnují instalaci hnízdních budek, výstavbu zdi proti poškozování oplocení a také instalaci dopravního značení (viz Příloha č. 6).

Lze tedy říci, že v obou projektech jsou opatření a zásahy podobné. Mnohdy se však jedná o rozsáhlé úkony, a jak ukáže i následující podkapitola, tak také velice finančně náročné. Jelikož jsou tyto koncepce pro FO a PO nezávazné, domnívám se, že jejich finanční zabezpečení z jejich strany probíhat dobrovolně nebude.

5.3 Péče o lokality Natura 2000 a jejich limity ve Zlínském kraji

Péče o lokality Natura 2000 zahrnuje celý cyklus od vyhlášení těchto lokalit, přes plánování péče, až po realizaci opatření. Formální implementací směrnic nedochází ke skutečné ochraně, tedy k realizaci naplánovaných ochranných opatření, která vedou minimálně k zachování stávajícího stavu, ideálně k jeho zlepšení. Účelem implementace by mělo být naplnění cílů naturových směrnic, které předvídají řadu nástrojů, kterými se ochrana realizuje. Ochrana přírody a krajiny musí být systematická, dlouhodobá a plánovitá.

Většina ZCHÚ v soustavě Natura 2000 byla ve Zlínském kraji vyhlášena v průběhu let 2013 – 2015, péče o lokality proto v drtivé většině ještě nebyla zahájena. Domnívám se, že mezi další okolnosti, které výrazně ovlivňují péči o lokality, patří tři základní kategorie limitů, mezi něž řadím samotné financování plánů péče, podporu dotčených obcí a veřejnosti a situaci s vlastníky dotčených nemovitostí.

5.3.1 Financování a finanční náročnost plánů péče ve Zlínském kraji

Osnova plánů péče mimo jiné uvádí, že: „*Z plánu péče musí být zřejmé, že volba zásahů a opatření je zodpovědně uvážena, odborně i věcně dobře odůvodněna a že finanční prostředky poskytnuté státem na jejich realizaci budou vynaloženy účelně. Jednotlivé body plánu péče mají na sebe logicky navazovat a všechny plánované zásahy musí být řádně odůvodněny. Lokalizační zásahy musí být tak přesné, aby umožnila kontrolovat provádění i výsledky péče v terénu.*“²³⁰

²³⁰ MŽP. *Osnova plánů péče*. [online]. 2015. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/osnova_planu_pece>.

Původně na realizaci údržby chráněných území v soustavě Natura 2000 bylo přislíbeno financování z MŽP, následně byla zodpovědnost přenechána krajským úřadům.²³¹

Jak jsem uvedla výše, krajské úřady využívají na financování péče o lokality buď své vlastní příjmy anebo dotační tituly OPŽP. V minulém programovacím období byla možnost čerpat finanční prostředky až ve výši 100 % (spolufinancování ze strukturálních fondů a státního rozpočtu) na proces související s vyhlášením lokalit soustavy Natura 2000, ale už ne na jejich následnou péči, tedy realizaci naplánovaných ochranných opatření, vedoucí minimálně k zachování stávajícího stavu či lépe k jejich zlepšení. Tato možnost je nově reflektována v novém programovacím období 2014 – 2020. OPŽP bude v tomto období podporovat projekty související s ochranou a péčí o přírodu a krajinu. Cílem bude zajištění péče o předměty ochrany na chráněných územích, které jsou definované v plánech péče.²³² Mezi podporované oblasti se řadí:²³³

- Dokončení vyhlásování EVL v rozsahu oblasti podpory 6.1 OPŽP 2007-2013 a zajištění sledování stavu dle požadavků směrnice 92/43/EHS;
- plánování péče o lokality národního významu a lokality soustavy Natura 2000;
- zajištění péče o lokality národního významu a lokality soustavy Natura 2000.

Na základě těchto skutečností se v současné době připravuje nový projekt, který by zabezpečil péči o lokality soustavy Natura 2000, aby došlo ke skutečnému naplnění naturových směrnic.²³⁴

Mimo dotační tituly lze financovat péči o lokality také z vlastních finančních zdrojů KÚZK. Rozpočet na rok 2016 KÚZK²³⁵ je rozdělen dle jednotlivých odborů. Příjmy Odboru životního prostředí a zemědělství (dále jen ŽPZE) jsou rozpočtovány ve výši 992 tis. Kč a jsou tvořeny především příspěvkem na informační kampaň od společnosti ASEKOL a. s., proplacení nákladů na zpracování posudků v rámci režimu posuzování vlivů na životní prostředí a částky za pokuty uložené na úseku životního prostředí. Výdaje jsou navrženy ve výši 15 865 tis. Kč a

²³¹ Novou kompetence v podobě zajištění péče o EVL, označení EVL, vydávání závazných stanovisek k zásahům, které by mohly vést k poškození nebo narušení obnovy EVL nebo jejich předmětů ochrany (§ 45c odst. 2) a vydávání stanovisek podle § 4 odstavce 2 přinesl krajským úřadům zákon č. 218/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

²³² OPŽP. *Podporované oblasti*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/podporovane-oblasti/4-1-zajistit-priznivy-stav-predmetu-ochrany-narodne-vyznamnych-chronenych-uzemi?id=24>>.

²³³ Tamtéž.

²³⁴ *Předprávní fáze projektu*. 2016: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

²³⁵ KÚZK. *Rozpočet na rok 2016*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<https://www.krzlinsky.cz/rozpocet-zlinskeho-kraje-na-rok-2016-cl-2625.html>>.

jejich alokace by měla být rozdělena na ochranu přírody, ovzduší, odpadové hospodářství, lesní hospodářství, rybářství a myslivost, zemědělství, likvidace havárií a část tvoří i financování dotačních projektech.²³⁶

Na ochranu přírody je v části netransferových výdajů vyčleněna částka 3 285 tis. Kč. KÚZK zajišťuje péči o maloplošná chráněná území a zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů. Péče o tato území zahrnuje geodetické zaměření, označení hranic, kosení, kácení náletových dřevin apod.²³⁷ Na financování dotačních projektů je v roce 2016 vyčleněno celkem 650 tis. Kč a jsou určené na dotaci vlastníkům a nájemcům pozemků v chráněných územích k zajištění jejich údržby.²³⁸

Níže je uveden přehled zásahů a opatření, které byly navrženy v plánech péče v jednotlivých projektech KÚZK. Příloha č. 7 a 8 obsahuje kompletní přehled nákladů opatření ve všech lokalitách z projektů. Na základě komparace rozpočtových výdajů Odboru ŽPZE a přehledu nákladů na opatření a zásahy (některé jsou v řádech milionů Kč), je zjevný nedostatek financí, který značí, že není možné realizovat všechna příslušná opatření v potřebné míře. Lze tedy konstatovat, že existují určité koncepční dokumenty, které byly vytvořeny jako výstupy projektů KÚZK, financované z evropských dotačních titulů, avšak nenaplnují zcela svůj cíl (ochranu přírody a krajiny a podporu biodiverzity), pro který byly vytvořeny.

Autoři plánů péče vypracovali kalkulaci jako hrubý odhad nákladů bez DPH, přičemž se vycházelo především z ceníku nákladů obvyklých opatření pro žádosti OPŽP a z ceníku obvyklých nákladů AOPK ČR pro daný rok, ve kterém se plán péče vypracovával. Dále je nutné zdůraznit, že kalkulace byla provedena tak, že o celou plochu ZCHÚ se stará a péči financuje orgán ochrany přírody. V kalkulaci není počítáno se ziskem z těžby dřeva, pastvy, výroby sena a podobně, ani s účastí vlastníků pozemků, kteří některé plochy v současnosti udržují na vlastní náklady.²³⁹

Níže lze vidět přehledovou tabulku č. 2 týkající se jednotlivých opatření vyjadřující celkové náklady na zásahy. S tabulkami souvisí také graf jednotlivých lokalit, ve kterém jsou znázorněna jednorázová opatření a opakované zásahy jako skladba v %, které tvoří celkové náklady, které jsou odhadované v plánech péče na dobu 10 let.

²³⁶ KÚZK. *Rozpočet na rok 2016*. online]. 2016. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<https://www.kr-zlinsky.cz/rozpocet-zlinskeho-kraje-na-rok-2016-cl-2625.html>>.

²³⁷ Tamtéž.

²³⁸ Tamtéž.

²³⁹ *Projektová realizace*. 2009 – 2013: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Jak lze vidět v tabulce č. 2, průměrné náklady opatření plánů péče činí u jednorázových opatření 715 105 Kč, u opakovaných zásahů je částka vyšší a to 1 446 656 Kč. Celkové průměrné náklady jsou rovny částce 2 162 270 Kč.

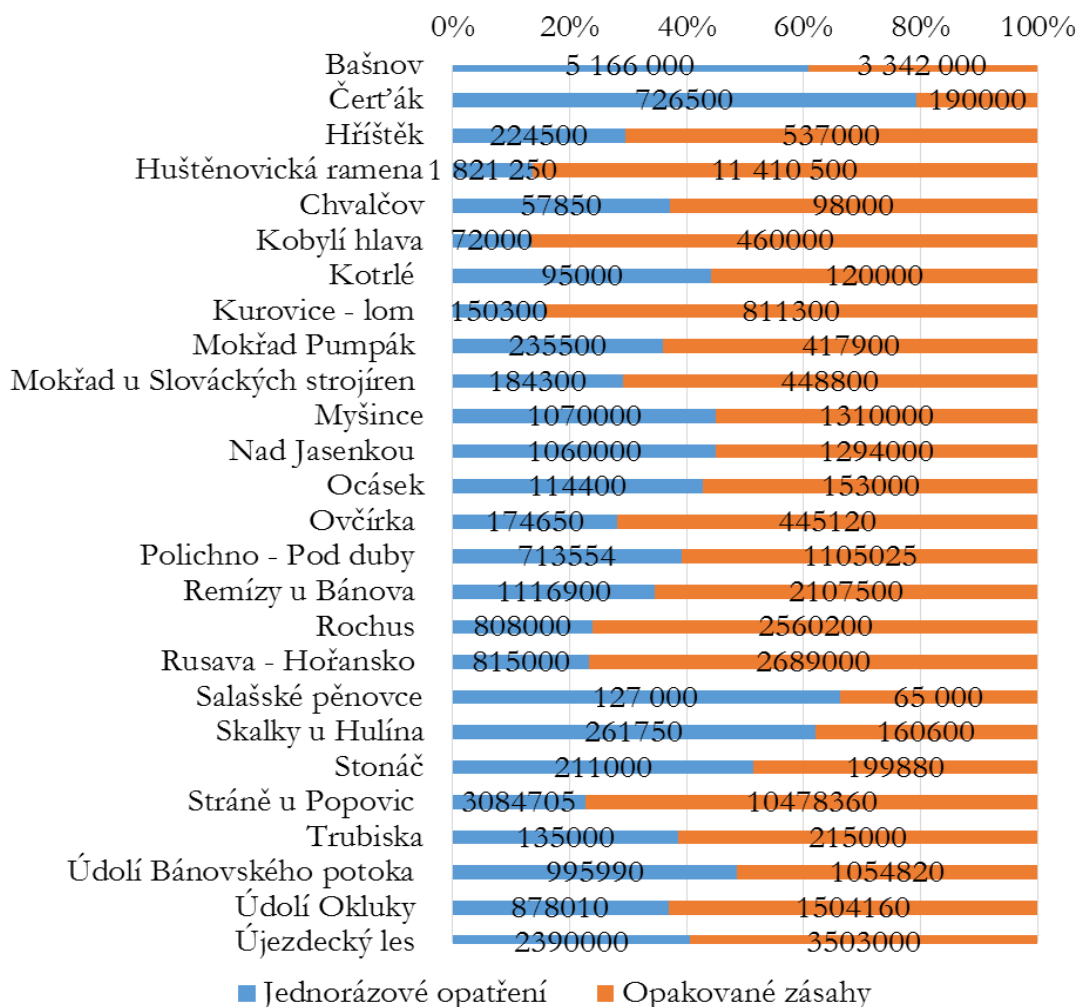
Tabulka č. 2: Vybrané statistické ukazatele celkových nákladů opatření plánů péče v projektu Natura 2000 ve Zlínském kraji

	Jednorázové opatření (v Kč)	Opakované zásahy (v Kč)	Náklady celkem (v Kč)
PRŮMĚR	715 105	1 446 656	2 162 270
MIN	19 900	22 000	41 900
MAX	5 166 000	11 410 500	13 563 065

Zdroj: Vypracované plány péče, Natura 2000 ve ZK; vlastní tvorba

V grafu č. 1 lze vidět skladbu nákladů v jednotlivých lokalitách. Modrá část představuje jednorázové opatření a červená opakované zásahy. Dohromady tyto dvě části tvoří 100 % celkových nákladů. Můžeme říci, že ve většině případů jsou opakované zásahy finančně náročnější než ty jednorázové. Pouze v případě lokalit Bašnov, Čerták, Salašské pěnovce a Skalky u Hulína je tomu opačně. U PP Bašnov plán péče doporučuje provést obnovu tůní (na ploše 2000 m³), které jsou kalkulovány ve výši 4 mil. Kč z celkových jednorázových nákladů ve výši 5 166 000 Kč. Z opakovaných zásahů je největší položkou kosení mokřadů, která se rovná 1 650 000 Kč z 3 342 000 Kč. V lokalitě Čerták byl vyzdvihnut jako skalní problém stav vtokových objektů a hrázové propusti, jejichž oprava je odhadovaná na 350 000 Kč z celkových 726 000 Kč jednorázových nákladů. V lokalitě Salašské Pěnovce je podstatnou položkou dosadba vtroušených listnáčů ve výši 40 000 Kč z celkových 122 500 Kč jednorázových nákladů a v lokalitě Skalky u Hulína je podstatným opatřením prořezávka přestárých porostů ve výši 53 500 Kč.

Graf č. 1: Celkové náklady opatření po dobu platnosti plánů péče v projektu Natura 2000 ve Zlínském kraji (v Kč)

Zdroj: Vypracované plány péče, Natura 2000 ve ZK; vlastní tvorba

Níže lze opět přehledovou tabulku č. 3 týkající se jednorázových opatření a opakovaných zásahů. Lze pozorovat, že částky v tomto projektu jsou řádově nižší. Např. minimální celkové náklady jsou ve výši 60 400 Kč, maximální ve výši 724 540 Kč. S tabulkou dále souvisí také graf jednotlivých lokalit, který znázorňuje podobně jako v předešlém odstavci podíl jednorázových a opakovaných zásahů.

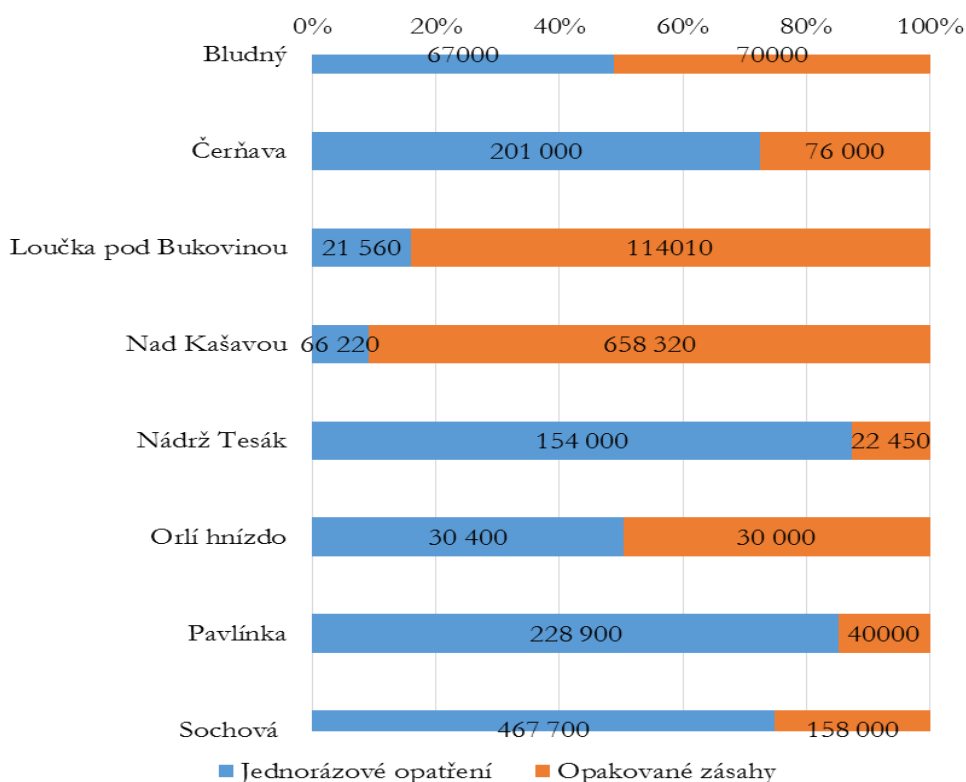
Tabulka č. 3: Vybrané statistické funkce celkových nákladů opatření plánů péče v projektu Natura 2000 ve Zlínském kraji II (v Kč)

	Jednorázové opatření (v Kč)	Opakované zásahy (v Kč)	Náklady celkem (v Kč)
PRŮMĚR	154 598	146 098	300 695
MIN	21 560	22 450	60 400
MAX	467 700	658 320	724 540

Zdroj: Vypracované plány péče, Natura 2000 ve ZK; vlastní tvorba

V grafu č. 2 výše lze pozorovat skladbu celkových nákladů opatření v projektu *Natura 2000 ve Zlínském kraji II*. Náklady na opakované zásahy v PP Nad Kašavou jsou vyšší zejména z důvodu financování ručního sečení a sečení lehkou mechanizací v hodnotě 484 900 Kč z celkových 724 540 Kč. V lokalitě PP Loučka pod Bukovinou tvoří také ruční sečení a odklizení biomasy podstatnou část kalkulovaných nákladů, tj. 89 210 Kč z celkových 135 570 Kč, avšak když se blíže podíváme na procentuální složení jednotlivých lokalit, tak z grafu jasně vyplývá, že převažují spíše jednorázové opatření, tak jako v případě prvního projektu.

Graf č. 2: Celkové náklady opatření po dobu platnosti plánů péče v projektu Natura 2000 ve Zlínském kraji II (v Kč)

Zdroj: Vypracované plány péče, Natura 2000 ve ZK; vlastní tvorba

5.3.2 Podpora dotčených obcí a veřejnosti

Podpora dotčených obcí a veřejnosti tvoří druhou skupinu limitů, které výrazně ovlivňují realizaci plánů péče. Abych objasnila jejich postoje, vytvořila jsem dotazníkový průzkum, který probíhal formou internetového dotazníku. Cílem bylo reflektovat postoj vybraných obcí Zlínského kraje, kterých se dotýká schválený plán péče maloplošného ZCHÚ v soustavě Natura 2000. Adresáty tvořil úzký okruh obcí Zlínského kraje, které jsem oslovila přímo prostřednictvím emailu. Plné znění dotazníku je uvedeno v Příloze č. 12.

V dotazníku byly použity uzavřené otázky, kde měli respondenti na výběr mezi 2 – 3 možnostmi (*ano – nevím – ne*). Otázky se týkaly zejména zjištění, zda se obce zajímají o stav životního prostředí či mají povědomí o vytvoření soustavy Natura 2000 v České republice, dále se zde nacházejí také otevřené otázky, kde se respondenti vyjadřovali zejména ke konkrétním zásahům vyplývajících z plánů péče či uváděli název katastrálního území a obce, za kterou dotazník vyplňují. Otázky tohoto typu jsou pružné, mají možnost prohlubování a mohou odhalit souvislosti a objasnit nedorozumění. V poslední řadě byly zařazeny také škálové otázky, kde odpovídající hodnotili prostřednictvím podotázek, jakým způsobem ovlivňují plány péče fungování obcí.

Z celkových 39 oslovených dotčených obcí přijatým plánem péče, jsem obdržela 21 odpovědí. Z velké části dotazníky vyplňovali starostové/starostky (14 případů), za zbylých 7 obcí je vyplňoval místostarosta/místostarostka, tajemník, sekretářka a další. Výsledky dotazníkového průzkumu lze nalézt v Příloze č. 10.

Z dotazníku vyplývá, že se zástupci obcí se zajímají o prostředí, ve kterém žijí, jelikož 100 % respondentů odpovědělo na tuto otázku „ano“. Jeho stav poté hodnotí spíše kladně, jelikož nebyla udělena horší známka než „dobrý“ (hodnocení jako ve škole). Celkem 9,52 % odpovídajících ohodnotilo stav životního prostředí známkou výborný, 52,38 % udělilo hodnocení „chvalitebný“ a 38,1 % jako „dobrý“ (viz Graf č. 4).

O povědomí vytváření soustavy Natura 2000 v České republice má 18 respondentů z 21, což tvoří 85,71 % (viz Graf č. 5). Toto číslo je dle mého názoru více než uspokojivé. Na propagaci a zvyšování povědomí o ochraně přírody se neustále pracuje, což dokazuje i ocenění Natura 2000 Award, kterou v roce 2014 obdržela AOPK ČR.²⁴⁰

Jak uvádím výše, po vypracování plánů péče KÚZK vydává oznámení o možnosti seznámit se s navrženými dokumenty před tím, než budou schváleny. Toto oznámení je zveřejněno na portálu veřejné správy a rozesíláno dotčeným obcím, které jej vyvěšují na úřední desky. Nicméně s tímto výrokem souhlasí pouze 16 zástupců obcí, kteří uvedli, že byli

²⁴⁰ AOPK ČR. *Český projekt získal prestižní cenu Natura 2000 Award*. [online]. 2014. [cit. 2015-011-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=6924>>.

seznámeni s návrhem plánu péče v katastrálním území jejich bydliště. Zbylé 3 obce uvádí, že nebyly seznámeny a 2 obce uvedly odpověď „nevím“ (viz graf č. 6). Dle mého názoru jsou tyto odpovědi ovlivněny zejména neodborností – nevědomostí zástupců obce, kteří dotazník vyplňovali, jelikož průvodní dopisy prokazující odeslání oznámení o návrhu plánu péče jsou na KÚZK k dispozici.

Z tabulky č. 5 vyplývá, že plány péče ovlivňují chod 23,81 % obcí, je tedy zřejmé, že jejich opatření alespoň z jedné čtvrtiny v rámci možností skutečně realizuje. Respondenti uváděli, že se jedná zejména o pravidelné seče či omezení hospodářské činnosti (zejména hnojení). Byla zde i odpověď popisující situaci v PP Rochus: *„Celé území je brownfieldem - bývalým vojenským cvičišťem, který se tímto konvertuje na park přírodního charakteru. Město Uherské Hradiště zřídilo o.p.s. Park Rochus, která se o další rozvoj areálu stará (budování skanzenu, envicentrum, apod.) Lokalita je udržována kvůli předmětu ochrany - motýl Bourovec trnkový (erigogaster catax) a ještě dalším druhům“*. Jeden příspěvek se týkal také vyjádření určité míry nespokojenosti k finanční situaci plnění plánů péče: *„Naši obec to neovlivnilo - seče, které jsme prováděli, už neprovádíme - dostávali jsme pořád menší příspěvky na údržbu a kladli nám pořád větší požadavky. Ted' jim seče provádí soukromé firmy a zemědělci.“*

Z dotazníku dále vyplývá, že ani orgány veřejné správy ani další subjekty nejsou lhostejné k návrhům plánů péče a vyjadřují se k nim. Větší počet námitek byl podán ze strany občanů nebo dalších subjektů (viz Tabulka č. 6). Z plánů péče přijaté v roce 2014 byly podány připomínky pouze ze strany Lesů ČR u PP Salašské pěnovce. Připomínky se týkaly především stanovených zákroků a opatření s ohledem na výsadbu, dosadbu a údržbu lesa a také žádosti o informování provedených průzkumů a interpretace jejich výsledků.²⁴¹

Dle mého názoru překvapivý výsledek odhalila otázka dotazující se na podporu realizace plánů péče ze strany obcí, kde 38,1 % respondentů odpovědělo „ANO“. Je zde tedy vidět určitá součinnost s orgánem ochrany přírody a také zájem o ochranu životního prostředí. Z dotazníku dále také vyplývá, že 14,29 % obcí se podílí na financování takových opatření. Ze škály odpovědí na otázku týkající se vnímání realizace plánu péče z pohledu obce je také zřejmé, že přijatý plán péče přispívá ke zlepšení stavu životního prostředí. Mezi konkrétní opatření, které uvedené v dotazníku se řadí:

- Pravidelná seč,
- údržba pozemků,
- transformace brownfieldu v územním plánu

²⁴¹ *Připomínky k návrhu plánu péče PP Salašské Pěnovce*. 2011: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

- poskytování informací občanům
- osvěta
- péče o zeleň, výsadba stromů, zahradnická úprava prostranství,
- protipovodňová opatření
- realizace objednaných prací dle plánu péče.

Na základě dotazníkového průzkumu tedy lze konstatovat, že se obce zajímají o prostředí, které je obklopuje a jeho stav hodnotí spíše kladně. Povědomí o vytváření soustavy Natura 2000 je mezi zástupci obcí spíše rozšířené. Co se týká plánů péče, tak chod obcí je jím ovlivňován jen částečně. K návrhům plánu péče jsou podávány připomínky ze strany obcí jen výjimečně, občané a další subjekty se k nim vyjadřují častěji. Obce se snaží realizaci plánů péče také samy podporovat realizací různých opatření včetně jejich podílu na financování. Ne všechny obce si však tyto náklady ze svého rozpočtu mohou dovolit, takže i přes snahu podporovat realizaci plánů péče to bez finančních příspěvků orgánu ochrany přírody nemohou být nákladnější zásahy, ale jedná se spíše jen o osvětu a poskytování informací občanům. Co se týká samotného vnímání plánu péče, tak z průzkumu vyplývá, že obce vnímají plány péče kladně, tzn., že přispívají ke zlepšení stavu životního prostředí. Závěrem tedy lze říci, že postoj obcí k plánům péče je spíše pozitivní.

5.3.3 Vlastnictví nemovitostí a plány péče ve Zlínském kraji

Tato kapitola poukazuje na třetí limit úzce související s vlastnictvím a vlastníky pozemků ovlivňující péči o lokality soustavy Natura 2000. Jak bylo výše zmíněno, v případě, že se nejedná o významné omezení činnosti či výrazný zásah do vlastnického práva, zauímají obce spíše neutrální postoj – plán péče pouze vezmou na vědomí a nijak zvlášť se k němu nevyjadřují, avšak v opačném případě, jak tomu bylo/je v případě lokalit – EVL Semetín, EVL Nad Jaskenkou a EVL Morava – Chropyňský luh, může být takové jednání nejen s obcemi ale i se samotnými vlastníky dotčených pozemků velice složité.

Lze říci, že omezení vlastnického práva z důvodů ochrany životního prostředí představuje poměrně složitou materii. Vlastnické právo spadá do kategorie práva soukromého a ústavně zaručeného, kdežto na ochranu životního prostředí je nahlíženo jako na zájem celé společnosti, neboť se jedná o ochranu hodnot zabezpečujících její rozvoj, které jsou zabezpečovány právem

veřejným, zejména právem životního prostředí.²⁴² Je tedy zřejmé, že mezi těmito dvěma skupinami je citelný nesoulad (až rozkol) a mělo by docházet ke spravedlivému narovnání.²⁴³

V ustanovení v článku 11, odst. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen LZPS) je uvedeno, že vlastník je povinen strpět omezení svých práv, avšak v určitých případech je toto omezení kompenzováno poskytnutím náhrady. V zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny je to § 69, který se týká finančních příspěvků. Tyto finanční kompenzace lze poskytnout za určitých podmínek, tj. osobě, která se zdrží určité činnosti nebo provede náhradní ochranné opatření podle § 49 nebo k uskutečnění záměrů podle § 68 ZOPK.

V prvním případě se jedná o příspěvky, kdy orgán ochrany přírody umožní zasáhnout do jinak přirozeného vývoje zvláště chráněných rostlin nebo živočichů v rámci běžného obhospodařování nemovitostí. Finanční příspěvek dle § 69 ZOPK se poskytuje pouze v případě, kdy vlastník (nájemce) provede určité činnosti, které byly dohodnuty v zájmu ochrany životního prostředí nebo se naopak určitě činností zdrží. Finanční příspěvky pak tvoří dobrovolný nástroj, jehož úkolem je motivovat vlastníky (nájemce) s cílem zlepšit životní prostředí.²⁴⁴

Jak uvádí Knotek, jedná se však výslovně o omezení činnosti, např. omezení používání hnojiv, podmínky chovu hospodářských zvířat, činnosti související s hospodařením na dotčených pozemcích apod., jelikož ve zřizovacích předpisech nelze formulovat zákazy pro činnosti, které by mohly znamenat zničení, poškození nebo narušení ZCHÚ, protože omezení formou zákazu lze v souladu s ústavním pořádkem ČR stanovit jen na základě zákona a zákonem se zřizují jen ZCHÚ - národní parky.²⁴⁵

V následujících případech lze pozorovat vývoj situací ještě před tím, než byl samotný plán péče schválen. Jednalo se o argumenty a připomínky jak ze strany obcí, tak ze strany samotných vlastníků pozemků. V některých případech bylo těmto námitkám vyhověno a tak nemuselo dojít ani k finančním kompenzacím, jejichž vyčíslení bylo požadováno a následně mělo být zapracováno do samotného plánu péče.

²⁴² čl. 11 odst. 3 a 4 Listiny základních práv a svobod.

²⁴³ KUSÁK, Martin. *Omezení vlastnického práva z důvodu ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů*. In: České právo životního prostředí. 01/2005. str. 3-80.

²⁴⁴ KUSÁK, Martin. *Omezení vlastnického práva z důvodu ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů*, str. 3-80.

²⁴⁵ KNOTEK Jaroslav. *Omezení pro vlastníky vyplývající z ochrany zvláště chráněných území. Věcné břemeno či samostatný právní institut?* In: České právo životního prostředí. 01/2005. str. 81-90.

5.3.3.1 EVL Semetín a EVL Nad Jasnkou

Lokalita Semetín se rozkládá v údolí a na svazích údolí Semetínského potoka, na jihu a jihovýchodě potom na odlesněných vrších členitého hřebene mezi Janišovským vrchem a Chléviskem. Nadmořská výška území dosahuje 640 m, převýšení je 305 m.²⁴⁶

Lokalita Nad Jasnkou leží na katastrálním území čtyř obcí, jimiž jsou Jablůnka, Jasenka, Růžďka a Vsetín. Dle geomorfologického členění se řadí do provincie Západní Karpaty, oblasti Západní Beskydy, celku Hostýnsko-vsetínská hornatina, podcelku Vsetínské vrchy a okrsku Valašskobystrická vrchovina.²⁴⁷

Mezi hlavní námitky obyvatel, vlastníků dotčených pozemků a také samotných obcí patřilo zejména omezení vlastnických práv související s rapidním poklesem cen pozemků, rozpor se schváleným územním plánem města Vsetín, neurčitý popis, zmatečná mapa v plánu péče bez označení parcelních čísel pozemků, apod.^{248 249} O situaci informovaly také média, konkrétně lze citovat námitky otisklé v týdeníku Jalovec²⁵⁰:

S ohledem na platný oceňovací předpis a značnou výměru připravovaného ZCHÚ lze kvalifikovaným výpočtem vyčíslit celkovou ztrátu hodnoty majetku vlastníků dotčených nemovitostí v rozsahu 70-100 mil. Kč (jedná se o zemědělské pozemky, lesní pozemky, lesní porosty, pozemky určené v územním plánu k zastavění apod.).

Z výše uvedených důvodů a vzniku trvalé újmy z jednorázové ztráty hodnoty majetku vlastníků a obcí žádám, aby Zlínský kraj v zájmu svých obyvatel nechal vyčíslit výši této újmy (škody), přičemž je nutno zdůraznit, že se nejedná o náhradu za zřízení zemědělského nebo lesního hospodaření podle §58 ZOPK, a to následujícím způsobem:

(a) Zlínský kraj nechá zpracovat na své náklady znalecký posudek o ocenění všech dotčených pozemků včetně lesních porostů, na kterých má být ZCHÚ kategorie přírodní památka „Semetín“ vyhlášena. Vzhledem k odhadu výše brožící újmy (škody) budou náklady na znalecký posudek zanedbatelné.

(b) Předmětem znaleckého posudku bude stanovení ceny dotčených pozemků a lesních porostů před vydáním a po vydání nařízení o zřízení ZCHÚ – přírodní památky Semetín. Cena bude stanovena podle zákona č.151/1997 Sb., o oceňování majetku resp. příslušné oceňovací vyhlášky.

²⁴⁶ KÚZK. *Návrh plánu péče Semetín*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.kr-zlinsky.cz/plan-pece-o-navrhovanou-prirodni-pamatku-semetin-aktuality-7834.html>>.

²⁴⁷ KÚZK. *Návrh plánu péče Nad Jasnkou*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.kr-zlinsky.cz/plan-pece-o-navrhovanou-prirodni-pamatku-nad-jasenkou-aktuality-7854.html>>.

²⁴⁸ Město Vsetín. *Námitky proti návrhu plánu péče Semetín*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <http://www.mestovsetin.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=18676&id_dokumenty=510280>.

²⁴⁹ Město Vsetín. *Námitky proti návrhu plánu péče Nad Jasnkou*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <http://www.mestovsetin.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=18676&id_dokumenty=510282>.

²⁵⁰ Týdeník Jalovec. *Vsetínsko vzhůru nohama – na pozemky Valachů mají zálské památkáři. Josef Hurta: Obyčejní lidé nečtou úřední desky, ale Jalovec*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.jalovec.cz/vsetinsko-vzhuru-nohama-na-pozemky-valachu-maji-zalusk-pamatkari-josef-hurta-obycejni-lide-nectou-uredni-desky-ale-jalovec/>>.

(c) *Výše újmy a finanční nábrada bude stanovena podle výše určené znaleckým posudkem a to jako rozdíl ze znalce stanovené ceny před vydáním a ceny po vydání nařízení o zřízení ZCHÚ – přírodní památky Semetín.*

(d) *Zlínský kraj projedná výši újmy s příslušnými orgány a vytvoří pravidla, jakým způsobem bude poškozeným vlastníkům finanční nábrada vyplácena.*

Proti vyhlášení ZCHÚ v těchto lokalitách byla sepsána dokonce petice.²⁵¹ Do „boje“ proti vyhlášení této lokality jako ZCHÚ se zapojilo kromě vlastníků dotčených pozemků také samo město Vsetín a to tím, že požádalo o vydání rekategorizačního nařízení vlády k zákonu č. 114/92 Sb. Návrh prošel bez rozporu, avšak vláda Petra Nečase už ho nestačila schválit. Z tohoto důvodu se město znovu obrátilo na nového premiéra Rusnoka a ministra ŽP Podivínskému s žádostí o urychlené vydání zmíněného nařízení.²⁵²

V půlce září roku 2013 protesty radnice a majitelů pozemků byly úspěšné, námitkám a připomínkám bylo vyhověno. Vláda totiž koncem srpna vydala nařízení, které se týkalo soustavy Natura 2000 a stanovila, že se se má upřednostňovat méně přísná, tzv. bazální ochrana. Pásmo přísnější ochrany se tak u Vsetína z navrhovaných více než dvou tisíc hektarů zmenšilo na 0,4 ha.²⁵³

5.3.3.2 EVL Morava – Chropýňský luh

Omezení činnosti se také může týkat také podnikatelských aktivit, např. těžby nerostných surovin, tak jak je tomu v EVL Morava – Chropýňský luh, kde se nachází PP Zářičské louky. Lokalita se rozkládá na území dvou krajů. Větší část se nalézá v Olomouckém kraji, menší pak ve Zlínském kraji. Území lze najít severně od osady Pulčisko, pokračuje lesem směrem na západ kolem Zářící a dále ke Chropyni, kde se táhne podél Malé Bečvy okolo obce Plešovec a jižně ke Kroměříži.²⁵⁴

Příprava na vyhlášení této lokality byla zahrnuta v projektu KÚZK *Natura 2000 ve Zlínském kraji*. Vyhláovací proces byl zahájen na základě ustanovení § 45c odst. 4 ZOPK, ve kterém je zakotveno, že k zajištění udržení příznivého stavu evropských stanovišť nebo stanovišť evropsky významných druhů, které jsou předmětem ochrany EVL, lze území EVL nebo jejich části vyhlásit za ZCHÚ.

²⁵¹ Fidáci. *Petice proti vyhlášení lokality Semetín*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.fidaci.cz/petice>>.

²⁵² Město Vsetín. *Vsetín se dál snaží zabránit vyhlášení přírodních památek*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.mestovsetin.cz/vsetin-se-dal-snazi-zabranit-vyhlaseni-prirodnich-pamatek/d-510278>>.

²⁵³ Lesnická práce, s. r. o. *Chropýně nechce chráněnou oblast, bojí se o pracovní místa*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.silvarium.cz/zpravy-z-oboru-lesnictvi-a-drevarstvi/chropyne-nechce-chronenou-oblast-boji-se-o-pracovni-mista-mf-dnes>>.

²⁵⁴ KÚZK. *Návrh plánu péče Morava – Chropýňský luh*. [online]. 2011. [cit. 2015-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.kr-zlinsky.cz/navrh-planu-pece-o-prirodni-pamatku-morava-chropynsky-luh-aktuality-7731.html>>.

První návrh plánu péče, který se týkal téměř 800 ha lesní, orné i zatravněné půdy, se nelíbil celkem 29 vlastníkům půdy včetně chropynské radnice, státních Lesů ČR a agrodružstva. Těžba nerostných surovin v současné době na území neprobíhá, avšak do plochy ZCHÚ zasahují tři chráněná ložisková území. Za povšimnutí stojí také záměr „*Chropyně, těžba šterkopísku v lokalitě Hejtman*“.²⁵⁵ Mezi negativní vlivy, které v důsledku těžby lze předpokládat patří narušení a znečištění toků podpovrchových vod, hluk, prach a emise ze stavebních činností, zvýšení provozu, narušení půdy, výkopy a v neposlední řadě také zavlečení invazivních druhů rostlin.²⁵⁶

KÚZK hájí své zájmy vyplývající se zákona a evropských předpisů, které ČR přejala vstupem do EU. V lokalitě se vyskytují tzv. prioritní druhy živočichů – modrásek bahenní a ohniváček černý, které jsou v EU považované za obzvláště vzácné. Ke zmenšení výměry pro přísnější ochranu tak z velké pravděpodobnosti jako např. ve Vsetíně nedojde.²⁵⁷

Mezi argumenty radnice i vlastníků pozemků proti přijetí návrhu KÚZK patří obhajoba hospodaření místního agrodružstva, jelikož návrh plánu péče obsahuje doporučení týkající se pravidel kosení luk, což by vyvolalo vyšší nezaměstnanost, dále občané namítali znehodnocení pozemků a v neposlední řadě by to také zhatilo podnikatelské záměry nejen nadnárodních společností týkajících se ložisek šterku.²⁵⁸

Kauza ještě v současné době není dořešena a i přes naplnění monitorovacího indikátoru projektu *Natura 2000 ve Zlínském kraji*, který byl definován jako počet EVL které jsou připraveny k vyhlášení jako ZCHÚ či ke smluvní nebo základní ochraně, byla realizace projektu prodloužena do 31. 8. 2016. Proti druhému rozhodnutí KÚZK odboru životního prostředí a zemědělství podali dva účastníci řízení prostřednictvím svého právního zástupce odvolání. Věc se nyní znovu postoupila odvolacímu orgánu, tj. MŽP, tak jak tomu bylo už v roce 2013. SFŽP v současné době čeká na stanovisko MŽP a na základě toho vydá rozhodnutí ohledně skutečného naplnění cíle projektu a s tím souvisejících uznatelných výdajů, které byly vynaloženy např. na inventarizační průzkum této lokality, vytvoření plánu péče, geodetického zaměření a podobně. PP Zářičské louky, která je součástí EVL Morava Chropynský luh totiž stále nemohla být kvůli

²⁵⁵ Diskuzní forum. *STOP těžbě v Chropyni*. [online]. 2008. [cit. 2015-11-11]. Dostupné z WWW: <<http://tezba.chropyne.sweb.cz/>>; dále také na WWW: <<http://www.novinky.cz/vase-zpravy/zlinsky-kraj/kromeriz/3510-29920-kolem-planovane-tezby-sterkopisku-u-chropyne-je-opet-rusno.html>>; nebo na WWW <http://zlinsky.denik.cz/zpravy_region/sterkopisek-v-chropyni-nechteji-ale-radeji-a265.html>.

²⁵⁶ KÚZK. *Návrh plánu péče Morava – Chropynský luh*. [online]. 2011. [cit. 2015-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.kr-zlinsky.cz/navrh-planu-pece-o-prirodni-pamatku-morava-chropynsky-luh-aktuality-7731.html>>.

²⁵⁷ TOMAN, Karel. *Chropyně nechce chráněnou oblast, bojí se o pracovní místa*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.silvarium.cz/zpravy-z-oboru-lesnictvi-a-drevarstvi/chropyne-nechce-chronenou-oblast-boji-se-o-pracovni-mista-mf-dnes>>.

²⁵⁸ Tamtéž.

sporům označena a tudíž ani vyhlášena. Je tak ještě předmětem řešení tohoto roku, jak celá situace dopadne a zda bude zajištěn předmět ochrany této lokality – prioritní druhy živočichů.²⁵⁹

²⁵⁹ *Interní meziodborové dokumenty a informace*. 2011 – 2016: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

ZÁVĚR

Pozornost věnovaná péči o lokality soustavy Natura 2000 obecně i v této práci je zcela opodstatněná. Natura 2000 na jedné straně představuje největší soustavu chráněných území na světě jakožto výsledek spolupráce a snahy EU i jejích členských států. Na straně druhé se jedná o významný národní počin, který se dotýká mnoha oblastí života společnosti.

Teoretický základ vychází z koncepčních nástrojů ochrany přírody a krajiny. Koncepce neboli písemnosti odborného charakteru jsou založené na odhadech a plánování v delším časovém úseku za pomoci vědeckých přístupů tvoří nástroje koncepční povahy. Mezi vzorový příklad se řadí plány péče. Tyto dokumenty jsou důležité zejména z důvodu usměrňování lidské činnosti při zajišťování péče o přírodu a také z důvodu extenzivního hospodaření. Plány péče o maloplošná ZCHÚ, které jsou předmětem této práce, jsou schvalovány příslušnými krajskými úřady.

Hlavním cílem této práce bylo zhodnocení realizace péče v maloplošných ZCHÚ vyhlášených Zlínským krajem, z pohledu unijního i českého práva a jejich limity týkající se vlastníků dotčených nemovitostí (fyzické a právnické osoby), finančního zabezpečení a také podpory veřejnosti a obcí.

Z analýzy je zřejmé, že opatření a zásahy, které lze najít ve vypracovaných plánech péče jsou mnohdy tak finančně i organizačně náročné, že zůstávají pouze na papíře. Pro orgán ochrany přírody, který je zodpovědný za vypracování a také realizaci plánů péče, v tomto případě tedy KÚZK, tvoří tyto dokumenty jen jakýsi souhrn doporučených kroků, kam v případě možnosti přesunout své finanční prostředky.

Tato práce rovněž směřovala k ověření stanovených hypotéz. Potvrzení předpokladu, že realizace plánů péče o maloplošná ZCHÚ ve Zlínském kraji je limitována vlastníky dotčených nemovitostí, pro které dle § 38 a § 68 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny nejsou plány péče právně závazné ani vynutitelné, nelze vyvrátit. Rovněž tak posouzení dostatečnosti péče o lokality ve Zlínském kraji, které ovlivňuje nedostatek chybějících finančních prostředků z vlastních zdrojů KÚZK na realizaci ochranných opatření, nelze negovat. Třetím limitem, který může ovlivňovat (případně omezovat) naplnění cílů směrnic je postoj veřejnosti, včetně postoje obcí a veřejné podpory implementace soustavy Natura 2000.

S hypotézami souvisí také odpověď na výzkumnou otázku této práce, která zněla: *Vede realizace péče o lokality Natura 2000 v ČR (ve Zlínském kraji) ke skutečnému naplnění cílů směrnic 2009/147/ES a 92/43/EHS a jaké jsou její limity?*

Realizace plánů péče je přímo závislá na zdrojích financování. V minulém programovacím období 2007-2013 byly čerpány dotační tituly na implementaci soustavy Natura 2000 a s tím související kroky, které vedly k vyhlášení lokalit a tím naplnění zčásti směrnic 2009/147/ES a 92/43/EH. V současné době nastupuje nové programovací období 2014 - 2020, které je zaměřeno rovněž na soustavu Natura 2000, avšak v návaznosti na implementaci se jedná přímo o podporu financování realizace péče o lokality. Domnívám se, že by tak mělo dojít ke komplexní realizaci péče o lokality a plněním cílů naturových směrnic. Tento stav však nevidím jako udržitelný, jelikož orgány ochrany přírody nemají vlastní dostatečné prostředky na financování opatření a zásahů definovaných v plánech péče, nelze proto s jistotou říci, jak bude péče o lokality vypadat po roce 2020.

Jelikož je v § 38 ZOPK stanoveno, že plány péče nejsou pro FO ani PO závazné, je tedy zřejmé, že vlastníci pozemků (zejména FO) nebudou dobrovolně své finanční prostředky vynakládat na ochranu přírody a zabezpečení biodiverzity, ačkoliv by mohli/měli.

V případě plánů péče lze konstatovat, že pokud není doporučeno významnější omezení činnosti, zaujímají vlastníci spíše neutrální postoj – plán péče pouze vezmou na vědomí a nijak zvlášť se k němu nevyjadřují.). Co se týká působení a ovlivňování samotných vlastníků dotčených pozemků, lze uvést příklad na lokalitách Zlínského kraje v EVL Nad Jasenkou a Semetín, kde na základě připomínek a požadavků vlastníků v kooperaci s městem Vsetín došlo k rapidnímu snížení výměry přísnějšího pásma a to dokonce 5000x. Lobby a podnikatelské zájmy působí dodnes i v problematické lokalitě EVL Morava Chropyňský luh a limitují tak péči o lokalitu s prioritním druhem ochrany a stále není dosaženo rovnováhy omezení vlastnického práva ve prospěch veřejného zájmu

Dále však lze konstatovat, že u obcí kterých se plán péče dotýká (mimo město Vsetín) je situace poněkud vstřícnější. Z výsledku dotazníkového průzkumu vyšlo najevo, že se obce zajímají o prostředí, které je obklopuje, a plány péče považují za nástroj, které životní prostředí spíše zlepšuje a z vlastní iniciativy se snaží realizaci plánů péče podporovat realizací různých opatření včetně podílu na financování a tím podporují realizaci péči o lokality soustavy Natura 2000.

V současné době lze konstatovat, že nedochází k uskutečnění naplnění cílů směrnic 2009/147/ES a 92/43/EHS v plném rozsahu. Nicméně v horizontu 2016 – 2020 lze očekávat zlepšení, jelikož orgány ochrany přírody budou mít možnost využít nové finanční prostředky na realizaci péči o lokality soustavy Natura 2000. Bude tedy záležet na schopnostech a dovednostech úředníků – projektových manažerů, aby nabízené finanční prostředky využili a vyčerpali na základě kvalitně vypracovaných projektů.

Pokud budou obce i nadále podporovat pozitivní vnímání veřejnosti na ochranu přírody a krajiny, nemělo by docházet k omezení ani z této strany. Závaznost plánů péče pro PO a FO a tím vynutitelnost § 38 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně životního prostředí spatřuji především v jeho novelizaci. Tento krok by dle mého názoru výrazně urychlil a zlepšil ochranu přírody v plošné míře.

ABSTRAKT

Cílem této práce je zhodnocení realizace péče v maloplošných zákonem chráněných území vyhlášených Krajským úřadem Zlínského kraje, z pohledu unijního i českého práva a s tím související limity, které lze rozdělit do tří skupin, tj. situace s vlastníky dotčených nemovitostí (fyzické a právnické osoby), finančního zabezpečení péče o lokality a také podpora veřejnosti a obcí.

Diplomová práce je rozdělena na celek teoretický a celek praktický. Celkově je tvořena pěti většími na sebe navazujícími kapitolami. První kapitola nese název *Ochrana přírody v EU a ČR* tvoří úvod do problematiky práce a obsahuje informace související s právním základem environmentální politiky a ochrany přírody a krajiny. Na ni navazuje druhá kapitola s názvem *Územní ochrana České republiky* věnující se mimo jiné i chráněným územím soustavy Natura 2000. Ve třetí části práce lze najít nástroje ochrany přírody s bližším zaměřením na nástroje koncepční povahy, které tvoří teoretická východiska této práce. Následující kapitola se zaměřuje přímo na jeden z koncepčních nástrojů a to plány péče o zákonem chráněná území.

Výše zmíněná teoretická část práce poté tvoří základ pro praktický celek, který je zaměřen na analýzu plánů péče v soustavě Natura 2000 na konkrétním příkladu Zlínského kraje. Hlavním zdrojem informací pro tento rozbor slouží projekty KÚZK, financovaných z Operačního programu Životní prostředí a Státního fondu Životního prostředí. Kapitola *Realizace péče o lokality Natura 2000 ve Zlínském kraji a její limity* vychází z projektového managementu, díky kterému se tvoří a financují plány péče v lokalitách Natura 2000. Zdrojem dat pro vypracování analýzy jsou vypracované a již schválené plány péče pro jednotlivá maloplošná území.

V současné době lze konstatovat, že nedochází k uskutečnění naplnění cílů směrnic 2009/147/ES a 92/43/EHS v plném rozsahu. Nicméně v horizontu 2016 – 2020 lze očekávat zlepšení, jelikož orgány ochrany přírody budou mít možnost využít nové finanční prostředky na realizaci péči o lokality soustavy Natura 2000. Pokud budou obce i nadále podporovat pozitivní vnímání veřejnosti na ochranu přírody a krajiny, nemělo by docházet k omezení ani z této strany. Závaznost plánů péče pro PO a FO a tím vynutitelnost § 38 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně životního prostředí spatřuji především v jeho novelizaci. Tento krok by dle mého názoru výrazně urychlil a zlepšil ochranu přírody v plošné míře.

SUMMARY

The aim of this work is to analyse the implementation of care in the law of small-scale protected areas announced by the Regional authority of the Zlin region, from the perspective of the EU and the Czech law and related limits, which can be divided into three groups, i.e. the situation with the owners of the affected properties (natural and legal persons), financial security of care for the sites and also support the public and municipalities.

The thesis is divided on the whole theoretical and practical unit. Overall, it is made up of five larger successive chapters. The first chapter entitled *Conservation in the EU and the Czech Republic* make up the introduction to the work and provides information related to the legal basis of environmental policy and the protection of nature and the landscape. It follows the second chapter titled the *Territorial protection of the Czech Republic* dedicated to, inter alia, protected areas, Natura 2000.

In the third part you can find nature conservation, with a closer focus on the tools conceptual in nature, which forms the theoretical basis of this work. The next chapter focuses directly to one of the conceptual tools and management plans for protected areas law.

The aforementioned theoretical part then forms the basis for practical unit, which focuses on the analysis of the plans in the Natura 2000 network on a specific example of the Zlin Region. The main source of information for this analysis serves projects, financed by the Operational Programme Environment and the State Environmental Fund. Chapter *Realization care of Natura 2000* sites in the Zlin region and its limits based on project management, which made forms and finance management plans in Natura 2000 sites. The data source for the development of analysis are developed and already approved management plans for individual small-area.

Currently, it can be stated that there is no realization of the objectives of Directive 2009/147/EC and 92/43/EEC in its entirety. However, the term 2016 - 2020 can be expected to improve, since the nature conservation authorities will be able to use the new funding to implement the care of Natura 2000. If municipalities will continue to promote a positive public perception on nature and landscape protection, there should be no restrictions even from this side. Binding nature of plans for PO and FO and the enforcement of § 38 of Act no. 114/1992 Coll., on environmental protection see particularly in its amendment. This would, in my view, has significantly accelerated and improved conservation in flat rate.

Klíčová slova

Natura 2000, evropsky významné lokality, ptačí oblasti, zákonem chráněná území, plány péče, nástroje ochrany přírody, projektový management, Krajský úřad Zlínského kraje, limity realizace plánů péče.

Key words

Natura 2000, Sites of Community Importance, Special Protection Areas, the Law Protected Area Management Plans, Conservation Tools, Project Management, Regional Office of the Zlín Region, Limits the Implementation Plans.

ZDROJE

Odborné publikace

DAMOHOŘSKÝ, Milan a kol. *Právo životního prostředí*. 3. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2010, xlviii, 629 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-338-7.

HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.

JONES, Gregory. *The Habitats Directive: a developer's obstacle course?*. Portland, Oregon: Hart Publishing., 2012, xli. ISBN 184-946-293-3.

KAIJSER, Arne, van der VLEUTEN, Erik a HOGSELIUS, Per. *Europe's infrastructure transition: economy, war, nature*. New York, NY: Palgrave Macmillan, 2015. ISBN 978-0-230-307995.

KLÍMA, Karel. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-335-3.

KRUŽÍKOVÁ, Eva, ADAMOVÁ, Eva ADAMOVÁ, KOMÁREK Jan. *Právo životního prostředí Evropských společenství*. Praha: Linde, 2003, 490s. ISBN 80-7201-430-7.

MIKO, Ladislav. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7179-585-8.

SMOLEK, Martin, STEJSKAL Vojtěch. *Právo životního prostředí a jeho prosazování*. Vyd. 1. Praha: Univ. Karlova, 2006. 160s. ISBN 80-2461-145-7.

STEJSKAL, Vojtěch, ZICHA Jirí. *Judikatura Soudního dvora Evropské unie v oblasti ochrany přírody*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2011, 86s. ISBN 978-80-7212-562-3.

STEJSKAL, Vojtěch. *Vývojové tendence právní úpravy ochrany přírody*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2012, 301s. ISBN 978-80-87146-65-1.

STEJSKAL, Vojtěch: *Prosazování právní odpovědnosti v ochraně biodiverzity*. Beroun: IFEC, 2006, 242s. ISBN 80-903409-5-4.

STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost: právní stav k 1. 1. 2006*. Praha: Linde, 2006, 591s. ISBN 80-7201-609-1.

SUNDSETH Kerstin, CREED, Peter. *Natura 2000: ochrana biodiverzity Evropy*. Lucemburk: EURO-OP, 2009. 296s. ISBN 978-92-7912-323-8.

SYLLOVÁ, Jindřiška, PÍTROVÁ, Lenka, PALDUSOVÁ, Helena. Lisabonská smlouva. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-339-4.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. 3586s. ISBN 978-80-7400-428-5.

VÍCHA, Ondřej. *Princip "znečišťovatel platí" z právního pohledu*. Praha: Linde, 2014, 234 s. Monografie (Linde). ISBN 978-80-7201-947-2.

Časopisecké zdroje a sborníky

BOROVÍČKOVÁ Hana, HAVELKOVÁ, Svatava. Nástroje ochrany přírody a krajiny. In: *Planeta*. Ročník XII, číslo 8/2005. str. 6. ISSN 1213-3393.

DAMOHOŘSKÝ, Milan. Koncepční nástroje ochrany životního prostředí v českém právu. In: Koncepční nástroje ochrany životního prostředí z pohledu práva. *Sborník z mezinárodní česko-polsko-slovenské konference konané na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze ve dnech 24. až 26. října 2002*. Praha: Univerzita Karlova. Právnická fakulta v nakl. Vodnář. 2003. str. 66. ISBN 80-85889-47-1.

DIENSTBIER, Filip. Procesněprávní aspekty vytváření a užití konceptních nástrojů ochrany životního prostředí. In: Koncepční nástroje ochrany životního prostředí z pohledu práva. *Sborník z mezinárodní česko-polsko-slovenské konference konané na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze ve dnech 24. až 26. října 2002*. Praha: Univerzita Karlova. Právnická fakulta v nakl. Vodnář. 2003. str. 73. ISBN 80-85889-47-1.

DUŠEK, Jan. Odložit železnou košili. In: *Fórum ochrany přírody*. 2. ročník. 03/2015. str. 5-7. ISSN 2336-5056

EU, Evropská komise. Natura 2000 v panonské oblasti. Lucemburk: EUR-OP, 2010. ISBN 978-92-79147-11-1.

FRANKOVÁ, Martina. Koncepční nástroje v ochraně životního prostředí. In: Nástroje ochrany životního prostředí – role práva. *Sborník z mezinárodní vědecké konference*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, Právnická fakulta, Univerzita Palackého. 2011, 209 s. ISBN 978-80-87382-13-4.

- HAVELKOVÁ, Svatava. Veřejnoprávní smlouvy v zákoně o ochraně přírody a krajiny. In: *Ochrana přírody*. Environs: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Číslo 04/2010. str. 12-14. ISSN 1210-258X.
- HOŠEK, Michael. Natura 2000 – aktuální stav a změny do budoucna. In: *Lesnická práce*. Číslo 9/2011. ISSN 0322-9254.
- JANDOVÁ, Lenka. Očekávané změny lokalit soustavy NATURA 2000. In: *Ochrana přírody*. Environs: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Číslo 05/2011. str. 35. ISSN 1210-258X.
- KARLÍK, Vlastimil. Nekonečný příběh národního seznamu EVL. In: *Fórum ochrany přírody*. 2. ročník. 03/2015. str. 12-13. ISSN 2336-5056.
- KNIŽÁTKOVÁ, Eva, LACINA, David. Souhrn doporučených opatření pro ptačí oblasti. In: *Ochrana přírody*. Environs: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Číslo 05/2010. str. 12-14. ISSN 1210-258X.
- KNOTEK, Jaroslav. Omezení pro vlastníky vyplývající z ochrany zvláště chráněných území. Věcné břemeno či samostatný právní institut? In: *České právo životního prostředí*. 01/2005. str. 81-90. ISSN 1213-5542.
- KNOTEK, Jaroslav. Smluvní nástroje v zákoně o ochraně přírody a krajiny. In: *Acta Universitatis Carolinae – Iuridica*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta. 02/2015. str. 37-49. ISSN 0323-0619.
- KNOTEK, Jaroslav: K využití smluvní ochrany u některých zvláště chráněných částí přírody. In: *Právní rozhledy*. 24/2005, s. 906-9011.
- KOMÍNKOVÁ Pavlína: Problémy smluvního zajištění ochrany přírody a krajiny. In *Ochrana přírody*. Environs: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Číslo 01/2009. str. 10-11. ISSN 1210-258X.
- KUSÁK, Martin. Omezení vlastnického práva z důvodu ochrany životního prostředí a přírodních zdrojů. In: *České právo životního prostředí*. 01/2005. str. 3-80. ISSN 1213-5542.
- LONČÁKOVÁ Jarmila a kol. Soustava Natura 2000: Předjednání návrhu na doplnění národního seznamu evropsky významných lokalit v kontinentální geografické oblasti. In: *Ochrana přírody*. Environs: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Ročník 62. Číslo 05/2007. str. 16-18. ISSN 1210-258X.

OUHRABKA, Vratislav. Spolupráce Správy jeskyní ČR na přípravě plánů péče o ZCHÚ. In: *Ochrana přírody*. Environs: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Číslo 01/2015. str. 10-13. ISSN 1210-258X.

PLESNÍK, Jan. Celoevropská ekologická síť a zelená infrastruktura. In: *Fórum ochrany přírody*. 2012. Zvláštní číslo. str. 9. ISSN 2336-5056.

STEJSKAL, Vojtěch. Koncepční nástroje ochrany přírody a krajiny. In: Koncepční nástroje ochrany životního prostředí z pohledu práva. *Sborník z mezinárodní česko-polsko-slovenské konference konané na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze ve dnech 24. až 26. října 2002. Praha: Univerzita Karlova. Právnická fakulta v nakl. Vodnář. 2003. ISBN: 80-85889-47-1.*

STEJSKAL, Vojtěch. Trestní odpovědnost jako nástroj prosazování ochrany životního prostředí v evropském kontextu. In: Kolektiv autorů: Lidská práva, právní odpovědnost a ochrana životního prostředí. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 3/2011. Karolinum Praha, 2012.

Elektronické zdroje

AOPK ČR. Aktuality. *Nariženi vlády k rozšíření chráněných území soustavy Natura 2000 bylo novelizováno pod číslem 73/2016 Sb.* [online]. 2016. [cit. 2016-04-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=6981>>.

AOPK ČR. *Co je Natura 2000.* [online]. 2006. [cit. 2015-09-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102&akce=&ssHledat=>>>.

AOPK ČR. *Český projekt získal prestižní cenu Natura 2000 Award.* [online]. 2014. [cit. 2015-01-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=6924>>.

AOPK ČR. *Finanční nástroje péče o přírodu a krajinu.* [online]. 2016. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.dotace.nature.cz/ppk-chranena-uzemi-programy.html>>.

AOPK ČR. *Návrh nariženi vlády o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit.* [online]. 2012. [cit. 2015-09-010]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=2102&akce=&ssHledat=>>>.

AOPK ČR. *Ochrana lokalit soustavy Natura 2000.* [online]. 2005. [cit. 2015-09-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=1848>>.

AOPK ČR. *Plánování péče.* [online]. 2016. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranaprirody.cz/uzemni-ochrana/planovani-pece/>>.

AOPK ČR. *Program péče o krajinu*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.dotace.nature.cz/ppk-programy.html>>.

AOPK ČR. *Průvodce dotacemi v péči o přírodu a krajinu*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.dotace.nature.cz/>>.

AOPK ČR. *Ptačí oblasti*. [online]. 2005. [cit. 2015-09-08]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=1804>>.

AOPK ČR. Regionální pracoviště Správa CHKO Bílé Karpaty: *Natura 2000*. [online]. 2016. [cit. 2015-10-21]. Dostupné z WWW: <<http://bilekarpaty.ochranaprirody.cz/cinnost-pracoviste/natura-2000/>>.

AOPK ČR. *Rozdíl mezi SCI a SAC*. [online]. 2012. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=6779>>.

AOPK ČR. *Směrnice o stanovištích*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.ochranaprirody.cz/mezinarodni-spoluprace/evropske-smernice/smernice-o-stanovistich/>>.

AOPK ČR. *Souborn doporučených opatření*. [online]. 2012. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.nature.cz/natura2000-design3/sub-text.php?id=6782>>.

Aplikace o/dok. *Důvodová zpráva k návrhu vyhlášky, kterou se provádí ustanovení § 2 písm. b) bod 3 zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů*. [online]. 2007. [cit. 2015-08-31]. Dostupné z WWW: <<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RACK7LYCVTZ>>.

Aplikace o/dok. *Důvodová zpráva k zákonu č. 218/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a o stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/ALPA7HQUSJ71>>.

Aplikace o/dok. *Důvodová zpráva k usnesení vlády ČR č. 73 o nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit ze dne 03. 02.2016*. [online]. 2016. [cit. 2016-09-08]. Dostupné z WWW: <<https://apps.odok.cz/attachment/-/down/VPRAA6YB768K>>.

Council of Europe. *Emerald Network of Areas Special Conservation Interest*. [online]. 2015. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.coe.int/en/web/bern-convention/emerald-network>>.

Český statistický úřad. *Charakteristika kraje*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-10]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/csu/xz/charakteristika_kraje>.

DG Environment. *25 Years of the Birds Directive Challenges for 25 Countries*. Implementation Report. [online]. 2004. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW: <http://www.ieep.eu/assets/277/Article_12_report.pdf>.

DIENSTBIER, Filip. *Ekonomické nástroje ochrany životního prostředí - otázky právní*. [online]. Brno, 2006 [cit. 2015-08-31]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Milan Pekárek. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/6045/pravf_d/>.

Diskuzní forum. *STOP těžbě v Chropyni*. [online]. 2008. [cit. 2015-11-11]. Dostupné z WWW: <<http://tezba.chropyne.sweb.cz/>>; dále také na WWW: <<http://www.novinky.cz/vase-zpravy/zlinsky-kraj/kromeriz/3510-29920-kolem-planovane-tezby-sterkopisku-u-chropyne-je-opet-rusno.html>>; nebo na WWW <http://zlinsky.denik.cz/zpravy_region/sterkopisek-v-chropyni-nechteji-ale-radeji-a265.html>.

DOLEŽALOVÁ, Karolína. *Plány péče o maloplošná zákonem chráněná území ve Zlínském kraji (výsledky průzkumu)*, [online]. 2015 [cit. 2015-11-05]. Dostupné z WWW: <<https://plany-pecce-o-zchu-ve-zk.vyplnto.cz>>.

Euractiv. *Klimatická konference v Paříži 2015*. [online]. 2015. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/energetika/link-dossier/klimaticka-konference-v-parizi-2015-cop21-000137.>>>.

European Environment Agency. *Natura 2000 barometer charts*. [online]. 2015. [cit. 2015-09-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/natura-2000-barometer-1#tab-dashboard-04>>.

Euroskop. *Životní prostředí*. [online]. 2016. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/8926/sekce/zivotni-prostredi/>>.

Evropská komise. *Ode dneška do roku 2020: nový akční program EU pro životní prostředí*. [online]. 2014. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/environment/news/efe/articles/2014/04/article_20140429_02_cs.htm>.

Evropský Parlament. *Politika životního prostředí*. [online]. 2015. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW:

<http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.4.1.html>.

FARMER, A. M. *Manual of European Environmental Policy*. Routledge, London. [online]. 2012. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z WWW:

<http://www.ieep.eu/assets/1575/9.2_Birds_and_their_habitats_-_final.pdf>.

Fidáci. *Petice proti vyhlášení lokality Semetín*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.fidaci.cz/petice>>.

KÚZK. *Návrh plánu péče Morava – Chropynský luh*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.kr-zlinsky.cz/navrh-planu-pecce-o-prirodni-pamatku-morava-chropynsky-luh-aktuality-7731.html>>.

KÚZK. *Návrh plánu péče Nad Jasenkou*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.kr-zlinsky.cz/plan-pecce-o-navrhovanou-prirodni-pamatku-nad-jasenkou-aktuality-7854.html>>.

KÚZK. *Návrh plánu péče Semetín*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-11]. Dostupné z WWW: <<https://www.kr-zlinsky.cz/plan-pecce-o-navrhovanou-prirodni-pamatku-semetin-aktuality-7834.html>>.

KÚZK. *Rozpočet na rok 2016*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<https://www.kr-zlinsky.cz/rozpocet-zlinskeho-kraje-na-rok-2016-cl-2625.html>>.

Lesnická práce, s. r. o. *Chropyně nechce chráněnou oblast, bojí se o pracovní místa*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.silvarium.cz/zpravy-z-oboru-lesnictvi-a-drevarstvi/chropyne-nechce-chranenou-oblast-boji-se-o-pracovni-mista-mf-dnes>>.

Město Vsetín. *Námitky proti návrhu plánu péče Nad Jasenkou*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <http://www.mestovsetin.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=18676&id_dokumenty=510282>.

Město Vsetín. *Námitky proti návrhu plánu péče Semetín*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <http://www.mestovsetin.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=18676&id_dokumenty=510280>.

Město Vsetín. *Vsetín se dál snaží zabránit vyhlášení přírodních památek*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.mestovsetin.cz/vsetin-se-dal-snazi-zabranit-vyhlaseni-prirodnich-pamatek/d-510278>>.

Ministerstvo ŽP. *Evropsky významné lokality*. [online]. © 2008–2015. Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2015-09-10]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/evropsky_vyznamne_lokality>.

Ministerstvo ŽP. *Osnova plánů péče*. [online]. © 2008–2015 Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/osnova_planu_pece>.

Ministerstvo ŽP. *Ptačí oblasti*. [online]. © 2008–2015. Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2016-03-01]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/ptaci_oblasti>.

Ministerstvo ŽP. *Smluvní ochrana*. [online]. © 2008–2015 Ministerstvo životního prostředí. [cit. 2016-03-30]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/smluvni_ochrana>.

Ministerstvo ŽP. *Státní politika životního prostředí ČR 2012-2020*. [online]. © 2008–2015. Ministerstvo životního prostředí [cit. 2015-08-31]. Dostupné z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/statni_politika_zivotního_prostředí>.

Nature. *Přehled ZCHÚ ve Zlínském kraji. Natura 2000*. [online]. 2015. [cit. 2015-10-21]. Dostupné z WWW: <http://nature.hyperlink.cz/index_zk_okr.htm>.

OPŽP 2007 - 2013. *Náklady obvyklých opatření*. [online]. 2008. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp2007-2013.cz/ke-stazeni/634/3381/detail/naklady-obvyklych-opatreni-opzp-pro-6-vyzvu/>>.

OPŽP 2007 - 2013. *VI. výzva Ministerstva životního prostředí*. [online]. 2008. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <http://www.opzp2007-2013.cz/soubor-ke-stazeni/11/3363-OPZP_vi_vyzva.pdf>.

OPŽP. *Podporované oblasti*. [online]. © 2015 Státní fond životního prostředí. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp.cz/podporovane-oblasti/4-1-zajistit-priznivy-stav-predmetu-ochrany-narodne-vyznamnych-chranenych-uzemi?id=24>>.

OPŽP. *Prioritní osa 6*. [online]. © 2015 Státní fond životního prostředí. [cit. 2015-10-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.opzp2007-2013.cz/sekce/372/prioritni-osa-6/>>.

TOMAN, Karel. *Chropyně nechce chráněnou oblast, bojí se o pracovní místa*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.silvarium.cz/zpravy-z-oboru-lesnictvi-a-drevarstvi/chropyne-nechce-chronenou-oblast-boji-se-o-pracovni-mista-mf-dnes>>.

Týdeník Jalovec. *Vsetínsko vzhůru nohama – na pozemky Valachů mají záslusk památkáři. Josef Hurta: Obyčejní lidé nečtou úřední desky, ale Jalovec*. [online]. 2013. [cit. 2015-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.jalovec.cz/vsetinsko-vzhuru-nohama-na-pozemky-valachu-maji-zalusk-pamatkari-josef-hurta-obycejni-lide-nectou-uredni-desky-ale-jalovec/>>.

Úřad vlády ČR. *Zápis z 4. jednání Výboru pro krajinu, vodu a biodiverzitu RVUR*. [online]. 2015. [cit. 2015-09-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/ppov/udrzitelny-rozvoj/vybory-rvur/Zapis-4--Vybor-pro-KRAJINU--VODU-a-BIODIVERZITU-19-3-2015.pdf>>.

Ústav inženýrských staveb, tvorby a ochrany krajiny. *Plány péče*. [online]. 2015. [cit. 2016-03-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.utok.cz/node/232>>.

Vláda ČR. *Jednání vlády ze dne 3.2.2016*. [online]. Vláda ČR © 2016. [cit. 2016-02-25]. Dostupné z WWW: <<https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2016-02-03>>.

Zlínský kraj. *Natura 2000 ve Zlínském kraji II*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-zlinsky.cz/natura-2000-ve-zlinskem-kraji-ii-cl-2634.html>>.

Zlínský kraj. *Natura 2000 ve Zlínském kraji*. [online]. 2016. [cit. 2016-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.kr-zlinsky.cz/natura-2000-ve-zlinskem-kraji-cl-805.html>>.

Právní předpisy

Nařízení vlády č. 132/2005 Sb., o seznamu stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit.

Nařízení vlády č. 307/2007 Sb., o seznamu stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit.

Nařízení vlády č. 371/2009 Sb., o seznamu stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit.

Nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o seznamu stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit.

Nařízení vlády č. 73/2016 Sb., o seznamu stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit.

Rozhodnutí Komise č. 2008/25/ES.

Rozhodnutí Komise č. 2008/26/ES.

Rozhodnutí Komise č. 2011/86/EU.

Směrnice Rady a Evropského Parlamentu č. 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí.

Směrnice Rady č. 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků.

Směrnice Rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Vyhláška č. 432/2005 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením zemědělského hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku.

Vyhláška č. 335/2006 Sb., kterou se stanoví podmínky a způsob poskytování finanční náhrady za újmu vzniklou omezením lesního hospodaření, vzor a náležitosti uplatnění nároku.

Vyhláška č. 60/2008 Sb., o plánech péče, podkladech k vyhlášení, evidenci a označování zvláště chráněných území.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a její nápravě, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 17/1991 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 200/2012 Sb., o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 381/2009 Sb., o změně zákona o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1956 Sb., o Státní ochraně přírody, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 22/1958 Sb., o kulturních památkách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura

Nález Ústavního soudu ČR Pl. ÚS 8/08 ze dne 8. 7. 2010.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě č. 22 A 36/2013 – 50 ze dne 28. 5. 2015.

Rozsudek Městského soudu v Praze č. 11 A 367/2011 – 31 ze dne 11. 1. 2015.

Rozsudek Nejvyššího soudu Sp. zn. 25 Cdo 119/2003 ze dne 30. 6. 2004.

Rozsudek Nejvyššího soudu Sp. zn. 25 Cdo 2558/2012 ze dne 27. 8. 2013.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2012 č. j. 5 As 12/2011-167.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 7 As 286/2014 – 38 ze dne 6. 2. 2015.

Další právní prameny

Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (EHS), nezveřejněno, datum podpisu dne 25. 3. 1957.

Jednotný evropský akt, Úř. věst. L 169 ze dne 29. 6. 1987.

Smlouva o Evropské unii, Úř. věst. C 191 ze dne 29. 7. 1992.

Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, Úř. věst. C 306, 306 ze dne 17. 12. 2007.

Listina základních práv a svobod. Sbírka zákonů, Česká republika. 1992, roč. 1993, částka 1, usnesení předsednictva České národní rady č. 2.

Úřední Věstník EU. *Question écrite N° 285/71 de M. Glessner à la Commission des Communautés européennes*. [online]. 1971. [cit. 2016-02-24]. Částka C119/3, ze dne 26. 11. 1971. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=OJ:C:1971:119:FULL&from=FR>.

Úřední Věstník MŽP. *Metodický pokyn odboru mezinárodní ochrany biodiverzity a odboru legislativního Ministerstva životního prostředí pro uzavírání smluv o chráněném území nebo památném stromu podle § 39 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění zákona č. 218/2004 Sb.* Praha: ALQ Plus, s.r.o. 2008/04. Ročník XVIII. ISSN 0862-9013.

Interní dokumenty a informace pocházející z Krajského úřadu Zlínského kraje

Důvodová zpráva – Implementace území Natura 2000 ve Zlínském kraji. 2012: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Interní činnosti odborů. 2016: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Interní meziodborové dokumenty a informace. 2011 – 2016: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Projektová příprava. 2009: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Projektová realizace. 2009 – 2013: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Předpřípravná fáze projektu. 2016: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Přípomínky k návrhu plánu péče PP Salašské Pěňovce. 2011: Zlín. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Rozhodnutí o poskytnutí dotace. Zlín: 2009. KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Rozpočet projektu. 2009: Zlín: KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Rozpočet projektu. 2012. Zlín: KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Vypracované plány péče 2010 – 2015. Zlín: KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

Zadávací dokumentace veřejných zakázek. 2010. Zlín: KÚZK. Informace ze správní praxe autorky působící v pozici projektové manažerky.

SEZNAM OBJEKTŮ

Tabulka č. 1: Chronologie přípravy území soustavy Natura 2000 v ČR (dtto ve Zlínském kraji)

Tabulka č. 2: Vybrané statistické funkce celkových nákladů opatření plánů péče v projektu Natura 2000 ve Zlínském kraji (v Kč)

Tabulka č. 3: Vybrané statistické funkce celkových nákladů opatření plánů péče v projektu Natura 2000 ve Zlínském kraji II (v Kč)

Tabulka č. 4: Odpovědi respondentů týkající se zájmu o prostředí, ve kterém žijí

Tabulka č. 5: Vliv plánu péče na chod obce

Tabulka č. 6: Námitky a připomínky k návrhu plánu péče

Graf č. 1: Celkové náklady opatření po dobu platnosti plánů péče v projektu Natura 2000 ve Zlínském kraji (v Kč)

Graf č. 2: Celkové náklady opatření po dobu platnosti plánů péče v projektu Natura 2000 ve Zlínském kraji II (v Kč)

Graf č. 3: Funkce respondentů vyplňující dotazník

Graf č. 4: Hodnocení stavu životního prostředí

Graf č. 5: Povědomí o vytváření soustavy Natura 2000 v České republice

Graf č. 6: Dostupnost informací obcím ohledně návrhu plánu péče před jeho schválením

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Mapa EVL i ZCHÚ ve Zlínském kraji

Příloha č. 2: Přehled EVL ve Zlínském kraji

Příloha č. 3: Výkaz výměr z projektu Natura 2000 ve ZK

Příloha č. 4: Výkaz výměr (lokality, výměra, předmět ochrany) z projektu Natura 2000 ve ZK II

Příloha č. 5: Přehled zásahů a opatření v projektu Natura 2000 ve Zlínském kraji

Příloha č. 6: Přehled zásahů a opatření v projektu Natura 2000 ve Zlínském kraji II

Příloha č. 7: Výchozí pomocná přehledová tabulka pro další výpočty týkající se projektu Natura ve Zlínském kraji (celkové částky v Kč)

Příloha č. 8: Výchozí pomocná přehledová tabulka pro další výpočty týkající se projektu Natura ve Zlínském kraji (přepočet na ha plochy v Kč)

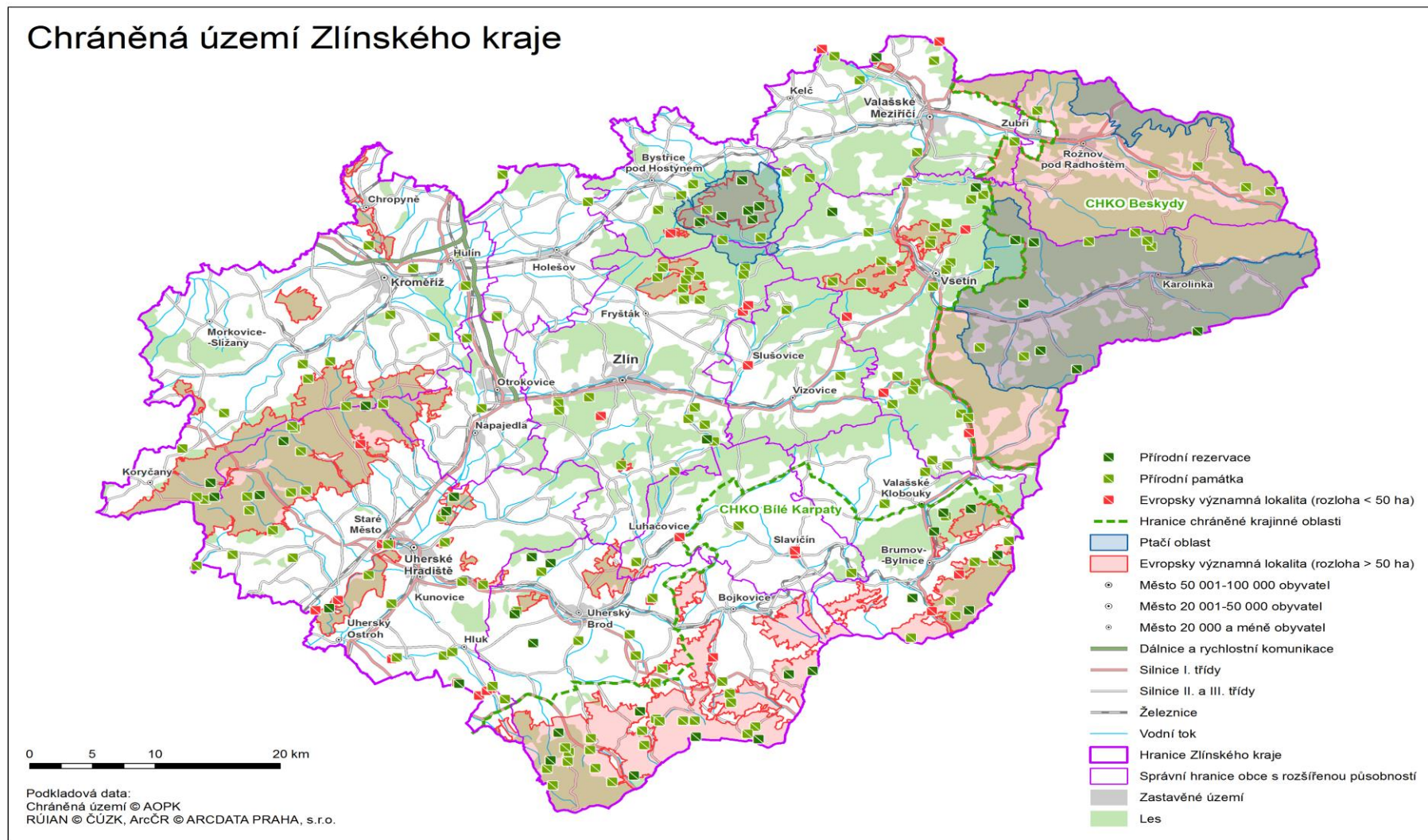
Příloha č. 9: Výchozí pomocná přehledová tabulka pro další výpočty týkající se projektu Natura ve Zlínském kraji II (celkové částky v Kč)

Příloha č. 10: Výchozí pomocná přehledová tabulka pro další výpočty týkající se projektu Natura ve Zlínském kraji II (přepočet na ha plochy v Kč)

Příloha č. 11: Výsledky dotazníkového průzkumu

Příloha č. 12: Kompletní znění dotazníku

Príloha č. 1: Mapa EVL i ZCHÚ ve Zlínském kraji

Zdroj: Interní mapový podklad Krajského úřadu Zlínského kraje

Příloha č. 2: Přehled EVL ve Zlínském kraji

CZ0720013	Babí hora	CZ0720190	Ondřejevsko
CZ0724089	Beskydy	CZ0723413	Ovčírka
CZ0724090	Bílé Karpaty	CZ0720435	Podkrálovec
CZ0720441	Bílé potoky	CZ0723415	Polichno
CZ0723401	Březnice u Zlína	CZ0723414	Polichno - Pod duby
CZ0723007	Čerták	CZ0723416	Popovické rybníky
CZ0624072	Čertoryje	CZ0723417	Pozděchov
CZ0722198	Hodňovská dolina	CZ0723754	Pozděchov - kostel
CZ0724429	Hostýnské vrchy	CZ0723421	Remízky u Bánova
CZ0722199	Hrušová dolina	CZ0723024	Rochus
CZ0713375	Hustopeče – Štěrkáč	CZ0720420	Rudický les
CZ0710182	Choryňský mokřad	CZ0720185	Rusava - Hořansko
CZ0724091	Chřiby	CZ0723755	Rusava - kostel
CZ0723406	Chvalčov	CZ0720033	Semetín
CZ0723012	Insel	CZ0723423	Skalky
CZ0723750	Jankovice – kostel	CZ0723756	Slavičín - kostel
CZ0624066	Jasenová	CZ0723757	Slavičín - zámek
CZ0724120	Kněžpolský les	CZ0723758	Slušovice - kostel
CZ0722201	Kobylí hlava	CZ0723424	Stonáč
CZ0723751	Komňa – kostel	CZ0723425	Stráně u Popovic
CZ0723813	Kotrlé	CZ0723426	Střížovice
CZ0720016	Kovářův žleb - Obora	CZ0723759	Štola Sintrová
CZ0723409	Kurovice – lom	CZ0720153	Troják
CZ0723752	Lidečko – kostel	CZ0723430	Údolí Bánovského potoka
CZ0723753	Luhačovice - zámek	CZ0723020	Údolí Okluky
CZ0723410	Mokřad Pumpák	CZ0723403	Uhliska
CZ0723412	Mokřad u Slovákých strojřen	CZ0724087	Újezdecký les
CZ0714085	Morava – Chropyňský luh	CZ0720437	Valentová
CZ0720428	Na Koncoch	CZ0720422	Valy- Bučník
CZ0724121	Nad Jasenkou	CZ0720192	Velká Vela
CZ0720058	Nad Kašavou	CZ0723434	Vlára
CZ0724107	Nedakonický les	CZ0724430	Vlářský průsmyk

Zdroj: AOPK ČR, 2015

Pozn.: EVL ležící v CHKO Bílé Karpaty jsou podbarveny modře, EVL ležící v CHKO Beskydy žlutě.

Příloha č. 3: Výkaz výměr z projektu Natura 2000 ve ZK (8 nedělitelných částí veřejné zakázky a EVL, které jednotlivé části zakázky zahrnují):

Část 1 – Chiropterologické lokality		
EVL Jankovice – kostel	0,0281 ha	netopýr velký
EVL Lidečko – kostel	0,0307 ha	netopýr velký
EVL Luhačovice – zámek	0,1355 ha	netopýr velký, vrápenec malý
EVL Pozdřechov – kostel	0,0594 ha	vrápenec malý
EVL Rusava – kostel	0,024 ha	netopýr velký
EVL Slušovice – kostel	0,0662 ha	netopýr velký
EVL Štola Sintrová	0,0398 ha	vrápenec malý

Část 2 – Batrachologické lokality		
EVL Chvalčov	1,1934 ha	čolek velký
EVL Kurovice – lom	6,651 ha	čolek velký
EVL Mokřad Pumpák	1,9306 ha	čolek velký
EVL Mokřad u Slováckých strojůren	8,6276 ha	kuňka žlutobřichá
EVL Ovčírka	10,2205 ha	kuňka ohnivá
EVL Popovické rybníky	98,7478 ha	kuňka žlutobřichá
EVL Skalky	11,135 ha	kuňka ohnivá
EVL Stonáč	5,5088 ha	kuňka ohnivá
EVL Strážovice	29,5549 ha	kuňka ohnivá

Část 3 – Lepidopterologické lokality		
EVL Polichno	67,1242 ha	bourovec trnkový
EVL Polichno – Pod duby	26,8077 ha	bourovec trnkový
EVL Remízy u Bánova	57,4529 ha	bourovec trnkový
EVL Rochus	57,9347 ha	bourovec trnkový
EVL Stráně u Popovic	130,8608 ha	bourovec trnkový
EVL Údolí Bánovského potoka	21,6227 ha	bourovec trnkový, kuňka žlutobřichá
EVL Údolí Okluky	17,1855 ha	bourovec trnkový
EVL Uhliska	50,6735 ha	modrásek bahenní, modrásek očkovaný

Část 4 – Chřiby		
EVL Chřiby	19049,8804 ha	12 typů přírodních stanovišť
		vrkoč útlý
		ohniváček černočárny
		tesařík alpský

Část 5 – Pomoraví		
EVL Morava – Chropyňský luh	805,286 ha	čolek velký
		hrouzek Kesslerův, ohniváček černočárny
		modrásek bahenní
		bobr evropský

		5 typů přírodních stanovišť
EVL Troják	654,2318 ha	2 typy přírodních stanovišť
EVL Čerták	4,2366 ha	hořavka duhová
EVL Insel	0,4518 ha	hořavka duhová
EVL Kněžpolský les	521,1706 ha	hořavka duhová
		páchník hnědý
		4 typy přírodních stanovišť
EVL Nedakonický les	1524,7909 ha	hořavka duhová
		1 typ přírodních stanovišť

Část 6 – Vsetínsko

EVL Hustopeče – Štěrkáč	10,8349 ha	lesák rumělkový
EVL Choryňský mokřad	101,0153 ha	4 typy přírodních stanovišť
EVL Kotrlé	0,4461 ha	vrkoč útlý
EVL Nad Jaskenkou	738,575 ha	6 typů přírodních stanovišť
		vrkoč útlý
EVL Pozděchov	0,3557 ha	vrkoč útlý
EVL Semetín	1327,2646 ha	8 typů přírodních stanovišť

Část 7 – Hostýnské vrchy a Zlínsko

EVL Březnice u Zlína	1,0044 ha	vrkoč útlý
EVL Ondřejovsko	298,0803 ha	2 typy přírodních stanovišť
EVL Rusava – Hořansko	73,4279 ha	6 typů přírodních stanovišť

EVL Tesák	1103,1867 ha	střevlík hrbolatý
		1 typ přírodního stanoviště
		čolek karpatský
EVL Velká Vela	770,6784 ha	4 typy přírodních stanovišť

Část 8 – Uherskohradištsko		
EVL Babí hora	49,2911 ha	3 typy přírodních stanovišť
EVL Jasenová	1,7778 ha	2 typy přírodních stanovišť
		hadinec nachový
EVL Kobylí hlava	3,7207 ha	hadinec nachový
EVL Újezdecký les	932,274 ha	2 typy přírodních stanovišť
		bourovec trnkový
EVL Kovářův žleb – Obora	214,1899 ha	4 typy přírodních stanovišť

Zdroj: Natura 2000 ve Zlínském kraji, zadávací dokumentace

Příloha č. 4: Výkaz výměr (lokality, výměra, předmět ochrany) z projektu Natura 2000 ve ZK II:

EVL	Navržené ZCHÚ (nZCHÚ)	Plocha nZCHÚ (ha)	Předmět ochrany EVL/nZCHÚ
CZ0720058 Nad Kašavou	PP Nad Kašavou	4,3302	mezofilní ovsíkové louky
CZ0724429 Hostýnské vrchy	PP Nádrž Tesák	0,1065	čolek karpatský
	PP Bludný	6,3106	suťové lesy
			květnaté bučiny
			acidofilní bučiny
			střevlík hrboletý
			čolek karpatský
	PP Loučka pod Bukovinou	0,4302	mezofilní ovsíkové louky
			čolek karpatský
	PP Pavlínka	15,1727	acidofilní bučiny
			suťové lesy
			květnaté bučiny
			čolek karpatský
			střevlík hrboletý
	PP Orlí hnízdo	2,9941	acidofilní bučiny
			suťové lesy
květnaté bučiny			

		jeskyně nepřístupné veřejnosti
PR Čerňava	52,5718	květnaté bučiny
		suťové lesy
		acidofilní bučiny
		čolek karpatský
		střevlík hrboletý
PR Sochová	31,9256	květnaté bučiny
		suťové lesy
		acidofilní bučiny

Zdroj: Natura 2000 ve Zlínském kraji II, zadávací dokumentace

Příloha č. 5: Přehled zásahů a opatření v projektu Natura 2000 ve Zlínském kraji

Opakované zásahy	Jednorázové opatření
kácení dřevin	geodetické zaměření
kosení a ořez porostů	instalace informačních tabulí
monitoring hydrobiologický	inventarizační průzkumy
monitoring vody	lesnická studie
narušování půdního povrchu mechanizací	likvidace křídlatky
narušování půdního povrchu ručně	náhrady za ztrátu na produkci za ponechanou dřevní hmotu v porostech (stromy na dožití, kmeny k rozpadu)
obnova vodních tůní	odstranění skládky
odklízení biomasy	odtěžení nánosů
odstraňování náletu	odvoz zeminy
ochrana zvláště chráněných druhů rostlin i živočichů	ochrana stromů před okusem
prořezávka křovin	oplocení prameniště
ruční sečení a odstranění biomasy	oprava hrázové propusti
údržba a obnova informačních tabulí	osvětová kampaň
údržba tůněk	posouzení stability lomových stěn
	potlačení expanze lesa
	redukce rybí obsádky
	studie střetů využívání biotopů a území Natura 2000
	svoz odpadu
	vybudování tůňky
	vytvoření broukoviště
	vyznačování a obnova hranic v terénu
	zalučnění orné půdy
	zatravnění
	zoologický průzkum

Zdroj: Vypracované plány péče, Natura 2000 ve ZK; vlastní tvorba

Příloha č. 6: Přehled zásahů a opatření v projektu Natura 2000 ve Zlínském kraji II

Opakované zásahy	Jednorázové opatření
Dosadby	instalace dopravního značení
instalace repelentů	instalace informačních tabulí
kácení dřevin	instalace hnízdních budek
odstranění solitéry smrku	inventarizační průzkumy
odstraňování náletu	oplocení
ochrana zvláště chráněných druhů rostlin i živočichů	vybudování vodních ploch
ruční sečení a odstranění biomasy	výstavba zdi proti poškozování oplocení vyhrnováním sněhu a parkování
údržba a čištění vodních ploch	vyznačování a obnova hranic v terénu
údržba a obnova informačních tabulí	zalesnění
údržba a obnova oplocenek	
údržba hnízdních budek	
údržba vodních ploch	
udržování hranice keřových porostů	

Zdroj: Vypracované plány péče, Natura 2000 ve ZK; vlastní tvorba

Příloha č. 7: Výchozí pomocná přehledová tabulka pro další výpočty týkající se projektu Natura ve Zlínském kraji (celkové částky v Kč)

	Náklady		
	jednorázové	opakované	celkem
Bašnov	5 166 000	3 342 000	8 508 000
Čert'ák	726500	190000	916 500
Hříštěk	224500	537000	761 500
Huštěnovická ramena	1 821 250	11 410 500	13 231 750
Chvalčov	57850	98000	155 850
Kobylí hlava	72000	460000	532 000
Kotrlé	95000	120000	215 000
Kurovice - lom	150300	811300	961 600
Mokřad Pumpák	235500	417900	653 400
Mokřad u Slováckých strojíren	184300	448800	633 100
Myšince	1070000	1310000	2 380 000
Nad Jaseňkou	1060000	1294000	2 354 000
Ocásek	114400	153000	267 400
Ovčírka	174650	445120	619 770
Polichno - Pod duby	713554	1105025	1 818 579
Remízy u Bánova	1116900	2107500	3 224 400
Rochus	808000	2560200	3 368 200
Rusava - Hořansko	815000	2689000	3 504 000
Salašské pěnovec	127 000	65 000	192 000
Skalky u Hulína	261750	160600	422 350
Stonáč	211000	199880	410 880
Stráně u Popovic	3084705	10478360	13 563 065
Trubiska	135000	215000	350 000
Údolí Bánovského potoka	995990	1054820	2 050 810
Údolí Okluky	878010	1504160	2 382 170
Újezdecký les	2390000	3503000	5 893 000

Zdroj: Zdroj: Natura 2000 ve Zlínském kraji, vlastní zpracování

Příloha č. 8: Výchozí pomocná přehledová tabulka pro další výpočty týkající se projektu Natura ve Zlínském kraji (přepočet na ha plochy v Kč)

	Náklady/ha			Rozloha ZCHÚ (ha)
	jednorázové	opakované	celkem	
Bašnov	295 707	191 299	487 006	17,47
Čert'ák	86 181	22 539	108 720	8,43
Hřístěk	117 177	280 286	397 463	1,92
Hušťenovická ramena	76 943	482 066	559 009	23,67
Chvalčov	48 613	82 353	130 966	1,19
Kobylí hlava	20 630	131 805	152 436	3,49
Kotrlé	271 429	342 857	614 286	0,35
Kurovice - lom	9 766	52 716	62 482	15,39
Mokřad Pumpák	178 409	316 591	495 000	1,32
Mokřad u Slováckých strojíren	24 973	60 813	85 786	7,38
Myšince	92 205	112 886	205 091	11,60
Nad Jasenkou	127 200	155 280	282 480	0,12
Ocásek	11 732	15 691	27 423	9,75
Ovčírka	121 285	309 111	430 396	1,44
Polichno - Pod duby	51 819	80 249	132 068	13,77
Remízy u Bánova	70 601	133 217	203 818	15,82
Rochus	39 666	125 685	165 351	20,37
Rusava - Hořansko	159 180	525 195	684 375	5,12
Salašské pěnovce	21 692	11 102	32 794	5,85
Skalky u Hulína	353 716	217 027	570 743	0,74
Stonáč	45 770	43 358	89 128	4,61
Stráně u Popovic	211 281	717 696	928 977	14,60
Trubiska	163 359	260 165	423 524	0,83
Údolí Bánovského potoka	46 111	48 834	94 945	21,60
Údolí Okluky	190 872	326 991	517 863	4,60
Újezdecký les	30 692	44 985	75 677	77,87

Zdroj: Natura 2000 ve Zlínském kraji, vlastní zpracování

Příloha č. 9: Výchozí pomocná přehledová tabulka pro další výpočty týkající se projektu Natura ve Zlínském kraji II (celkové částky v Kč)

	Náklady		
	jednorázové	opakované	celkem
Bludný	67000	70000	137 000
Černava	201 000	76 000	277 000
Loučka pod Bukovinou	21 560	114010	135 570
Nad Kašavou	66 220	658 320	724 540
Nádrž Tesák	154 000	22 450	176 450
Orlí hnízdo	30 400	30 000	60 400
Pavlinka	228 900	40000	268 900
Sochová	467 700	158 000	625 700

Zdroj: Natura 2000 ve Zlínském kraji II, vlastní zpracování

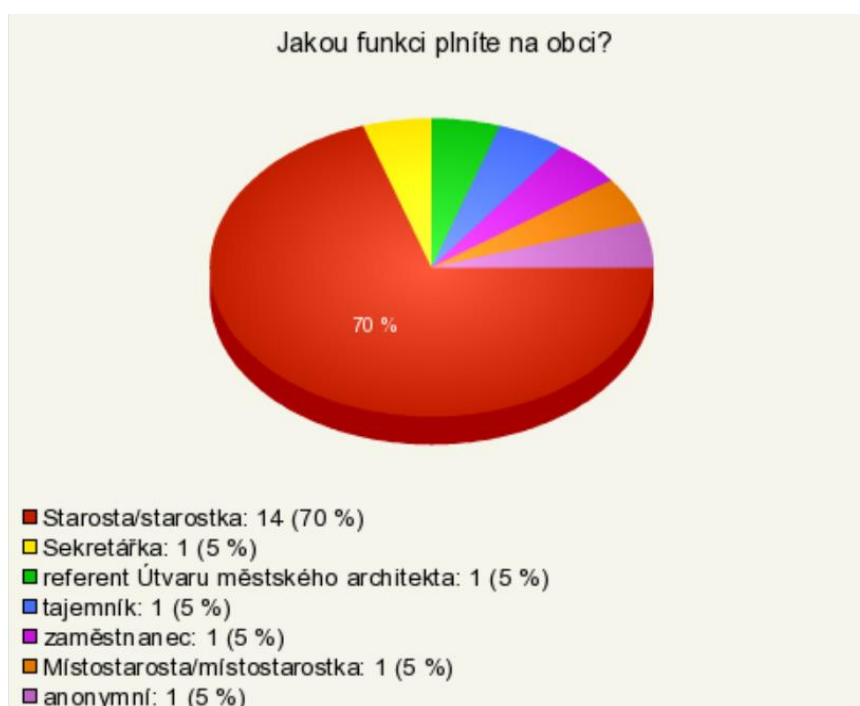
Příloha č. 10: Výchozí pomocná přehledová tabulka pro další výpočty týkající se projektu Natura ve Zlínském kraji II (přepočet na ha plochy v Kč)

	Náklady/ha			Rozloha ZCHÚ (ha)
	jednorázové	opakované	celkem	
Bludný	15 473	16 166	31 638	4,3302
Černava	26 773	10 123	36 896	0,1332
Loučka pod Bukovinou	3 750	19 832	23 582	5,7488
Nad Kašavou	28 018	278 535	306 553	0,4231
Nádrž Tesák	9 691	1 413	11 104	15,8911
Orlí hnízdo	10 079	9 946	20 025	3,0163
Pavlinka	9 808	1 714	11 522	23,3380
Sochová	28 429	9 604	38 033	16,4513

Zdroj: Natura 2000 ve Zlínském kraji II, vlastní zpracování

Příloha č. 10: Výsledky dotazníkového průzkumu

Graf č. 3: Funkce respondentů vyplňující dotazník

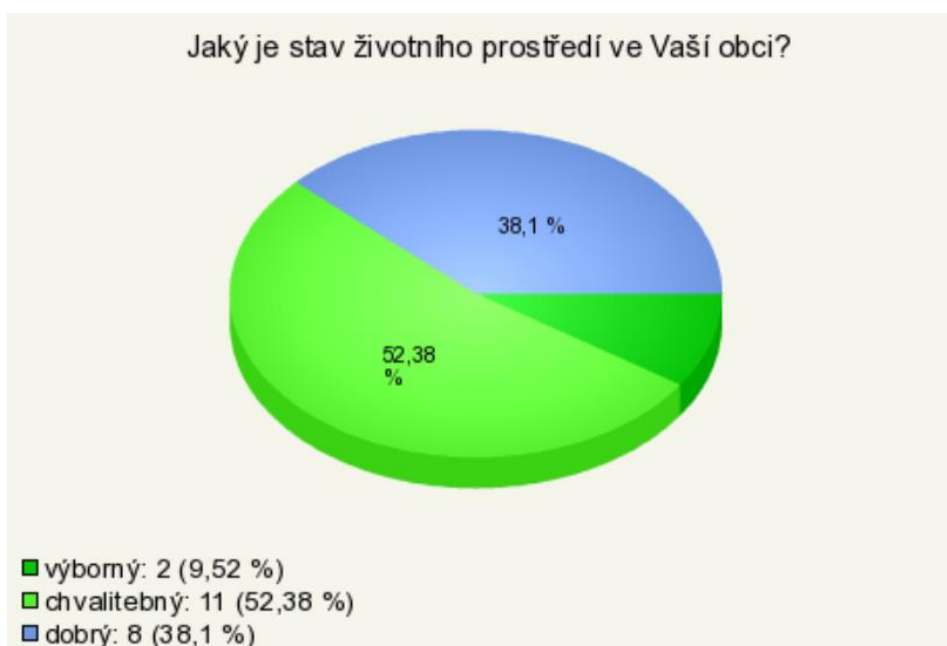
Zdroj: Plány péče o maloplošná zákonem chráněná území ve Zlínském kraji (výsledky průzkumu), 2015

Tabulka č. 4: Odpovědi respondentů týkající se zájmu o prostředí, ve kterém žijí

ANO	100 % (21)
NE	0

Zdroj: Plány péče o maloplošná zákonem chráněná území ve Zlínském kraji (výsledky průzkumu), 2015

Graf č. 4: Hodnocení stavu životního prostředí

Zdroj: Plány péče o maloplošná zákonem chráněná území ve Zlínském kraji (výsledky průzkumu), 2015

Graf č. 5: Povědomí o vytváření soustavy Natura 2000 v České republice

Zdroj: Plány péče o maloplošná zákonem chráněná území ve Zlínském kraji (výsledky průzkumu), 2015

Graf č. 6: Dostupnost informací obcím ohledně návrhu plánu péče před jeho schválením

Zdroj: Plány péče o maloplošná zákonem chráněná území ve Zlínském kraji (výsledky průzkumu), 2015

Tabulka 5: Vliv plánu péče na chod obce

ANO	5 (23,81 %)
NE	16 (76,19 %)

Zdroj: Plány péče o maloplošná zákonem chráněná území ve Zlínském kraji (výsledky průzkumu), 2015

Tabulka č. 6: Námitky a připomínky k návrhu plánu péče

Obce	3
Občané a další subjekty	7

Zdroj: Plány péče o maloplošná zákonem chráněná území ve Zlínském kraji (výsledky průzkumu), 2015

7. Byly před přijetím plánu péče podány námitky ze strany obce?

Ano **Nevím** **Ne**

8. Máte povědomí o tom, zda byly podány námitky ze strany občanů či jiných podniků/orgánů (např. Lesy ČR, zemědělská družstva...)?

Ano **Nevím** **Ne**

9. Souhlasíte s tvrzením, že je podle plánu péče postupováno v plné míře?

Souhlasím **Nevím** **Nesouhlasím**

10. Na škále rozmezí prosím vyznačte, jaké je Vaše vnímání realizace plánu péče (plánované zásahy, omezení, zákaz nebo regulace činnosti,...) z pohledu obce:

	++	+	0	-	--
Do jaké míry omezuje realizace plánu péče Vaši obec?:	☒	☐	☐	☐	☐
Jak vnímají občané plán péče?:	☐	☐	☐	☐	☐
Přijali občané plán péče bez připomínek?:	☐	☐	☐	☐	☐
Realizuje se plán péče navzdory nesouhlasu vlastníkům pozemků?:	☐	☐	☐	☐	☐
Zlepšilo se životní prostředí přijetím plánu péče?:	☐	☐	☐	☐	☐

11. Podporujete realizaci opatření plánů péče ve své obci? Pokud ano, uveďte prosím jak

Ano

Ne

12. Podílíte se na financování realizace zákroků uvedených v plánu péče?

Ano **Nevím** **Ne**

13. Uveďte prosím název katastrálního území a název obce, za kterou dotazník vyplňujete:

.....

14. Uveďte prosím typ maloplošného území, kterého se plán péče týká:

Přírodní památka

Přírodní rezervace

15. Uveďte prosím název maloplošného území, kterého se plán péče týká:

.....

16. Jakou funkci plníte na obci?

- **Starostka/starosta**
- **Místostarostka/místostarosta**
- **Sekretářka**
- **Zaměstnanec**
- **Jiné.....**